

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

**INFORMACJA O SYTUACJI
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ KRAJU
I-III KWARTAŁ 2012**

Warszawa, 22 października 2012 r.

Spis treści

	strona
Wstęp.....	3
Podstawowe wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju według kwartałów	5
Ludność	6
Rynek pracy	7
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	13
Ceny.....	18
Rolnictwo.....	27
Przemysł	32
Budownictwo	37
Budownictwo mieszkaniowe	41
Rynek wewnętrzny	43
Transport.....	46
Łączność	49
Usługi biznesowe.....	50
Bilans płatniczy	51
Handel zagraniczny	53
Pieniądz	62
Budżet państwa.....	63
Giełdowy rynek papierów wartościowych	66
Ruch graniczny z krajami spoza strefy Schengen	70
Sytuacja gospodarcza na świecie i w wybranych krajach	72
Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju.....	80
Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne.....	82

Wstęp

W okresie styczeń–wrzesień br. polska gospodarka rozwijała się wolniej niż przed rokiem. W kolejnych kwartałach obserwowano stopniowe spowolnienie tempa wzrostu gospodarczego, związane z utrwalaniem się czynników negatywnie oddziałujących na dynamikę spożycia gospodarstw domowych oraz nadal wysokim poziomem niepewności ogólnej sytuacji gospodarczej, wpływającym na decyzje prorozwojowe (w tym inwestycyjne) przedsiębiorstw. W okresie lipiec–wrzesień br. obserwowano pogorszenie wyników uzyskanych w wielu obszarach działalności gospodarczej. Produkcja sprzedana przemysłu ukształtowała się nieco poniżej poziomu sprzed roku. Odnotowano również spadek produkcji budowlano-montażowej. Sprzedaż detaliczna zwiększyła się tylko w niewielkim stopniu. Utrzymało się natomiast wysokie, zbliżone do obserwowanego w I półroczu, tempo wzrostu sprzedaży usług w transporcie.

Oslabieniu dynamiki gospodarczej towarzyszyła stagnacja na rynku pracy. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w okresie trzech kwartałów br. było tylko nieznacznie wyższe niż przed rokiem, a w okresie lipiec–wrzesień br. pozostało na poziomie ubiegłorocznym. Zwiększyło się bezrobocie rejestrowane – stopa bezrobocia w końcu września br. wyniosła 12,4% (o 0,6 p.proc. więcej niż rok wcześniej). Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw rosły wolniej niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku, a ich dynamika słabła w kolejnych kwartałach. W rezultacie, przy nadal znacznej inflacji, siła nabywcza płac była niższa niż w okresie trzech kwartałów ub. roku. Wyższe niż przed rokiem były natomiast realne świadczenia społeczne w obu systemach.

Produkcja sprzedana przemysłu w okresie trzech kwartałów br. była wyższa niż przed rokiem o 2,5% (po wzroście o 3,8% w I półroczu, w III kwartale odnotowano nieznaczny spadek - o 0,1%). Wzrost wystąpił we wszystkich sekcjach przemysłu z wyjątkiem górnictwa i wydobywania. Najszybciej rosła sprzedaż w przedsiębiorstwach wytwarzających głównie dobra konsumpcyjne nietrwałe. Przy niewielkim spadku przeciętnego zatrudnienia, wydajność pracy w przemyśle była wyższa niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku o 3,3%. Produkcja budowlano-montażowa w okresie dziewięciu miesięcy br. ukształtowała się powyżej poziomu sprzed roku (wzrost o 1,4%), ale od czerwca br. obserwowano jej spadek. Sprzedaż detaliczna w okresie styczeń–wrzesień br. zwiększyła się o 4,1% w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, a w III kwartale jej tempo wzrostu zwolniło do 1,9% w skali roku.

Według badań przeprowadzonych w październiku br., ogólny klimat koniunktury w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu detalicznym oraz części sekcji usługowych jest oceniany negatywnie, gorzej niż w poprzednich miesiącach. Firmy budowlane i jednostki przetwórstwa przemysłowego wskazują na dalsze ograniczanie

bieżącego i przyszłego portfela zamówień i produkcji. Nasilają się trudności w regulowaniu przyszłych zobowiązań finansowych przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego. Jednostki budowlane wskazują na pogorszenie bieżącej i przyszłej sytuacji finansowej. Bardziej niekorzystne niż we wrześniu br. są prognozy jednostek handlu detalicznego w zakresie zamówień u dostawców oraz popytu na towary, jak również oceny bieżące i przyszłe dotyczące sprzedaży. Planowane redukcje zatrudnienia w tej sekcji mogą być zbliżone do zapowiadanych we wrześniu, przy bardziej znaczących niż przed miesiącem przewidywanych zwolnieniach w przetwórstwie przemysłowym i budownictwie.

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły w skali roku nieco mniej niż w okresie trzech kwartałów ub. roku (4,0% wobec 4,2%), ale nadal wykazywały znaczną dynamikę. We wrześniu br. tempo wzrostu cen w skali roku było podobne jak przed miesiącem (3,8%). Utrzymały się wysokie wzrosty cen w zakresie transportu, żywności i napojów bezalkoholowych oraz związanych z mieszkaniem. W okresie styczeń-wrzesień br. w przemyśle notowano wyraźne spowolnienie tempa wzrostu cen w stosunku do analogicznego okresu ub. roku. We wrześniu br. ceny produkcji sprzedanej przemysłu rosły wyraźnie wolniej niż w poprzednich miesiącach, natomiast ceny produkcji budowlano-montażowej ponownie ukształtowały się poniżej poziomu ubiegłorocznego.

Sytuacja na rynku rolnym kształtowała się pod wpływem stosunkowo korzystnych zbiorów głównych ziemioplodów oraz pogłębiającego się spadku pogłowia trzody chlewnej. Ceny skupu większości podstawowych produktów rolnych, z wyjątkiem cen ziemniaków i mleka, w okresie trzech kwartałów br. przewyższały poziom ubiegłoroczny. Dynamika cen zbóż była jednak dużo wolniejsza od wysokiej przed rokiem. Przy niskich dostawach żywca wieprzowego i wołowego do skupu, ich średnie ceny były znacznie wyższe niż w okresie trzech kwartałów ub. roku – zarówno w skupie, jak i na targowiskach. Zwiększonej podaży mleka towarzyszyła tendencja spowolnienia dynamiki cen tego surowca i od kwietnia br. obserwowano spadek średniej ceny mleka w skali roku.

W okresie styczeń-sierpień br. zwiększyły się obroty handlu zagranicznego liczone w złotych, choć ich dynamika była wolniejsza niż przed rokiem. Szybciej rósł eksport niż import, co wpłynęło na poprawę ujemnego salda wymiany ogółem. Podobnie jak w poprzednich okresach, najszybciej rozwijała się wymiana z krajami Europy Środkowo-Wschodniej, co spowodowało wzrost znaczenia tej grupy krajów w strukturze geograficznej obrotów. Zmniejszył się natomiast udział krajów rozwiniętych (w tym krajów UE). W strukturze rozdysponowania importu wyższy niż przed rokiem był udział towarów przeznaczonych za zużycie pośrednie, przy obniżeniu udziału dóbr inwestycyjnych oraz towarów przeznaczonych na cele konsumpcyjne.

Wydatki budżetu państwa w okresie styczeń-wrzesień br. wyniosły 235,0 mld zł, a dochody – 213,9 mld zł. Deficyt ukształtował się na poziomie 21,1 mld zł, co stanowiło 60,4% planu.

Podstawowe wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju według kwartałów

Wyszczególnienie a – analogiczny okres poprzedniego roku=100 b – okres poprzedni=100	2011				2012			
	kwartały							
	I	II	III	IV	I	II	III	I-III
Ludność ¹ (w końcu okresu) w tys.	38512	38526	38543	38538	38532	38534	38550 ²	x
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ³ w tys.	5511	5530	5552	5584	5545	5546	5552	5548
a	104,1	103,5	103,2	102,1	100,6	100,3	100,0	100,3
Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys. ..	9172	9144	9119	9058	9053	9035	9002	9036
a	98,8	98,7	98,8	98,6	98,7	98,8	99,0	98,8
Liczba bezrobotnych (w końcu okresu) w tys. ...	2133,9	1883,3	1861,7	1982,7	2141,9	1964,4	1979,0	x
a	102,8	102,1	102,7	101,4	100,4	104,3	106,3	x
Stopa bezrobocia w % (w końcu okresu)	13,3	11,9	11,8	12,5	13,3	12,3	12,4	x
Ceny towarów i usług konsumpcyjnycha	103,8	104,6	104,1	104,6	104,1	104,0	103,9	104,0
b	102,1	101,5	99,6	101,3	101,7	101,3	99,5	x
Ceny produkcji sprzedanej przemysłua	107,7	106,9	107,0	108,6	106,1	104,7	102,8	104,5
Przeciętne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw ³ w zł	3478,91	3573,27	3593,42	3771,08	3664,16	3681,85	3689,81	3678,61
Przeciętne wynagrodzenie realne brutto w sektorze przedsiębiorstw ³a	100,4	100,6	102,0	100,2	101,3	99,1	99,0	99,8
Przeciętna realna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznycha	101,5	99,8	100,4	99,7	100,6	101,2	101,2	101,1
Przeciętna realna emerytura i renta brutto rolników indywidualnycha	99,7	98,0	98,7	98,1	100,2	103,3	103,3	102,3
Mieszkania oddane do użytkowania od początku roku w tys.a	27,5	54,6	87,0	131,0	36,3	67,8	104,6	x
Produkcja sprzedana przemysłu ³ (ceny stałe).a	109,1	105,8	106,1	109,7	104,9	102,8	99,9	
Produkcja budowlano-montażowa ³ od początku roku (ceny stałe)a	118,8	120,8	118,2	116,3	114,9	108,0	101,4	x
Rentowność obrotu brutto ⁴ w % (od początku roku).....	5,3	6,2	5,6	5,4	5,0	4,8	.	x
Rentowność obrotu netto ⁴ w % (od początku roku).....	4,3	5,2	4,7	4,5	4,1	4,0	.	x
Handel zagraniczny ² (od początku roku)								
eksport w mln euro	33310,7	67527,9	102371,9	136693,9	34126,3	69110,6	91944,5 ⁵	x
import w mln euro	36779,8	75617,2	114349,5	152568,4	37277,0	74867,3	98542,8 ⁵	x
saldo w mln euro	-3469,1	-8089,3	-11977,6	-15874,5	-3150,7	-5756,7	-6598,3 ⁵	x
Budżet państwa (od początku roku)								
dochody w mln zł	62587,9	134662,4	205020,0	277557,2	63520,7	141720,8	213924,2	x
wydatki w mln zł	80087,6	154884,6	226908,5	302681,6	86489,4	162806,4	235046,5	x
wynik w mln zł	-17499,7	-20222,2	-21888,5	-25124,4	-22968,6	-21085,6	-21122,3	x
PKB (ceny stałe)a	104,4	104,1	104,1	104,6	103,6	102,3	.	.
spożycie indywidualnea	103,2	103,1	102,5	101,4	101,7	101,2	.	.
nakłady brutto na środki trwałea	107,3	107,5	109,0	110,4	106,0	101,3	.	.

1 Dane opracowano na podstawie wyników NSP 2011.

2 Dane wstępne.

3 W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

4 Dane dotyczą podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 49 osób.

5 Dane za okres styczeń–sierpień.

Ludność

Według wstępnych szacunków, w dniu 30 września br. liczba **ludności** Polski wyniosła ok. 38550 tys. osób, tj. o blisko 7 tys. więcej w stosunku do stanu sprzed roku oraz o 11 tys. więcej w porównaniu z końcem ub. roku. W drugim z kolei roku obserwowane jest spowolnienie tempa przyrostu ludności.

W okresie trzech kwartałów br. zarejestrowano ponad 300 tys. **urodzeń żywych**, tj. o ponad 4 tys. więcej niż przed rokiem. Współczynnik urodzeń był o 0,2 pkt wyższy i wyniósł 10,4‰. **Zmarło** ok. 285 tys. osób, tj. o ponad 5 tys. więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Współczynnik zgonów wzrósł o 0,2 pkt i wyniósł 9,9‰. Zmniejszyła się natomiast liczba **zgonów niemowląt** (o prawie 0,1 tys. do ok. 1,3 tys.). Współczynnik wyrażający liczbę zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych wyniósł 4,5‰, tj. obniżył się o 0,3 pkt wobec notowanego przed rokiem.

W wyniku korzystnych zmian w liczbie urodzeń, odnotowano dodatni **przyrost naturalny**, który wyniósł ponad 15 tys. i był zbliżony do obserwowanego przed rokiem. Szacuje się, że przeciętnie na każde 10 tys. ludności przybyło 5 osób.

W czwartym roku z kolei odnotowuje się spadek liczby nowo zawartych **małżeństw**. W okresie styczeń–wrzesień br. zawarto prawie 161 tys. związków małżeńskich, tj. o ponad 8 tys. mniej niż przed rokiem. Około 70% związków stanowiły małżeństwa wyznaniowe. Współczynnik małżeństw zmniejszył się o 0,3 pkt i wyniósł 5,6‰.

Rozwiodło się ponad 45 tys. par małżeńskich, tj. o ok. 3 tys. mniej niż przed rokiem. Współczynnik rozwodów obniżył się o 0,1 pkt do 1,6‰. Wzrosła natomiast nieznacznie liczba **separacji**, których orzeczono ok. 2,3 tys.

Rynek pracy

W okresie dziewięciu miesięcy br. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw było nieznacznie wyższe niż przed rokiem. Tempo wzrostu stopniowo słabło w kolejnych miesiącach, a w III kwartale br. zatrudnienie ukształtowało się na poziomie sprzed roku. W okresie styczeń–wrzesień br. w urzędach pracy zarejestrowało się nieznacznie mniej bezrobotnych niż w analogicznym okresie ub. roku. Niższa była również liczba skreśleń z rejestrów. W rezultacie w końcu września br. liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia rejestrowanego były wyższe niż przed rokiem.

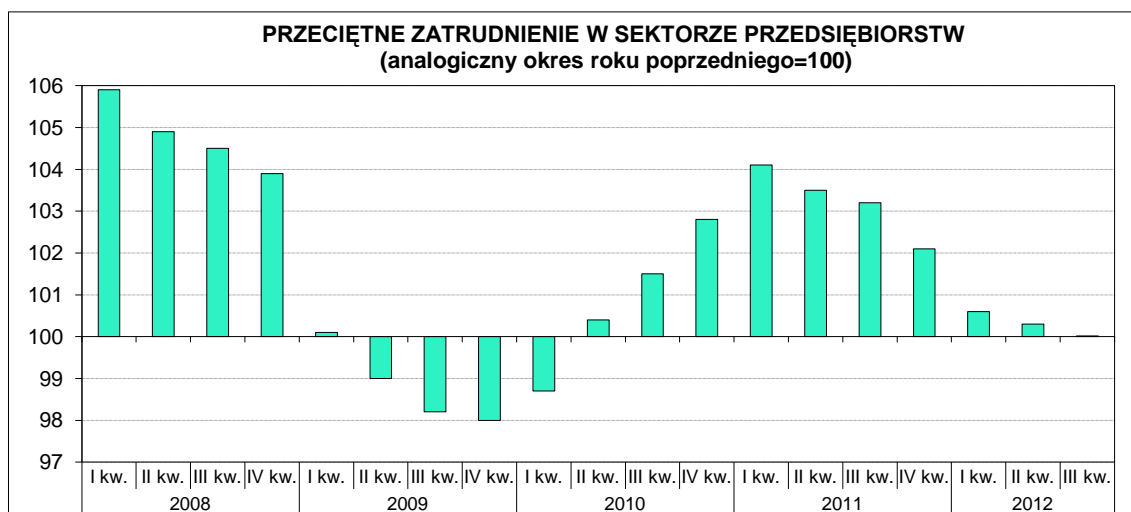
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw¹ w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosło 5547,7 tys. osób, tj. zwiększyło się o 0,3% w stosunku do notowanego przed rokiem (wobec wzrostu o 3,6% w analogicznym okresie ub. roku). Wzrost odnotowano m.in. w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 4,8%), informacji i komunikacji (o 3,6%), budownictwie (o 3,5%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 2,7%) oraz górnictwie i wydobywaniu (o 2,1%). Obniżyło się zatrudnienie m.in. w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 5,3%) oraz zakwaterowaniu i gastronomii (o 4,5%).

Przeciętne zatrudnienie kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	2012		2011		2012	
	IX			I-IX		
	w tys.	analogiczny okres roku poprzedniego=100			w tys.	
Sektor przedsiębiorstw	5514,1	100,0	102,8	103,6	100,3	5547,7
w tym:						
Przemysł	2464,9	99,3	101,6	102,4	99,2	2473,2
górnictwo i wydobywanie.....	169,9	101,1	100,0	93,7	102,1	170,9
przetwórstwo przemysłowe	2042,2	99,5	101,9	103,0	99,2	2046,7
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	142,2	93,8	97,4	104,2	94,7	145,3
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja.....	110,6	101,7	104,0	104,6	101,4	110,3
Budownictwo	474,3	100,1	106,7	108,0	103,5	484,5
Handel; naprawa pojazdów samochodowych.....	1114,5	100,5	102,1	102,6	100,8	1123,3
Transport i gospodarka magazynowa	480,4	102,6	101,7	101,6	102,7	483,1
Zakwaterowanie i gastronomia	110,0	94,8	108,7	108,8	95,5	111,2
Informacja i komunikacja	170,8	103,2	103,7	102,7	103,6	170,7
Obsługa rynku nieruchomości.....	96,1	99,9	106,0	108,8	98,1	97,0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	165,9	103,4	110,4	110,0	104,8	166,9
Administrowanie i działalność wspierająca	306,1	98,6	102,5	106,2	98,1	306,9

^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

¹ W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Spośród działów o znaczącym udziale w zatrudnieniu, największy wzrost przeciętnego zatrudnienia w stosunku do okresu styczeń–wrzesień ub. roku obserwowano w przedsiębiorstwach zajmujących się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 5,1%) oraz robotami budowlanymi specjalistycznymi (o 4,5%), przy czym w III kwartale br. notowano osłabienie tempa wzrostu zatrudnienia w tych działach. Zwiększyło się również zatrudnienie m.in. w transporcie lądowym i rurociągowym (o 4,2%) oraz produkcji wyrobów z metali (o 4,0%). Utrzymał się notowany od kilku lat spadek zatrudnienia w produkcji odzieży (8,5%). Niższe niż przed rokiem było również zatrudnienie w produkcji mebli (o 4,6%), produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 4,4%), handlu hurtowym i detalicznym pojazdami samochodowymi oraz ich naprawie (o 3,8%), a także w produkcji artykułów spożywczych (o 3,4%).

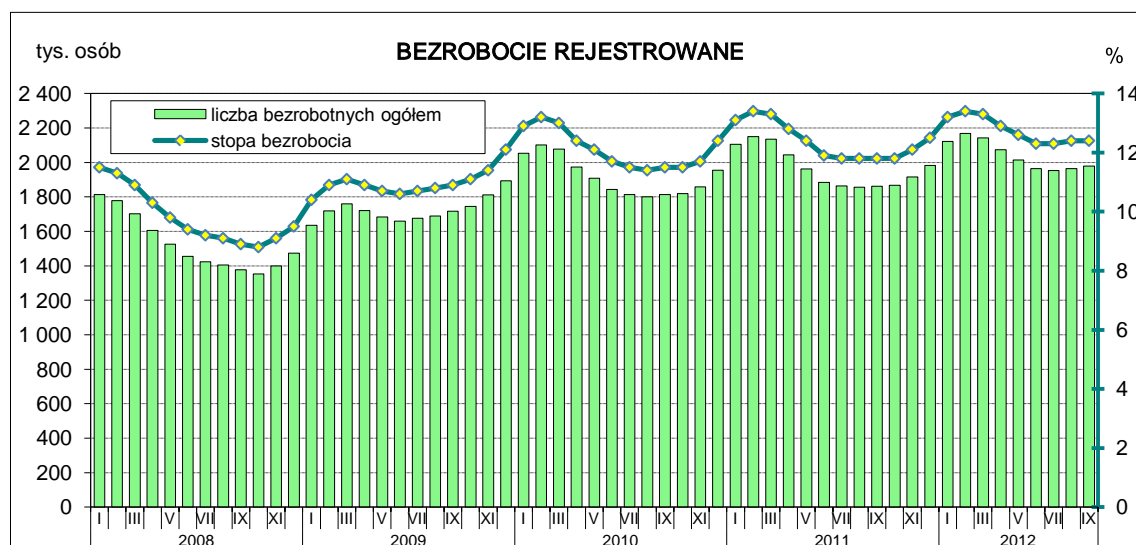
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w kolejnych kwartałach kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2011				2012		
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX
	analogiczny okres roku poprzedniego=100						
Sektor przedsiębiorstw.....	104,1	103,5	103,2	102,1	100,6	100,3	100,0
w tym:							
Przemysł.....	102,9	102,2	102,1	101,3	99,5	99,1	99,0
górnictwo i wydobywanie.....	92,9	93,2	95,0	101,3	101,8	102,1	102,4
przetwórstwo przemysłowe.....	103,6	102,7	102,6	101,5	99,4	99,1	99,1
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.....	105,6	105,0	101,9	96,8	96,0	94,3	93,7
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja.....	104,3	103,8	105,6	105,4	102,5	102,0	99,8
Budownictwo.....	108,4	108,3	107,3	106,7	105,0	103,2	102,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych.....	102,8	102,5	102,4	101,2	100,9	100,9	100,4
Transport i gospodarka magazynowa.....	101,7	101,9	101,3	101,0	102,6	102,9	102,7
Zakwaterowanie i gastronomia.....	109,5	108,5	108,4	104,0	95,5	95,3	95,6
Informacja i komunikacja.....	102,2	102,5	103,4	107,3	104,1	103,2	103,4
Obsługa rynku nieruchomości.....	109,1	108,1	109,0	103,7	99,7	97,7	96,9
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	108,0	111,1	111,0	108,2	105,8	105,8	102,9
Administrowanie i działalność wspierająca.....	110,7	105,8	102,5	97,4	97,4	98,1	98,7

^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

We wrześniu br. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 5514,1 tys. osób i, podobnie jak w dwóch poprzednich miesiącach, ukształtowało się na poziomie sprzed roku (wobec wzrostu o 2,8% we wrześniu ub. roku).

Liczba **bezrobotnych zarejestrowanych** w urzędach pracy w końcu września br. wyniosła 1979,0 tys. i zwiększyła się w porównaniu z poprzednim miesiącem o 0,7% (o 14,3 tys.), a w skali roku – o 6,3% (o 117,3 tys.). **Stopa bezrobocia rejestrowanego** wyniosła 12,4%, tj. pozostała na poziomie sprzed miesiąca, ale była o 0,6 p.proc. wyższa niż przed rokiem.

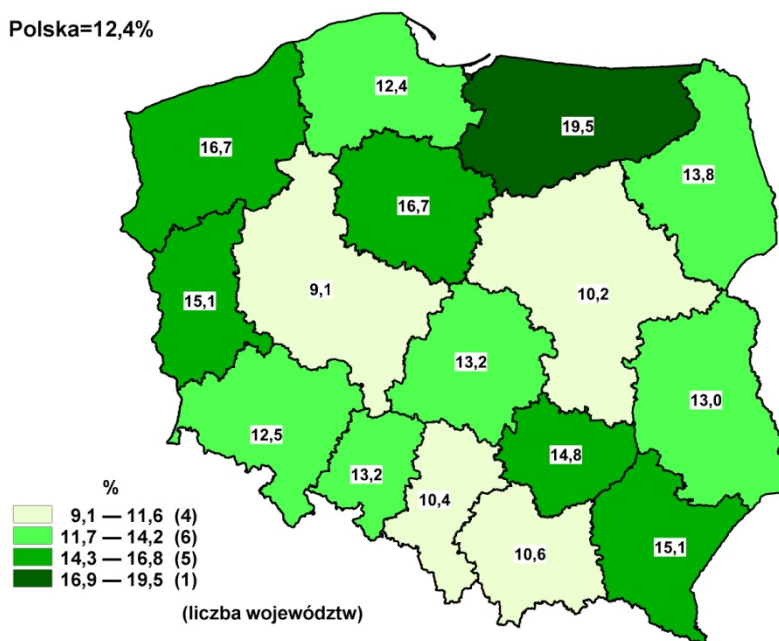

Stopa bezrobocia w województwach kształtowała się w granicach od 9,1% w wielkopolskim do 19,5% w warmińsko-mazurskim. W ujęciu miesięcznym wzrosła ona w większości województw, z wyjątkiem świętokrzyskiego i podlaskiego (spadek po 0,1 p.proc.) oraz łódzkiego i podkarpackiego, w których nie uległa zmianie. W porównaniu z wrześniem ub. roku stopa bezrobocia zwiększyła się we wszystkich województwach, najbardziej w województwie łódzkim (o 1,1 p.proc.).

W końcu września br. w **strukturze zarejestrowanych bezrobotnych** udział kobiet wyniósł 53,4% i był o 1,6 p.proc. mniejszy niż przed rokiem. Obniżył się również odsetek absolwentów (o 0,3 p.proc. do 5,4%) oraz osób bez prawa do zasiłku (o 0,2 p.proc. do 84,3%). Zwiększył się natomiast udział osób wcześniej pracujących (o 1,4 p.proc. do 80,4%), w tym osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy (o 0,5 p.proc. do 4,3%).

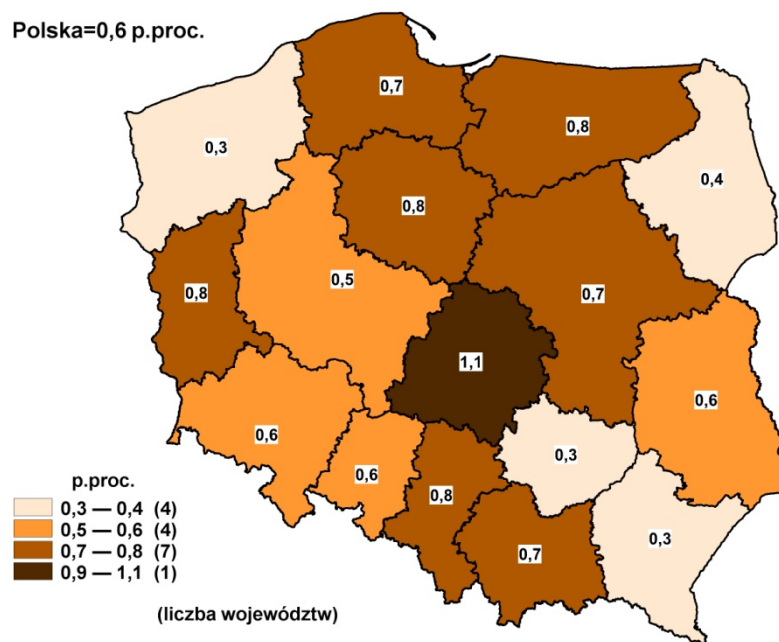
STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO Stan w końcu września 2012 r.

Polska=12,4%

ZMIANY STOPY BEZROBOCIA REJESTROWANEGO Wrzesień 2012 r. do września 2011 r.

Polska=0,6 p.proc.

Spośród osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, wzrósł w skali roku odsetek osób długotrwale bezrobotnych² (o 0,5 p.proc. do 50,9%). Zwiększył się również udział osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia (o 0,6 p.proc. do 22,5%) oraz osób samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko w wieku do 18 roku życia (o 0,2 p.proc. do 8,9%). Obniżył się natomiast odsetek osób bezrobotnych do 25 roku życia (o 1,2 p.proc. do 20,4%) oraz osób, które nie posiadały kwalifikacji zawodowych (o 0,6 p.proc. do 29,7%). Na poziomie podobnym do notowanego przed rokiem pozostał udział osób niepełnosprawnych (5,3%). Liczba osób bezrobotnych wzrosła we wszystkich wymienionych kategoriach, w największym stopniu – samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko w wieku do 18 roku życia (o 9,6%) oraz bezrobotnych powyżej 50 roku życia (o 9,2%).

W okresie dziewięciu miesięcy br. liczba **nowo zarejestrowanych bezrobotnych** wyniosła 1894,2 tys. osób i obniżyła się o 0,2% w skali roku (wobec spadku o 13,7% w analogicznym okresie ub. roku). Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, ale ich udział w nowo zarejestrowanych ogółem zmniejszył się w skali roku (o 1,0 p.proc. do 77,3%). Spadł również odsetek osób dotychczas niepracujących (o 2,1 p.proc. do 20,4%) oraz absolwentów (o 0,7 p.proc. do 12,0%). Wzrósł natomiast udział osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy (o 0,8 p.proc. do 3,3%). Odsetek osób zamieszkałych na wsi pozostał na poziomie zbliżonym do notowanego przed rokiem (40,2%).

Z ewidencji bezrobotnych w okresie styczeń-wrzesień br. **skreślono** 1897,9 tys. osób, tj. mniej o 4,7% niż przed rokiem (wobec spadku o 12,6% w analogicznym okresie ub. roku). Główną przyczynę wyrejestrowania nadal stanowiło podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru bezrobotnych skreślono 819,4 tys. osób (wobec 871,9 tys. przed rokiem). Udział tej kategorii w ogólnej liczbie wyrejestrowanych obniżył się w skali roku (o 0,6 p.proc. do 43,2%). Pracę niesubsydiowaną (w tym sezonową) podjęło 726,0 tys. osób, a subsydiowaną (m.in. prace interwencyjne i roboty publiczne) – 93,4 tys. osób (przed rokiem odpowiednio 787,4 tys. i 84,5 tys.). Spośród osób wykreślonych z ewidencji zmniejszył się również udział osób, które utraciły status bezrobotnego w wyniku niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy (o 2,2 p.proc. do 29,7%). Wzrósł natomiast odsetek osób, które rozpoczęły staż lub szkolenie u pracodawców (o 3,5 p.proc. do 10,5%) i osób, które dobrowolnie zrezygnowały ze statusu bezrobotnego (o 0,2 p.proc. do 6,1%). Na poziomie zbliżonym do obserwowanego przed rokiem pozostał odsetek osób, które nabyły prawa emerytalne i rentowe (0,9%).

² Do długotrwale bezrobotnych zalicza się osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych i stopa bezrobocia kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2011				2012		
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX
Bezrobotni zarejestrowani (w końcu okresu) w tys. osób	2133,9	1883,3	1861,7	1982,7	2141,9	1964,4	1979,0
analogiczny okres poprzedniego roku=100	102,8	102,1	102,7	101,4	100,4	104,3	106,3
Bezrobotni nowo zarejestrowani w tys. osób	734,0	517,7	646,8	692,9	692,4	526,4	675,4
analogiczny okres poprzedniego roku=100	91,9	82,2	83,9	82,2	94,3	101,7	104,4
Bezrobotni wyrejestrowani w tys. osób	554,8	768,3	668,4	571,9	533,2	703,8	660,9
analogiczny okres poprzedniego roku=100	90,3	89,1	83,3	81,7	96,1	91,6	98,9
Płynność bezrobocia (napływ – odpływ)	179,2	-250,6	-21,6	121,0	159,2	-177,4	-14,5
Stopa bezrobocia (w końcu okresu) w %	13,3	11,9	11,8	12,5	13,3	12,3	12,4

W okresie dziewięciu miesięcy br. do urzędów pracy zgłoszono 634,7 tys. **ofert zatrudnienia**³, tj. o 4,4% więcej niż przed rokiem. Oferty z sektora publicznego stanowiły 23,7% ogółu ofert (wobec 21,0% w analogicznym okresie ub. roku). W obu sektorach własności liczba ofert zwiększyła się: w sektorze publicznym o 17,9%, a w sektorze prywatnym – o 0,8%. W końcu września br. oferty zatrudnienia niewykorzystane dłużej niż jeden miesiąc stanowiły 26,5% ogółu ofert (wobec 26,7% przed rokiem). Spośród wszystkich ofert 10,8% dotyczyło stażu, 7,8% było adresowanych do osób niepełnosprawnych, a 0,5% – do absolwentów.

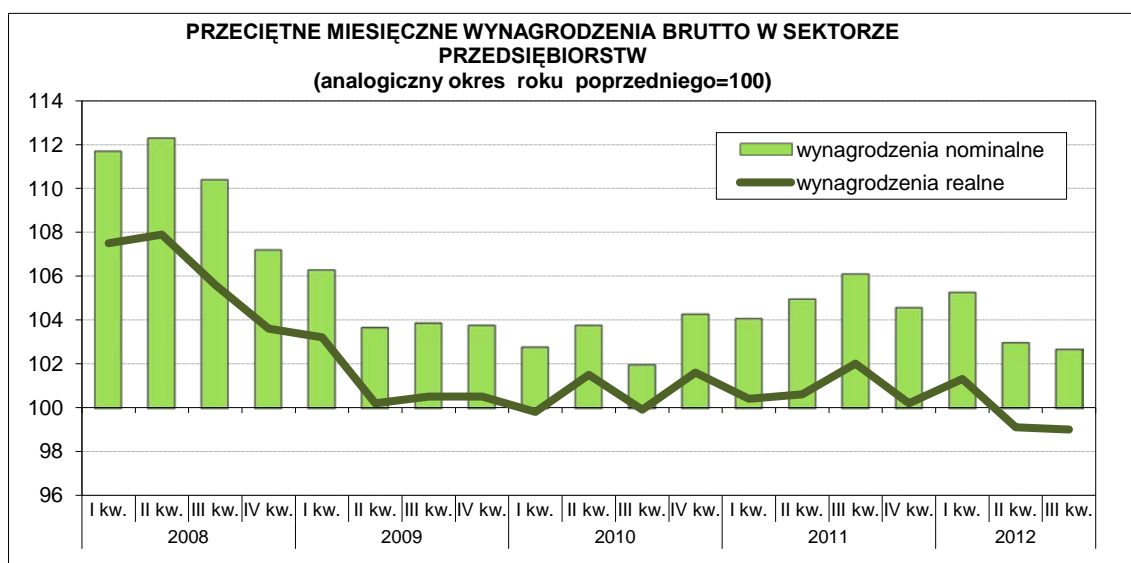
W końcu września br. zadeklarowano więcej zwolnień grupowych niż przed rokiem – 534 zakłady **zadeklarowały zwolnienie** 36,5 tys. pracowników, w tym 10,0 tys. osób z sektora publicznego (w końcu września ub. roku odpowiednio 465 zakładów, 31,7 tys. pracowników, w tym 17,9 tys. z sektora publicznego).

W okresie styczeń–wrzesień br. zarejestrowano 15 **strajków**, w których uczestniczyło 13,2 tys. pracowników, tj. 39,6% zatrudnionych w jednostkach, w których wystąpiły strajki (w analogicznym okresie ub. roku odpowiednio 46 strajków, 17,3 tys. strajkujących pracowników, tj. 31,9% zatrudnionych). Straty czasu pracy z tytułu uczestnictwa w strajkach wyniosły 58,5 tys. roboczogodzin, tj. 4,4 godziny nieprzepracowane przez 1 strajkującego (przed rokiem odpowiednio 165,6 tys. roboczogodzin, tj. ok. 3 godziny).

³ Dotyczy wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej.

Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

W okresie styczeń-wrzesień br. przeciętne miesięczne wynagrodzenia nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw wzrosły w skali roku wolniej niż przed rokiem, a w kolejnych kwartałach br. ich dynamika słabła. Przy znacznym wzroście cen konsumpcyjnych, siła nabywcza płac była nieco niższa niż w okresie dziewięciu miesięcy ub. roku. Przeciętne nominalne emerytury i renty brutto w obu systemach rosły szybciej niż nominalne wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, a ich siła nabywcza była większa niż w okresie trzech kwartałów ub. roku.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw⁴

w okresie styczeń-wrzesień br. ukształtowało się na poziomie 3678,61 zł i było o 3,7% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (wobec wzrostu o 5,1% przed rokiem). Wzrost odnotowano we wszystkich sekcjach, w tym wyższy niż przeciętny – w administrowaniu i działalności wspierającej (wzrost o 7,5%), obsłudze rynku nieruchomości (4,9%), przetwórstwie przemysłowym (4,7%) oraz wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (4,1%). W nieznacznym stopniu wzrosły natomiast wynagrodzenia w budownictwie (o 0,4%) oraz informacji i komunikacji (o 0,5%).

⁴ W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Spśród działów o znaczącym udziale w zatrudnieniu znacznie zwiększyły się płace w produkcji maszyn i urządzeń (o 6,3%), handlu hurtowym i detalicznym pojazdami samochodowymi oraz ich naprawie (o 6,0%), magazynowaniu i działalności usługowej wspomagającej transport (o 5,6%) oraz produkcji odzieży (o 5,2%). Spadek przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia odnotowano jedynie w dziale budowa budynków (o 1,2%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2012		2011		2012	
	IX			I-IX		
	w zł	analogiczny okres roku poprzedniego=100			w zł	
Sektor przedsiębiorstw	3640,84	101,6	105,2	105,1	103,7	3678,61
w tym:						
Przemysł	3689,92	101,9	105,1	105,8	104,2	3766,46
górnictwo i wydobywanie	5474,46	99,7	102,4	110,8	102,2	6056,41
przetwórstwo przemysłowe.....	3409,39	102,1	105,6	105,6	104,7	3447,25
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.....	5626,70	105,1	106,7	106,9	104,1	5694,93
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	3638,59	99,9	104,6	104,1	102,9	3602,17
Budownictwo	3670,22	97,1	105,2	105,0	100,4	3660,02
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	3296,36	103,1	104,2	104,5	103,3	3338,46
Transport i gospodarka magazynowa	3478,18	100,1	103,9	103,9	102,7	3435,26
Zakwaterowanie i gastronomia.....	2522,86	102,1	104,1	103,5	103,0	2526,22
Informacja i komunikacja	6443,15	100,9	104,7	105,4	100,5	6516,86
Obsługa rynku nieruchomości.....	3820,02	100,3	107,1	104,2	104,9	3809,73
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	5380,69	99,9	101,4	100,3	101,8	5374,59
Administrowanie i działalność wspierająca	2429,60	104,1	109,2	107,6	107,5	2469,16

^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

We wrześniu br. **przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw** wyniosło 3640,84 zł i przekroczyło poziom sprzed roku o 1,6% (w sierpniu br. wzrost wyniósł 2,7%, a we wrześniu ub. roku 5,2%). Płace wzrosły w większości sekcji, w tym najbardziej w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 5,1%) oraz administrowaniu i działalności wspierającej (o 4,1%). Największy spadek płac obserwowano w budownictwie (o 2,9%). Niższe niż przed rokiem były również wynagrodzenia w górnictwie i wydobywaniu (o 0,3%), dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (po 0,1%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w kolejnych kwartałach kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2011				2012		
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX
	analogiczny okres roku poprzedniego=100						
Sektor przedsiębiorstw.....	104,1	105,0	106,1	104,6	105,3	103,0	102,7
w tym:							
Przemysł.....	104,2	107,1	106,2	104,6	106,6	103,6	102,6
górnictwo i wydobywanie.....	103,8	114,5	114,0	103,9	105,2	104,1	97,5
przetwórstwo przemysłowe	104,8	106,3	105,6	105,1	106,7	104,1	103,3
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	105,0	109,4	106,5	104,4	108,1	99,9	104,1
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja.....	103,1	105,0	104,1	103,5	104,4	102,4	101,8
Budownictwo.....	104,3	103,9	106,6	103,7	104,0	99,1	98,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	104,3	102,6	106,8	106,4	104,5	102,6	102,7
Transport i gospodarka magazynowa	106,0	104,1	101,8	102,1	100,4	102,5	105,2
Zakwaterowanie i gastronomia.....	102,6	103,1	104,9	103,6	103,8	101,3	103,9
Informacja i komunikacja	104,6	106,5	105,0	100,8	98,6	100,8	102,1
Obsługa rynku nieruchomości	103,4	104,4	104,8	104,7	107,0	103,5	104,2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a ..	100,2	95,4	106,1	99,6	103,5	99,7	102,1
Administrowanie i działalność wspierająca.....	105,8	106,8	110,2	107,0	110,0	107,3	105,2

^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

Kwota wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw w okresie styczeń–wrzesień br. była wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku o 4,0% (przed rokiem wzrost o 8,9%), a w kolejnych kwartałach br. obserwowano stopniowe spowolnienie tempa wzrostu do 2,7% w trzecim kwartale.

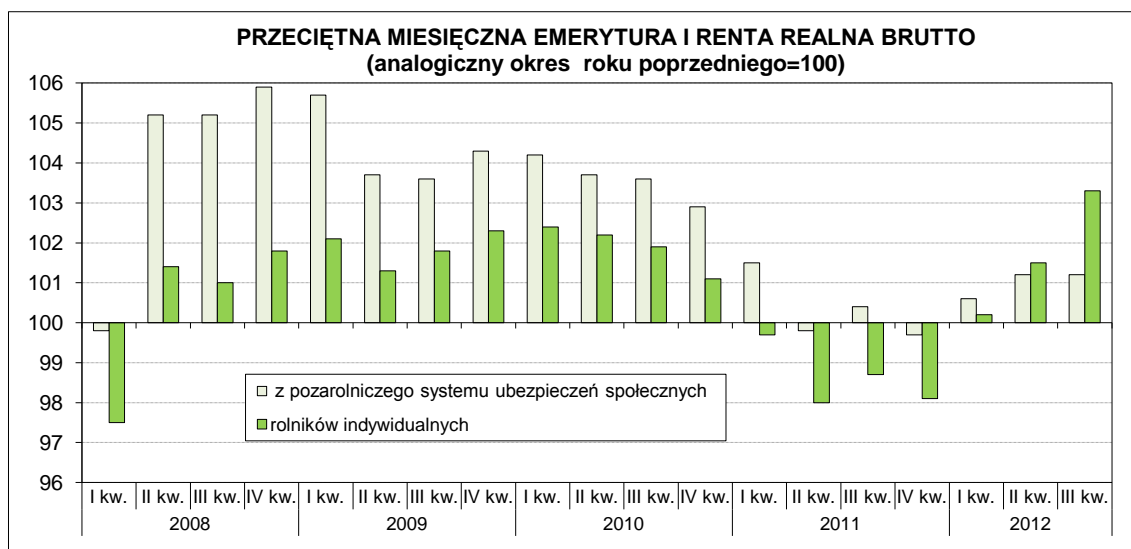
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w **sektorze publicznym** w okresie trzech kwartałów br. ukształtowało się na poziomie 4373,00 zł (tj. o 3,7% wyższym niż przed rokiem). We wrześniu br. przeciętna płaca wyniosła 4359,25 zł i wzrosła o 1,3% w skali roku. W **sektorze prywatnym**, w okresie trzech kwartałów br., przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wyniosło 3570,64 zł i zwiększyło się o 3,8% w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, a jego relacja w stosunku do płacy brutto w sektorze publicznym nieznacznie wzrosła (z 81,5% do 81,7%). We wrześniu br. przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze prywatnym było o 1,9% wyższe niż przed rokiem i ukształtowało się na poziomie 3529,42 zł.

Siła nabywcza przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresie styczeń–wrzesień br. była niższa niż przed rokiem o 0,2% (w analogicznym okresie ub. roku odnotowano wzrost o 1,1%). We wrześniu br. spadek realnej płacy brutto był głębszy niż przed miesiącem i wyniósł 2,0% (wobec 1,0% w sierpniu br.).

Liczba emerytów i rencistów oraz przeciętne miesięczne świadczenia brutto kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2011		2012				
	VII-IX	I-IX	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	IX
Przeciętna liczba emerytów i rencistów							
w tys. osób	9118,9	9145,3	9052,8	9034,2	9020,0	9035,6	9002,0
analogiczny okres poprzedniego roku=100	98,8	98,8	98,7	98,8	98,9	98,8	99,0
Pobierający emerytury i renty:							
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w tys. osób	7798,1	7813,2	7751,9	7743,6	7739,9	7745,1	7726,8
rolników indywidualnych w tys. osób	1320,8	1332,1	1300,9	1290,6	1280,1	1290,5	1275,2
Przeciętna emerytura i renta:							
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł.....	1738,45	1721,22	1775,07	1832,96	1834,62	1814,21	1837,53
analogiczny okres poprzedniego roku=100...	104,9	105,3	105,0	105,6	105,5	105,4	105,4
rolników indywidualnych w zł	991,05	984,59	1016,28	1067,75	1067,09	1050,17	1060,25
analogiczny okres poprzedniego roku=100...	103,1	103,4	104,6	107,7	107,7	106,7	107,6

W okresie styczeń-wrzesień br. przeciętna miesięczna nominalna **emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych** wyniosła 1814,21 zł i wzrosła w skali roku o 5,4%. Siła nabywcza tych świadczeń zwiększyła się o 1,1%. We wrześniu br. nominalna emerytura i renta brutto w systemie pracowniczym ukształtowała się na poziomie 1837,53 zł i wzrosła w skali roku o 5,4%, natomiast realnie zwiększyła się o 1,2%.

Przeciętna miesięczna nominalna **emerytura i renta brutto rolników indywidualnych** w okresie trzech kwartałów ukształtowała się na poziomie 1050,17 zł i wzrosła w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 6,7%. Siła nabywcza tych świadczeń wzrosła w skali roku o 2,3%. We wrześniu br. przeciętna nominalna emerytura i renta brutto w systemie rolników indywidualnych wyniosła 1060,25 zł i była wyższa niż przed rokiem o 7,6%, a realnie wzrosła o 3,3%.

Kwota brutto **zasiłków dla bezrobotnych** (bez składki na ubezpieczenie społeczne) wyniosła w okresie styczeń-wrzesień br. 2031,2 mln zł, tj. o 8,8% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. wypłacono bezrobotnym 216,3 mln zł, tj. o 2,4% mniej niż w sierpniu br. oraz o 14,5% więcej niż przed rokiem.

W okresie styczeń-wrzesień br. wartość wypłat z tytułu **zasiłków i świadczeń przedemerytalnych** wyniosła 1301,5 mln zł i była o 8,4% większa niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. wypłacono ogółem świadczenia na kwotę 152,6 mln zł, tj. więcej o 1,2% niż w poprzednim miesiącu i o 12,8% więcej niż we wrześniu ub. roku.

W okresie styczeń-wrzesień br. **wypłaty z Funduszu Emerytur Pomostowych** pobierało przeciętnie 5,7 tys. osób, a suma wypłaconych świadczeń wyniosła 115,4 mln zł, podczas gdy przed rokiem – 83,7 mln zł. We wrześniu br. zrealizowano 6,3 tys. wypłat z tego źródła (wobec 4,7 tys. przed rokiem) na łączną kwotę 14,0 mln zł, tj. o ponad 3,5 mln zł więcej niż przed rokiem.

Ceny

W okresie styczeń-wrzesień br. utrzymał się znaczny wzrost w skali roku cen towarów i usług konsumpcyjnych, choć nieco wolniejszy niż przed rokiem. Ceny producentów w przemyśle rosły w znacznie słabszym tempie niż w okresie trzech kwartałów ub. roku. W budownictwie utrzymał się niewielki wzrost cen. We wrześniu br. ceny konsumpcyjne wzrosły w skali roku w podobnym tempie jak przed miesiącem. Dalszemu spowolnieniu uległ wzrost cen producentów przemysłu, natomiast w budownictwie, w drugim z kolei miesiącu odnotowano spadek cen.

Według wstępnych danych we wrześniu br. **ceny produkcji sprzedanej przemysłu** były o 0,4% wyższe od notowanych **w grudniu ub. roku** (wobec wzrostu o 6,7% odpowiednio przed rokiem). Wzrost obserwowano w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 5,7%) oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 3,0%). Niższe były natomiast ceny w sekcji przetwórstwo przemysłowe (o 0,2%), w tym m.in. w produkcji metali (o 3,9%), pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 3,0%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 2,5%), wyrobów z metali (o 2,3%), urządzeń elektrycznych (o 2,2%) oraz komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 1,4%). Spadek cen notowano również w produkcji maszyn i urządzeń (o 0,6%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 0,4%) oraz mebli (o 0,3%). Wyższe niż w grudniu ub. roku były natomiast ceny produkcji m.in. chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 1,5%), artykułów spożywczych (o 2,1%), koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 4,3%), a także napojów (o 4,8%). Niższe niż w grudniu ub. roku były również ceny w sekcji górnictwo i wydobywanie (o 1,7%).

We wrześniu br. wzrost cen produkcji sprzedanej przemysłu **w skali roku** był mniejszy niż przed miesiącem i wyniósł 1,8% (wobec 3,0% w sierpniu br.). Wzrosły ceny w większości sekcji, najbardziej w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 5,8% (tj. podobnie jak przed miesiącem), w tym w wytwarzaniu paliw gazowych; dystrybucji i handlu paliwami gazowymi w systemie sieciowym – o 11,5%, wytwarzaniu i zaopatrywaniu w parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych – o 5,2% oraz wytwarzaniu, przesyłaniu, dystrybucji i handlu energią elektryczną – o 2,9%. Wzrost cen obserwowano również w sekcjach dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 3,3% wobec 3,1% w sierpniu br.) oraz przetwórstwo przemysłowe (o 1,5% wobec 3,0%). Niższe niż przed rokiem były natomiast ceny w górnictwie i wydobywaniu (o 2,1% wobec spadku o 3,1% w sierpniu br.).

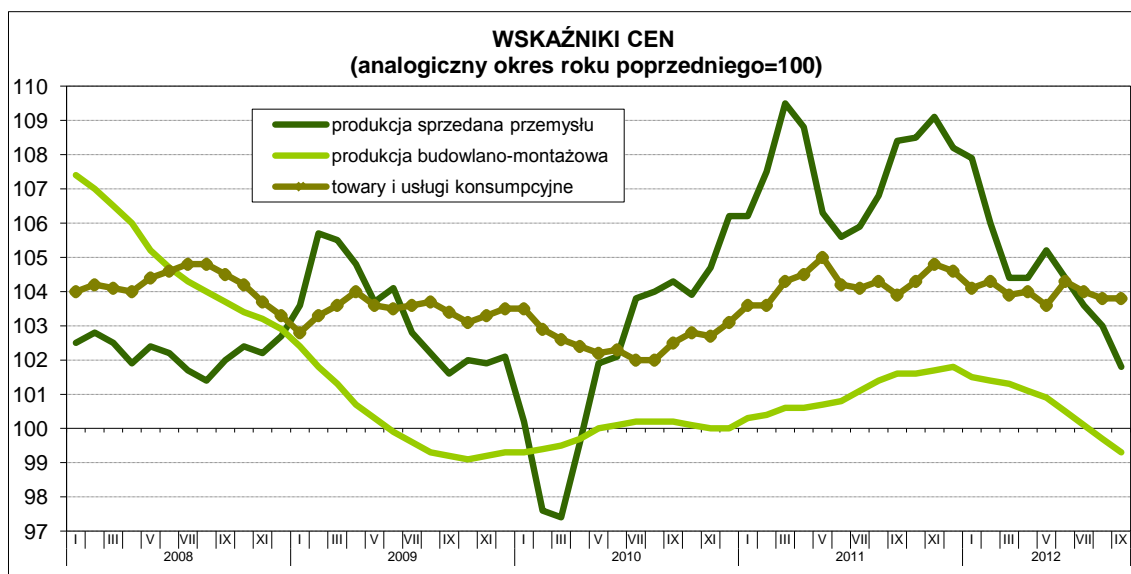
Dynamika cen w przemyśle i budownictwie kształtowała się następująco:

Okresy	Ceny produkcji sprzedanej przemysłu					Ceny produkcji budowlano-montażowej
	ogółem	górnictwo i wydobywanie	przetwórstwo przemysłowe	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	
2011	Grudzień roku poprzedniego=100					
IX	106,7	106,4	107,2	102,7	104,3	101,7
2012						
IX	100,4	98,3	99,8	105,7	103,0	98,9
2011	Miesiąc poprzedni=100					
IX	101,7	100,8	101,9	100,1	100,0	100,1
X	100,1	96,4	100,4	100,0	99,6	100,1
XI	100,9	101,9	100,9	100,1	99,8	100,0
XII	100,4	101,3	100,3	100,0	100,9	100,0
2012						
I	100,1	101,9	99,8	101,4	102,1	99,9
II	99,5	99,3	99,3	100,2	100,6	99,9
III	100,1	99,4	100,1	100,1	100,4	100,0
IV	100,7	98,6	100,5	103,5	100,1	100,0
V	100,4	100,2	100,5	100,1	99,9	99,9
VI	99,5	98,4	99,5	100,1	99,3	99,9
VII	99,6	100,1	99,6	100,1	100,0	99,8
VIII	100,0	98,6	100,1	100,0	100,4	99,8
IX	100,5	101,9	100,4	100,1	100,2	99,7
2011	Analogiczny okres roku poprzedniego=100					
IX	108,4	114,3	108,7	104,0	104,9	101,6
X	108,5	110,3	109,2	102,8	104,7	101,6
XI	109,1	110,6	109,9	102,9	104,3	101,7
XII	108,2	105,9	109,0	102,8	104,6	101,8
2012						
I	107,9	108,0	108,5	103,6	104,4	101,5
II	106,0	105,0	106,3	103,6	104,7	101,4
III	104,4	104,5	104,4	103,6	105,3	101,3
IV	104,4	98,8	104,4	107,2	105,1	101,1
V	105,2	100,8	105,2	107,3	104,7	100,9
VI	104,4	98,4	104,4	107,2	103,3	100,5
VII	103,6	97,3	103,6	106,4	102,9	100,1
VIII	103,0	96,9	103,0	105,8	103,1	99,7
IX	101,8	97,9	101,5	105,8	103,3	99,3
2011						
I-III	107,7	122,2	107,3	104,1	106,6	100,4
IV-VI	106,9	120,6	106,6	103,2	105,0	100,7
VII-IX	107,0	116,5	106,9	103,7	105,8	101,4
I-IX	107,2	119,7	106,9	103,7	105,8	100,8
X-XII	108,6	108,9	109,4	102,9	104,6	101,7
2012						
I-III	106,1	105,8	106,4	103,6	104,8	101,4
IV-VI	104,7	99,3	104,6	107,2	104,3	100,8
VII-IX	102,8	97,4	102,7	106,0	103,1	99,7
I-IX	104,5	100,8	104,5	105,6	104,1	100,6

Ceny produkcji sprzedanej przemysłu we wrześniu br. były wyższe niż w poprzednim miesiącu o 0,5%. Wzrost cen notowano we wszystkich sekcjach,

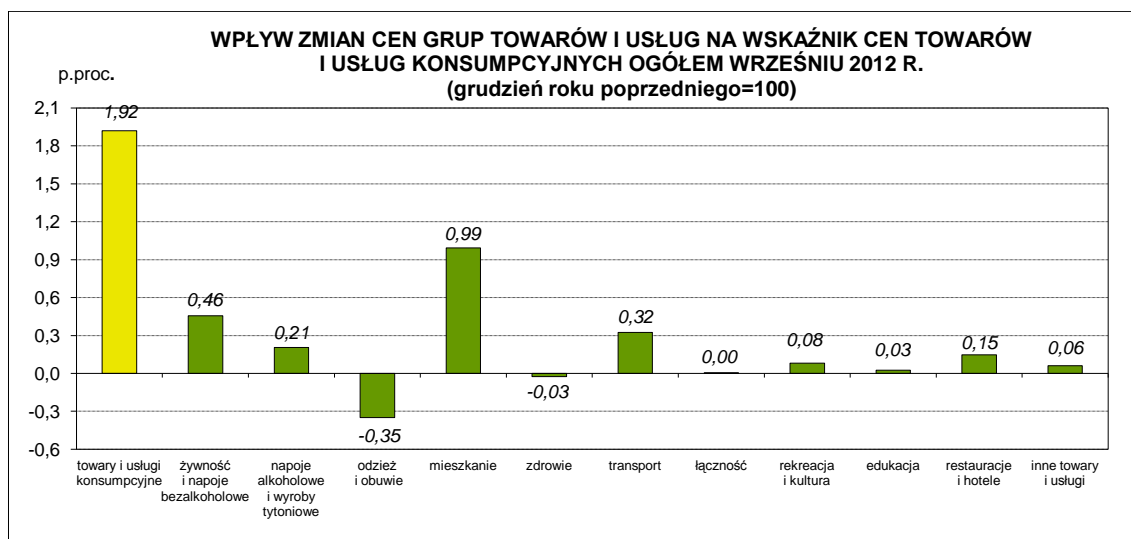
najwyższy w górnictwie i wydobywaniu (o 1,9%). W sekcji przetwórstwo przemysłowe ceny wzrosły o 0,4%, w tym m.in. w produkcji koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 1,4%), chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 1,2%), napojów (o 1,0%), a także artykułów spożywczych oraz wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (po 0,6%). Wyższe niż w poprzednim miesiącu były również ceny produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 0,4%), urządzeń elektrycznych (o 0,3%), metali (o 0,2%) oraz maszyn i urządzeń (o 0,1%). Ceny produkcji wyrobów z metali ukształtowały się na poziomie zbliżonym do obserwowanego przed miesiącem. Niższe były natomiast ceny produkcji m.in. mebli (o 0,1%), komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 0,2%) oraz wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 0,4%). Ceny w sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja wzrosły o 0,2%, a w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 0,1%.

Szacuje się, że **ceny produkcji budowlano-montażowej** we wrześniu br. były niższe w grudniu ub. roku o 1,1%. W skali roku notowano spadek cen o 0,7%, a w porównaniu z sierpniem br. – o 0,3%.

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych we wrześniu br. były wyższe niż w grudniu ub. roku o 1,9% (przed rokiem o 2,8%). Wzrost cen notowano w większości grup towarów i usług, w tym wyższy niż przeciętnie m.in. towarów i usług związanych z mieszkaniem oraz transportem, a także napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych, towarów i usług związanych z edukacją. Wzrosty cen towarów i usług związanych z mieszkaniem oraz żywności i napojów bezalkoholowych miały największy wpływ na wskaźnik cen ogółem i zwiększyły go odpowiednio o 0,99 p.proc. i 0,46 p.proc. Spadki cen

odzieży i obuwia oraz towarów i usług związanych ze zdrowiem obniżyły wskaźnik cen ogółem odpowiednio o 0,35 p.proc. i 0,03 p.proc.

Ceny żywności i napojów bezalkoholowych były wyższe niż w grudniu ub. roku o 1,9% (wobec wzrostu o 1,5% przed rokiem), przy czym żywność podrożała również o 1,9%, a napoje bezalkoholowe – o 2,3%. Więcej konsumenci płacili za owoce (o 6,3%), mięso (przeciętnie o 5,3%, w tym za drób – o 7,6%, wołowe – o 7,2%, wieprzowe – o 4,9% oraz wędliny - o 4,7%), a także artykuły w grupie „mleko, sery i jaja” (przeciętnie o 4,1%, w tym znacznie wzrosły ceny jaj – o 24,4% oraz w mniejszym stopniu mleka – o 0,8% i serów – o 0,2%). Wyższe niż w grudniu ub. roku były również ceny ryb (o 3,4%), ryżu (o 2,5%), mąki (o 1,8%), makaronów (o 1,3%), cukru (o 1,1%) oraz pieczywa (o 1,0%). Obniżyły się natomiast m.in. ceny warzyw (o 15,0%) oraz olejów i pozostałych tłuszczów (o 1,9%).

Ceny wyrobów tytoniowych były wyższe niż w grudniu ub. roku o 7,3%, a napojów alkoholowych o 0,8%.

Obniżyły się ceny obuwia (o 8,2%) oraz odzieży (o 6,8%).

W stosunku do grudnia ub. roku ceny związane z mieszkaniem wzrosły o 3,8%. Podrożały usługi kanalizacyjne (o 7,2%), zaopatrywanie w wodę (o 5,5%) oraz wywóz nieczystości (śmieci) – o 5,3%. Podniesiono również ceny nośników energii (przeciętnie o 4,7%), w tym znacznie – gazu (o 6,7%), energii elektrycznej (o 5,9%) oraz energii cieplnej (o 4,4%). Więcej niż w grudniu ub. roku należało zapłacić także za opał (o 1,6%). Ceny związane z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego wzrosły również o 1,6%.

Artykuły i usługi związane ze zdrowiem były tańsze niż w grudniu ub. roku o 0,5%. Mniej płacono za artykuły farmaceutyczne (o 3,1%). Znacznie droższe były natomiast

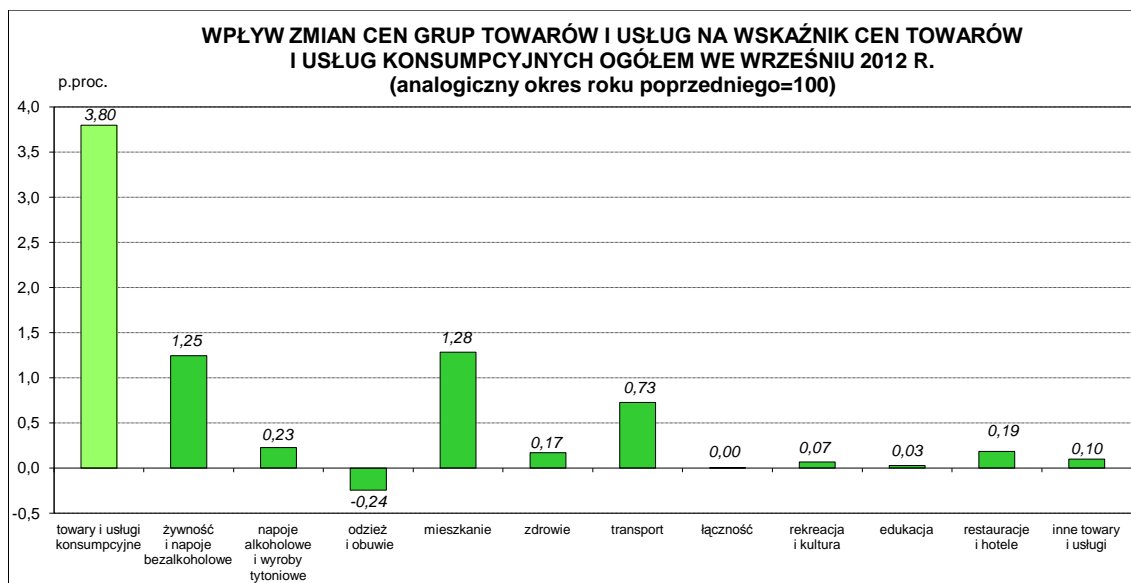
usługi sanatoryjne (o 27,8%), stomatologiczne i lekarskie (po 3,6%) oraz szpitalne (o 2,2%).

Ceny w zakresie transportu wzrosły w stosunku do grudnia ub. roku o 3,5%. Znacznie podrożały paliwa do prywatnych środków transportu (o 4,7%), w tym benzyny silnikowe – o 6,6%, olej napędowy – o 3,3%, przy spadku cen gazu ciekłego – o 3,9%. Wyższe były również opłaty za usługi transportowe (o 3,0%) oraz ceny samochodów osobowych (o 0,4%).

Nieznacznie więcej niż w grudniu ub. roku konsumenci płacili za towary i usługi związane z łącznością (o 0,1%).

Ceny dotyczące rekreacji i kultury wzrosły o 1,1%. Wyższe niż w grudniu ub. roku były opłaty w zakresie turystyki zorganizowanej (o 10,3%), ceny książek (o 4,5%) oraz biletów do kin, teatrów i na koncerty (o 2,9%). Mniej płacono natomiast za gazety i czasopisma (o 5,6%) oraz sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny (o 5,5%).

W okresie styczeń – wrzesień br. ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły **w stosunku do analogicznego okresu ub. roku** o 4,0% (wobec 4,2% odpowiednio przed rokiem). Wzrost cen notowano w większości grup, w tym największy - towarów i usług w zakresie transportu (o 8,3%), mieszkania (o 5,4%), edukacji (o 4,7%), żywności i napojów bezalkoholowych (o 4,4%), napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych (o 4,2%) oraz towarów i usług związanych ze zdrowiem (o 3,8%). Droższe były również m.in. towary i usługi w zakresie restauracji i hoteli (o 3,1%), rekreacji i kultury (o 1,2%), a także towary i usługi związane z łącznością (o 1,0%). Obniżyły się natomiast ceny odzieży i obuwia (o 4,0%).

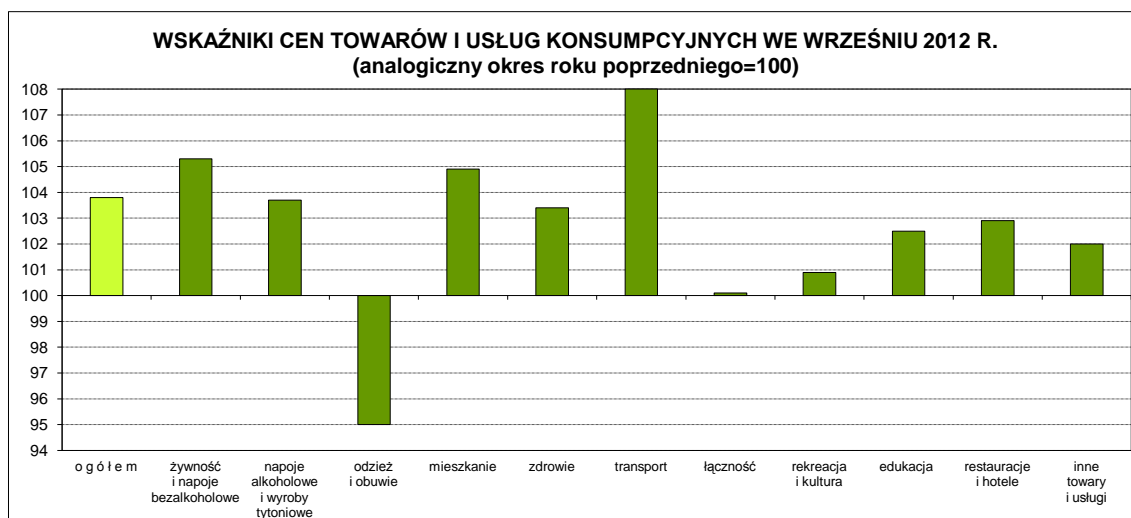
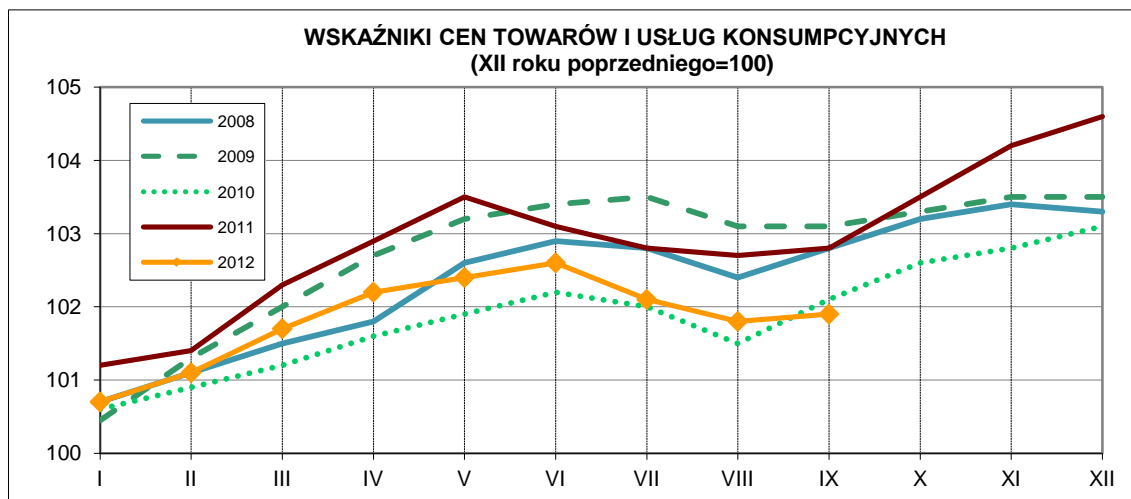

Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych **w skali roku** we wrześniu br., podobnie jak przed miesiącem, wyniósł 3,8%. Największy wpływ na poziom wskaźnika

cen konsumpcyjnych miały wzrosty cen towarów i usług w zakresie mieszkania, żywności i napojów bezalkoholowych oraz transportu, które podwyższyły wskaźnik cen ogółem odpowiednio o 1,28 p.proc., 1,25 p.proc. i 0,73 p.proc. Spadek cen odzieży i obuwia wpłynął na obniżenie tego wskaźnika o 0,24 p.proc.

Dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych kształtowała się następująco:

Okresy	Ogółem	żywność i napoje bezalko- holowe	napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	odzież i obuwie	mieszkanie	zdrowie	transport	łącznie	rekreacja i kultura	edukacja	restauracje i hotele
2011	Grudzień roku poprzedniego=100										
IX.....	102,8	101,5	103,1	95,6	104,9	103,9	104,6	100,8	101,2	104,4	103,8
2012											
IX.....	101,9	101,9	103,4	92,8	103,8	99,5	103,5	100,1	101,1	102,1	102,3
2011	Miesiąc poprzedni=100										
IX.....	100,1	99,8	100,1	100,6	100,3	100,2	99,4	100,0	99,6	103,5	100,3
X.....	100,7	101,0	100,1	103,1	100,5	99,9	101,7	100,3	99,6	100,4	100,2
XI.....	100,7	101,2	100,2	100,0	100,4	102,3	101,5	99,7	100,1	100,1	100,1
XII.....	100,4	100,8	100,0	99,3	100,1	101,6	100,9	100,0	100,0	100,0	100,2
2012											
I.....	100,7	101,6	100,7	96,8	101,6	97,4	101,2	100,0	100,3	100,4	100,2
II.....	100,4	100,7	101,3	97,9	100,3	100,4	100,6	100,1	100,7	100,1	100,2
III.....	100,5	101,2	100,5	100,5	100,2	100,5	100,8	100,0	100,0	100,0	100,3
IV.....	100,6	100,2	100,2	103,1	100,9	100,3	101,2	100,0	100,1	100,0	100,3
V.....	100,2	100,8	100,2	99,8	100,1	100,3	99,7	100,0	99,0	100,1	100,3
VI.....	100,2	100,7	100,1	99,1	100,1	100,2	99,8	100,0	100,6	99,8	100,4
VII.....	99,5	98,0	100,2	97,6	100,2	100,4	98,8	100,0	101,1	100,1	100,3
VIII.....	99,7	98,9	100,1	97,2	100,1	100,3	100,7	100,0	100,0	100,1	100,2
IX.....	100,1	99,9	100,1	100,6	100,2	99,8	100,8	100,0	99,2	101,3	100,2
2011	Analogiczny okres roku poprzedniego=100										
IX.....	103,9	103,3	104,2	97,1	105,9	104,2	107,6	100,6	100,5	105,1	104,4
X.....	104,3	104,1	104,1	98,4	105,9	104,0	109,1	101,0	100,8	105,0	104,4
XI.....	104,8	104,6	103,7	98,4	106,1	106,4	111,0	100,8	101,2	105,0	104,3
XII.....	104,6	104,7	103,4	97,9	106,0	108,0	109,0	100,8	101,0	104,8	104,4
2012											
I.....	104,1	104,5	103,6	97,9	105,4	104,0	109,2	99,5	100,7	105,1	103,7
II.....	104,3	104,5	104,6	98,2	105,4	104,1	110,3	99,7	101,4	105,1	103,3
III.....	103,9	103,7	104,8	95,6	105,4	104,2	109,3	99,7	101,7	105,0	103,1
IV.....	104,0	103,2	105,0	97,4	106,0	104,1	108,7	101,2	101,7	105,0	102,9
V.....	103,6	102,7	104,7	95,4	105,8	103,7	108,1	102,3	100,6	105,0	102,9
VI.....	104,3	105,4	104,1	95,0	105,8	103,6	108,2	103,3	100,9	104,9	102,9
VII.....	104,0	105,0	103,8	94,9	105,3	103,7	106,8	103,6	101,3	104,7	102,9
VIII.....	103,8	105,3	103,7	94,9	105,0	103,8	106,5	100,1	101,3	104,9	103,0
IX.....	103,8	105,3	103,7	95,0	104,9	103,4	108,0	100,1	100,9	102,5	102,9
2011											
I-III.....	103,8	105,5	103,9	96,8	104,9	103,5	107,1	98,8	100,2	102,7	103,7
IV-VI.....	104,6	107,5	103,1	100,2	105,1	104,0	106,9	97,9	100,6	102,6	104,4
VII-IX.....	104,1	104,4	104,1	98,7	105,8	104,3	107,2	99,1	100,5	103,5	104,5
I-IX.....	104,2	105,8	103,7	98,6	105,3	103,9	107,1	98,6	100,4	102,9	104,2
X-XII.....	104,6	104,4	103,7	98,2	106,0	106,1	109,7	100,9	101,0	104,9	104,3
2012											
I-III.....	104,1	104,2	104,3	97,2	105,4	104,1	109,6	99,6	101,3	105,1	103,4
IV-VI.....	104,0	103,7	104,6	95,9	105,9	103,8	108,3	102,3	101,1	105,0	102,9
VII-IX.....	103,9	105,2	103,7	94,9	105,1	103,6	107,1	101,2	101,2	104,0	102,9
I-IX.....	104,0	104,4	104,2	96,0	105,4	103,8	108,3	101,0	101,2	104,7	103,1

Ceny żywności i napojów bezalkoholowych we wrześniu br. były, podobnie jak przed miesiącem, wyższe niż przed rokiem o 5,3%, przy czym żywność była droższa o 5,4%, a napoje bezalkoholowe – o 3,6%. Znacznie wyższe niż we wrześniu ub. roku były ceny ryb (o 8,6%), mięsa (przeciętnie o 8,4%, w tym wołowego – o 13,7%, wieprzowego – o 11,2%, wędlin – o 8,2% oraz drobiu – o 4,8%), owoców (o 7,8%), a także artykułów w grupie „mleko, sery i jaja” (przeciętnie o 6,0%, w tym jaj – o 30,0%, „jogurtów, śmietany, napojów i deserów mlecznych” – o 3,9%, mleka – o 2,0% oraz serów – o 1,3%). Podrożał również ryż (o 3,3%), cukier (o 3,1%), warzywa (o 2,8%), makarony (o 2,1%), pieczywo (o 1,7%), mąka (o 0,5%) oraz oleje i pozostałe tłuszcze (o 0,2%).

Ceny wyrobów tytoniowych były wyższe o 7,7%, a napojów alkoholowych o 1,0%.

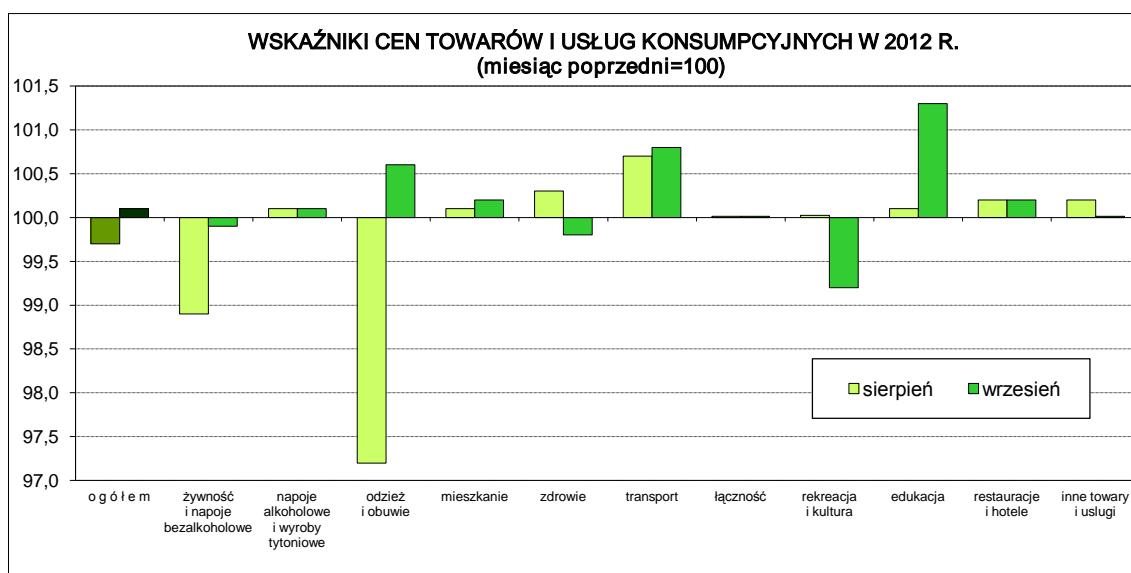
We wrześniu br. notowano spadek w skali roku cen odzieży (o 5,2%) i obuwia (o 4,7%).

Ceny w zakresie mieszkania były wyższe niż przed rokiem o 4,9%. Usługi kanalizacyjne podrożały o 7,4%, zaopatrywanie w wodę – o 5,6%, a wywóz nieczystości (śmieci) – o 5,5%. Ceny nośników energii wzrosły przeciętnie o 6,4%, w tym znacznie podrożał gaz (o 9,1%). Wzrosły również opłaty za energię ciepłą (o 6,0%), energię elektryczną (o 5,9%) oraz opał (o 5,1%). Ceny towarów i usług związanych z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego były wyższe niż we wrześniu ub. roku o 2,2%.

Artykuły i usługi związane ze zdrowiem podrożały w skali roku o 3,4%. Wyższe były m.in. ceny usług stomatologicznych (o 4,2%), lekarskich (o 4,1%), sanatoryjnych (o 3,9%), artykułów farmaceutycznych (o 3,3%), a także usług szpitalnych (o 2,3%).

Ceny towarów i usług w zakresie transportu były wyższe niż przed rokiem o 8,0% (wobec 6,5% w sierpniu br.). Znacznie podrożały paliwa do prywatnych środków transportu – o 13,0%, na co istotny wpływ miały wysokie wzrosty cen benzyn silnikowych oraz oleju napędowego - po 13,6%, a także gazu ciekłego - o 7,8%. Więcej płacono również za usługi transportowe – o 6,3%. Spadły natomiast ceny samochodów osobowych – o 2,8%. Nieznacznie wzrosły ceny towarów i usług w zakresie łączności (o 0,1%).

Ceny związane z rekreacją i kulturą były wyższe niż we wrześniu ub. roku o 0,9%. Droższe były opłaty za turystykę zorganizowaną (o 5,4%). Wzrosły również ceny książek (o 4,6%) oraz biletów do kin, teatrów i na koncerty (o 4,0%). Mniej niż przed rokiem płacono natomiast za sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny (o 4,9%), a także gazety i czasopisma (o 0,1%).

We wrześniu br. ceny towarów i usług konsumpcyjnych były o 0,1% wyższe **niż przed miesiącem**. Więcej płacono za towary i usługi w zakresie edukacji (o 1,3%), transportu (o 0,8%) oraz odzież i obuwie (o 0,6%). Droższe były również towary i usługi

w zakresie mieszkania oraz restauracji i hoteli (po 0,2%), a także napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe (o 0,1%). Ceny towarów i usług związanych z łącznością kształtowały się na poziomie zbliżonym do notowanego przed miesiącem. Niższe niż w sierpniu br. były ceny towarów i usług związanych z rekreacją i kulturą (o 0,8%), zdrowiem (o 0,2%) oraz żywności i napojów bezalkoholowych (o 0,1%).

W okresie styczeń-wrzesień br., wobec szybszego wzrostu w skali roku cen towarów i usług konsumpcyjnych niż przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw (wzrost odpowiednio o 4,0% i o 3,7%), zmniejszyła się **siła nabywcza płac** w odniesieniu do części towarów żywnościowych – m.in. jaj, mięsa wołowego i wieprzowego, ryb, wędlin, drobiu, artykułów w grupie „mleko, sery i jaja”, oleju i pozostałych tłuszczów oraz ryżu. Relatywnie droższe niż przed rokiem były także towary i usługi związane z transportem, niektóre towary i usługi związane z mieszkaniem (w tym opłaty za usługi kanalizacyjne, nośniki energii, zaopatrywanie w wodę i wywóz nieczystości (śmieci)), napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe, a także towary i usługi związane ze zdrowiem i edukacją. Zwiększyła się w skali roku natomiast siła nabywcza płac w odniesieniu do niektórych towarów związanych z mieszkaniem (m.in. sprzętu gospodarstwa domowego oraz wyposażenia mieszkania), odzieży i obuwia, towarów i usług w zakresie łączności, rekreacji i kultury (w tym sprzętu audiowizualnego, fotograficznego i informatycznego) oraz restauracji i hoteli. Relatywnie tańsze były również niektóre towary żywnościowe, m.in. warzywa, cukier, owoce, mąka, sery, pieczywo, makarony oraz mleko.

Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczony metodą średniej ruchomej w okresie październik 2011 r. – wrzesień 2012 r. w stosunku do poprzednich dwunastu miesięcy wyniósł 3,9% (wobec 4,0% w okresie wrzesień 2011 r. – sierpień 2012 r.). Ceny konsumpcyjne według **zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (HICP)**⁵ wzrosły w tym okresie o 4,1%.

⁵ Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych (HICP) obliczany jest według ujednoliconej metodologii Unii Europejskiej. Podstawę do opracowania HICP dla Polski stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług konsumpcyjnych oraz system wag oparty na strukturze spożycia indywidualnego w sektorze gospodarstw domowych (w 2012 r. – struktura spożycia z 2010 r. w cenach grudnia 2011 r.). Grupowanie towarów i usług konsumpcyjnych oparto na Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu opracowanej na potrzeby HICP (COICOP/HICP).

Rolnictwo

Na rynku rolnym w okresie trzech kwartałów br. przeciętne ceny skupu podstawowych produktów rolnych, oprócz cen ziemniaków i mleka, były wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku. Dynamika cen zbóż była jednak znacznie wolniejsza od wysokiej przed rokiem. Przy wyjątkowo niskiej podaży żywca wieprzowego, ceny podstawowych gatunków żywca ukształtowały się na poziomie znacznie wyższym niż w analogicznym okresie ub. roku.

W III kwartale br. średnia temperatura powietrza wyniosła 17,4 °C i była wyższa od średniej z wielolecia o 1,5 °C, a średnia suma opadów ukształtowała się na poziomie 203 mm i stanowiła ok. 100% normy z lat 1971-2000. We wrześniu br. średnia temperatura powietrza wyniosła 14,3 °C i była wyższa o ok. 1,3 °C od średniej z wielolecia, natomiast średnia suma opadów ukształtowała się na poziomie ok. 42 mm i była niższa od średniej wieloletniej o ok. 26%.

Warunki agrometeorologiczne we wrześniu br. sprzyjały zbiorom upraw, niekorzystnie natomiast wpłynęły na stan uwilgotnienia wierzchniej warstwy gleby. W wielu rejonach kraju przesuszenie gleby utrudniało wykonywanie jesiennych prac polowych. Na początku miesiąca zakończono siewy rzepaku ozimego oraz rozpoczęto siewy żyta i pszenżyta, a w połowie miesiąca – pszenicy ozimej. Warunki wilgotnościowe gleby nie sprzyjały kiełkowaniu ziarna i wschodom roślin. W pierwszej połowie września zakończono na ogół zbiór kolejnego pokosu traw łąkowych i wieloletnich roślin motylkowych. W ciągu miesiąca kontynuowano rozpoczęte w sierpniu wykopki ziemniaków, a w trzeciej dekadzie miesiąca lokalnie przystąpiono do zbioru buraków cukrowych. W całym kraju prowadzono zbiór kukurydzy na zielonkę, a w drugiej połowie września rozpoczęto zbiór kukurydzy na ziarno.

Skup zbóż ^a kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	VII-IX 2012		IX 2012		
	w tys. t	VII-IX 2011=100	w tys. t	IX 2011=100	VIII 2012=100
Ziarno zbóż ^b	3328,6	113,2	821,8	78,2	42,4
w tym:					
pszenica.....	1926,7	90,4	539,5	65,8	48,8
żyto.....	461,5	233,5	94,9	115,9	33,9

^a Bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. ^b Podstawowych z mieszankami zbożowymi bez ziarna siewnego.

Skup **zbóż podstawowych** (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), z tegorocznych zbiorów, w okresie lipiec-wrzesień br. wynosił 3328,6 tys. t i był o 13,2% większy niż w analogicznym okresie ub. roku. Podaż pszenicy była o 9,6% mniejsza niż przed rokiem, natomiast skup żyta wzrósł ponad dwukrotnie w porównaniu z niskim poziomem w ub. roku. We wrześniu br. skup zbóż, po nasileniu dostaw

występującym zwykle w sierpniu, był znacznie mniejszy niż przed miesiącem (o 57,6%) i przed rokiem (o 21,8%).

Skup ^a podstawowych produktów zwierzęcych kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	I-IX 2012		IX 2012		
	w tys. t	I-IX 2011=100	w tys. t	IX 2011=100	VIII 2012=100
Żywiec rzeźny ^b	2105,2	97,3	173,2	88,7	93,8
w tym:					
bydło (z cielętami)	171,1	93,3	12,4	89,3	101,0
trzoda chlewna	928,5	86,8	63,2	72,9	95,0
drób	1000,2	110,8	97,3	103,0	92,1
Mleko ^c	7308,0	107,6	786,3	103,1	94,1

^a Bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. ^b Obejmuje bydło, cielęta, trzodę chlewną, owce, konie i drób; w przeliczeniu na mięso łącznie z tłuszczami w wadze poubojowej cieplej. ^c W milionach litrów.

W okresie styczeń-wrzesień br. producenci dostarczyli do skupu 2105,2 tys. t żywca rzeźnego (w wbc), tj. o 2,7% mniej niż przed rokiem. Wysoki wzrost skupu żywca drobiowego (o 10,8%) nie zrekompensował spadku krajowej podaży żywca wieprzowego (o 13,2%) oraz wołowego (o 6,7%). We wrześniu br., w wyniku znacznego spadku dostaw żywca wieprzowego (o 27,1%) i wołowego (o 10,7%), skup żywca ogółem ukształtował się na poziomie o 11,3% niższym niż w ub. roku. W porównaniu z poprzednim miesiącem łączny skup żywca rzeźnego był o 6,2% mniejszy, na co wpłynął spadek skupu żywca wieprzowego (o 5,0%) oraz drobiowego (o 7,9%).

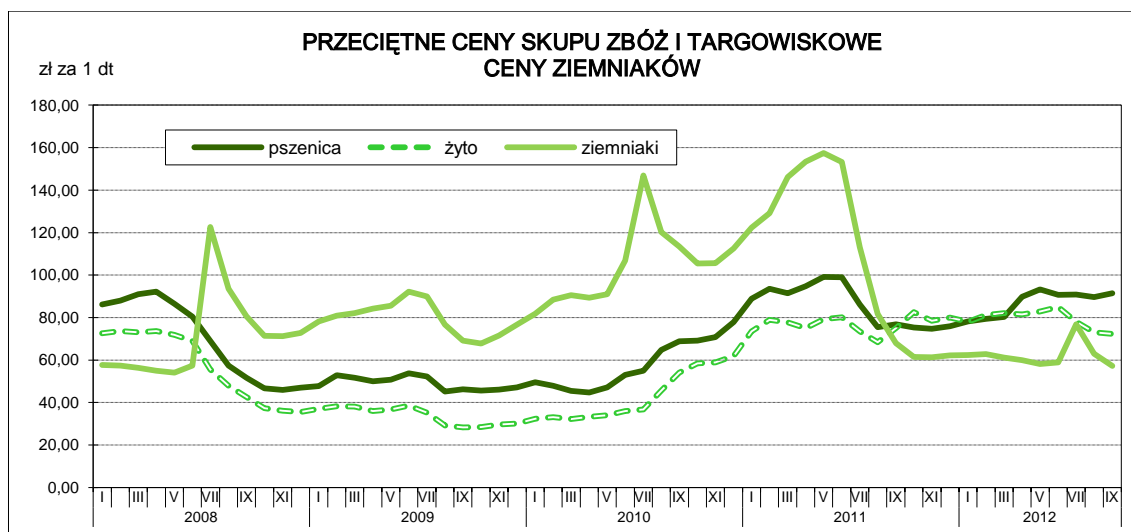
Ceny podstawowych produktów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Ceny w skupie					Ceny na targowiskach				
	IX 2012			I-IX 2012		IX 2012			I-IX 2012	
	zł	IX 2011=100	VIII 2012=100	zł	I-IX 2011=100	zł	IX 2011=100	VIII 2012=100	zł	I-IX 2011=100
Pszenica za 1 dt ^a	91,50	119,2	102,0	87,48	103,3	95,91	106,2	101,2	93,48	95,3
Żyto za 1 dt ^a	72,30	96,3	98,9	75,86	102,3	79,62	101,1	102,2	81,37	103,3
Ziemniaki ^b za 1 dt	26,87	106,6	81,3	37,94	81,9	57,30	84,3	96,7	60,01	48,0
Żywiec rzeźny za 1 kg wagi żywej										
w tym:										
bydło (bez cieląt) ^c	6,61	110,9	100,0	6,40	118,0	6,26	110,0	100,3	6,26	116,1
trzoda chlewna	5,91	118,1	103,9	5,32	123,1	5,49	111,4	100,4	5,28	118,4
drób	4,45	99,0	99,7	4,21	104,8	.	x	x	.	x
Prosię na chów za 1 szt.	x	x	.	x	179,87	138,3	103,7	170,85	149,2
Mleko za 1 hl	115,19	95,0	102,1	118,74	99,5	.	x	x	.	x

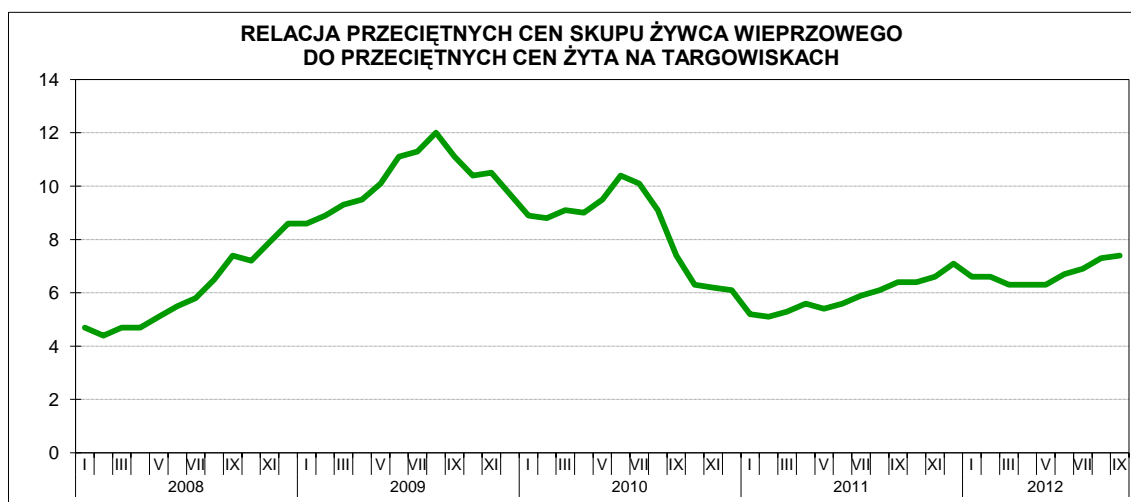
^a W skupie bez ziarna siewnego. ^b Na targowiskach – jadalne. ^c Na targowiskach średnia ważona cena bydła rzeźnego obliczona przy przyjęciu struktury ilości skupu młodego bydła i krów rzeźnych.

W okresie trzech kwartałów br. przeciętne ceny skupu pszenicy i żyta wzrosły w porównaniu z analogicznym okresem sprzed roku odpowiednio o 3,3% i o 2,3%. W okresie lipiec-wrzesień br., przy wysokim skupie ziarna, ceny większości podstawowych gatunków zbóż utrzymywały się na poziomie znacznie wyższym niż przed rokiem. We wrześniu br. za pszenicę trzeba było zapłacić w skupie o 19,2% więcej niż we wrześniu ub. roku, a za żyto – o 3,7% mniej. Na targowiskach droższe było ziarno zarówno pszenicy, jak i żyta (odpowiednio o 6,2% i o 1,1%). W porównaniu z poprzednim miesiącem, przy znacznie zmniejszonej podaży, odnotowano sezonowy wzrost cen

pszenicy zarówno w skupie, jak i na targowiskach (odpowiednio o 2,0% i o 1,2%). Ceny żyta w skupie ukształtowały się poniżej poziomu notowanego w sierpniu br. (o 1,1%), a w obrocie targowiskowym – wzrosły o 2,2%.

W okresie trzech kwartałów br. obserwowano tendencję spadkową przeciętnych cen ziemniaków na obu rynkach. Średnia cena ziemniaków w skupie obniżyła się w stosunku do obserwowanej w okresie styczeń–wrzesień ub. roku o 18,1%, a na targowiskach – o 52,0%. We wrześniu br. przeciętna cena ziemniaków w skupie wyniosła 26,87 zł/dt, tj. była niższa niż w sierpniu br. o 18,7%, ale wyższa w porównaniu z notowaną we wrześniu ub. roku (o 6,6%). Na targowiskach za 1 dt ziemniaków trzeba było zapłacić 57,30 zł, tj. mniej niż przed miesiącem i przed rokiem (odpowiednio o 3,3% i o 15,7%).

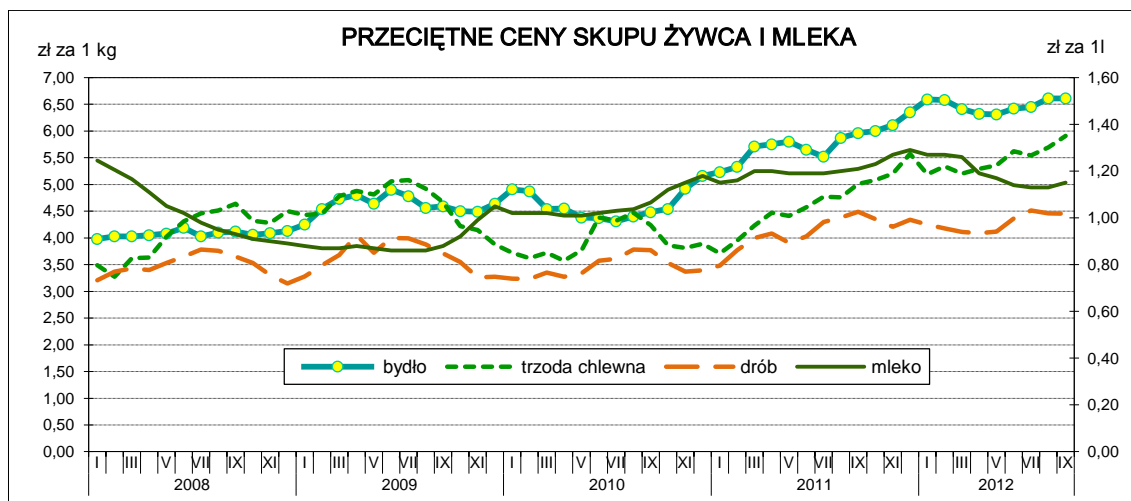

W okresie styczeń–wrzesień br., przy ograniczonej krajowej podaży trzody chlewnej, **ceny żywca wieprzowego** na obu rynkach kształtowały się na znacznie wyższym poziomie niż przed rokiem. Średnia cena 1 kg żywca w skupie była wyższa o 23,1%, a na targowiskach – o 18,4%. We wrześniu br. za 1 kg żywca wieprzowego w skupie płacono 5,91 zł, tj. więcej niż przed miesiącem (o 3,9%) i przed rokiem (o 18,1%). Na targowiskach przeciętna cena żywca (5,49 zł/kg) kształtowała się na poziomie zbliżonym

do notowanego przed miesiącem i była o 11,4% wyższa niż przed rokiem. Pomimo rosnących cen trzody chlewnej, wysoki poziom cen zbóż kształtował opłacalność tuczu nadal na niskim poziomie, choć korzystniejszym niż w ub. roku. We wrześniu br. relacja cen skupu trzody do cen żyta na targowiskach wynosiła 7,4 (wobec 7,3 przed miesiącem i 6,4 przed rokiem). W okresie styczeń–wrzesień br., przy malejącej podaży prosiąt, ich ceny w obrocie targowiskowym były o 49,2% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. średnia cena prosiąt (ok. 180 zł/szt.) była o 3,7% wyższa niż przed miesiącem i o 38,3% niż przed rokiem.

W okresie trzech kwartałów br., przy wysokim poziomie skupu żywca drobiowego, przeciętne ceny **drobiu rzeźnego** (4,21 zł/kg) wzrosły o 4,8% w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku. We wrześniu br. za 1 kg żywca drobiowego płacono 4,45 zł, tj. mniej niż przed miesiącem i przed rokiem (odpowiednio o 0,3% i o 1,0%).

Przeciętne ceny **żywca wołowego** i **młodego bydła rzeźnego** w okresie styczeń–wrzesień br. były znacznie wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku. W skupie za żywca wołowego w okresie trzech kwartałów br. płacono więcej o 18,0% w skali roku, a na targowiskach – o 16,1%. Podrożało również młode bydło rzeźne, zarówno w skupie, jak i na targowiskach (odpowiednio o 16,3% i o 15,5%). We wrześniu br. ceny skupu żywca wołowego (6,61 zł/kg) i młodego bydła rzeźnego (6,97 zł/kg) były wyższe niż przed rokiem (stosownie o 10,9% i o 9,4%). W obrocie targowiskowym za 1 kg żywca wołowego (6,26 zł) i młodego bydła rzeźnego (6,77 zł) płacono również znacznie więcej niż przed rokiem (odpowiednio o 10,0% i o 10,6%).

Od początku br. skupiono łącznie 7308,0 mln l **mleka**, tj. o 3,1% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Przy zwiększonej podaży mleka obserwowano spowolnienie dynamiki cen tego surowca i od II kwartału br. kształtowały się one na poziomie niższym niż przed rokiem. We wrześniu br., przy sezonowym spadku podaży (o 5,9%), po raz pierwszy w br. ceny mleka wzrosły w skali miesiąca (o 2,1%). Nadal jednak były niższe niż przed rokiem (o 5,0%).

W okresie styczeń–wrzesień br. przeciętne ceny krów (ok. 2869 zł/szt.) i jałówek jednorocznych (ok. 1893 zł/szt.) zwiększyły się w porównaniu z analogicznym okresem

ub. roku (odpowiednio o 11,2% i o 10,2%). We wrześniu br. na targowiskach ceny krów (ok. 2989 zł/szt.) i jałówek jednorocznych (ok. 1900 zł/szt.) były wyższe niż przed miesiącem (odpowiednio o 0,4% i o 1,8%) i przed rokiem (odpowiednio o 18,1% i o 9,5%).

Relacje cen detalicznych wybranych środków produkcji dla rolnictwa do cen skupu podstawowych produktów rolnych kształtowały się następująco:

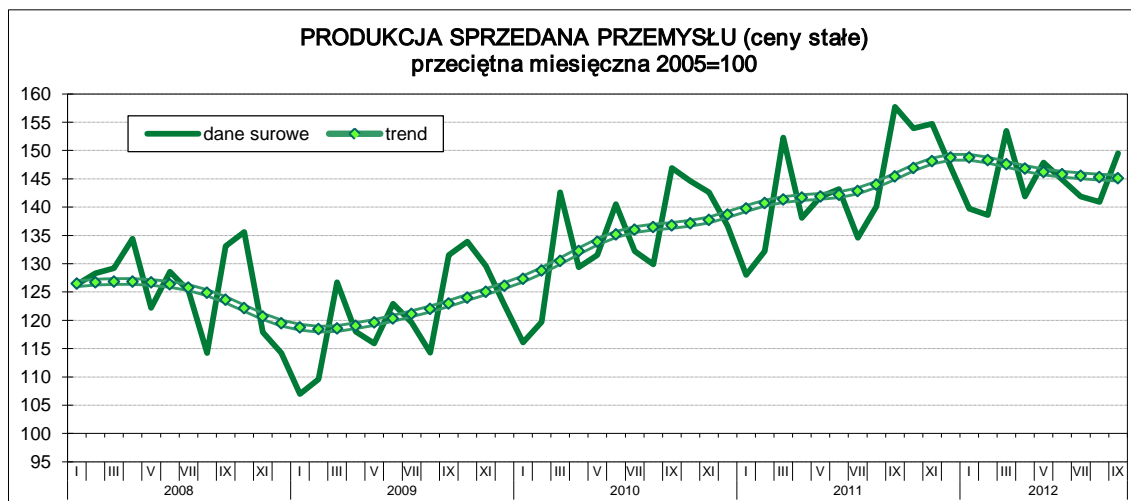
Wyszczególnienie	Lata/ Kwartały	Ceny środków produkcji wyrażone w:				
		dt				hl mleka
		pszenicy	żyta	żywca		
wieprzowego	wołowego					
Ciągnik „Ursus Pol-Mot 11024” ^a – szt.	2011	1384	1529	251	204	936
	I	1252	1481	288	210	978
	II	1165	1455	254	198	951
	III	1469	1577	233	195	939
	IV	1499	1390	214	184	893
	2012					
	I	1824	1796	276	222	1143
	II	1987	2186	335	286	1558
	III	1651	2021	261	228	1313
Saletra amonowa – 1 dt	2011	1,6	1,8	0,29	0,24	1,1
	I	1,3	1,6	0,30	0,22	1,0
	II	1,4	1,7	0,30	0,23	1,1
	III	1,7	1,9	0,28	0,23	1,1
	IV	1,8	1,7	0,26	0,22	1,1
	2012					
	I	1,8	1,8	0,28	0,22	1,1
	II	1,6	1,8	0,28	0,24	1,3
	III	1,6	2,0	0,26	0,22	1,3
Mieszanka pełnoporcjowa dla tuczników - II faza tuczu – 1 dt	2011	1,6	1,8	0,29	0,23	1,1
	I	1,4	1,6	0,31	0,23	1,1
	II	1,3	1,7	0,29	0,23	1,1
	III	1,7	1,9	0,28	0,23	1,1
	IV	1,8	1,6	0,25	0,22	1,1
	2012					
	I	1,7	1,7	0,26	0,21	1,1
	II	1,5	1,7	0,26	0,22	1,2
	III	1,6	2,0	0,26	0,23	1,3
Olej napędowy ^b – 1 hl	2011	6,2	6,8	1,1	0,91	4,2
	I	5,2	6,2	1,2	0,88	4,1
	II	5,2	6,5	1,1	0,88	4,2
	III	6,5	7,0	1,0	0,87	4,2
	IV	7,2	6,7	1,0	0,89	4,3
	2012					
	I	7,3	7,2	1,1	0,89	4,6
	II	6,3	6,9	1,1	0,91	4,9
	III	6,3	7,7	0,99	0,87	5,0

^a W 2011 r. dane dotyczą ciągnika „Ursus 3724” i są nieporównywalne z danymi za 2012r. ^b I i IV kwartał – olej zimowy; II i III kwartał – olej letni.

W III kwartale br. relacje cen detalicznych większości wybranych środków produkcji do cen skupu żywca wieprzowego i pszenicy były korzystniejsze niż w I kwartale br. Poprawiły się również relacje cen olejów napędowych do cen skupu żywca wołowego. Osłabiły się natomiast relacje cen środków produkcji do cen skupu mleka i żyta.

Przemysł

W okresie styczeń-wrzesień br. **produkcja sprzedana przemysłu**⁶ wzrosła w skali roku o 2,5% (przed rokiem o 6,9%). Po słabnącym wzroście w I i II kwartale br., w trzecim kwartale odnotowano nieznaczny spadek produkcji w skali roku, na co wpłynęły niekorzystne wyniki obserwowane we wrześniu br.

W okresie styczeń-wrzesień br. wzrost produkcji w ujęciu rocznym obserwowano we wszystkich sekcjach przemysłu, z wyjątkiem górnictwa i wydobywania, gdzie notowano spadek o 6,6%. W przetwórstwie przemysłowym produkcja zwiększyła się o 3,0%, w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 1,5%, natomiast w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – o 0,5%.

We wrześniu br. produkcja sprzedana przemysłu, po raz pierwszy od października 2009 r., była niższa niż przed rokiem – o 5,2% (wobec wzrostu o 0,6% w sierpniu br. oraz o 7,4% we wrześniu ub. roku). W porównaniu z poprzednim miesiącem sprzedaż wzrosła o 6,1%. Po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym produkcja sprzedana zmniejszyła się w skali roku o 1,6%, a w odniesieniu do sierpnia br. o 1,4%.

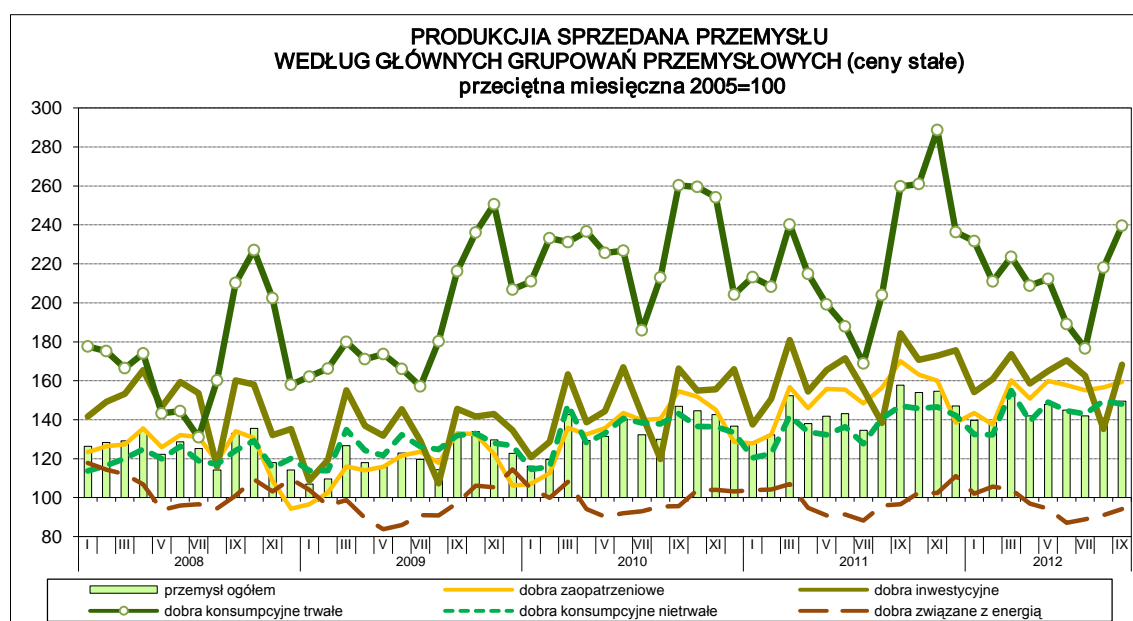
Sprzedaż we wrześniu br. obniżyła się w skali roku we wszystkich sekcjach, w tym po wzroście w poprzednich miesiącach – w przetwórstwie przemysłowym (o 5,6%), w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 4,2%) oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 0,4%). Utrzymał się obserwowany od wielu miesięcy spadek produkcji sprzedanej w górnictwie i wydobywaniu – we wrześniu br. wyniósł 3,4%.

Spśród działów przetwórstwa przemysłowego, we wrześniu br. odnotowano spadek produkcji m.in komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 15,5%),

⁶ W cenach stałych, w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 13,8%), pojazdów, samochodowych przyczep i naczep (o 12,7%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 6,1%) oraz metali (o 5,8%). Utrzymał się wzrost produkcji, choć znacznie niższy niż w poprzednich miesiącach, m.in. chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 2,0%) oraz artykułów spożywczych (0,6%).

Wśród **głównych grupowań przemysłowych** w okresie styczeń-wrzesień br. wyższa niż przed rokiem była produkcja sprzedana dóbr konsumpcyjnych nietrwałych – o 7,3%, zaopatrzeniowych – o 2,3%, inwestycyjnych – o 1,4% oraz konsumpcyjnych trwałych – o 0,8%. Zmniejszyła się natomiast sprzedaż dóbr związanych z energią – o 1,0%.

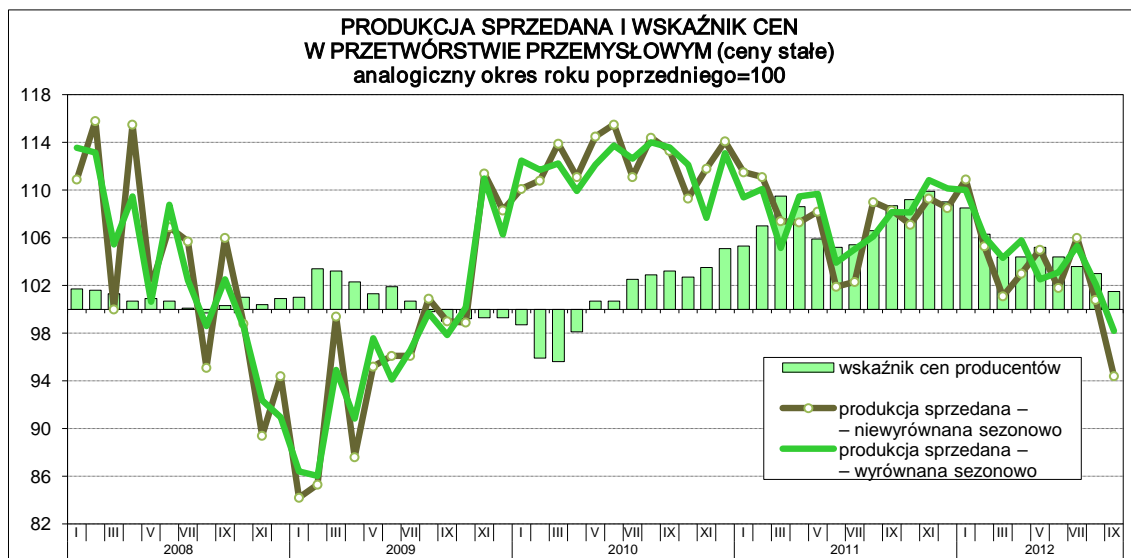

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego, była w okresie styczeń-wrzesień br. o 3,3% wyższa niż przed rokiem, przy przeciętnym zatrudnieniu mniejszym o 0,8% i wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto o 4,2%.

W okresie styczeń-wrzesień br. wzrost produkcji sprzedanej w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku notowano w 25 (spośród 34) działach przemysłu, m.in. w produkcji:

- chemikaliów i wyrobów chemicznych – o 8,9% (m.in. farb, lakierów i podobnych powłok, farb drukarskich i mas uszczelniających – o 9,0%),
- maszyn i urządzeń – o 8,9% (m.in. pozostałych maszyn specjalnego przeznaczenia – o 10,8%),
- wyrobów z metali – o 8,7% (m.in. metalowych elementów konstrukcyjnych – o 9,1%),
- urządzeń elektrycznych – o 6,9% (m.in. sprzętu gospodarstwa domowego – o 15,9%),
- papieru i wyrobów z papieru – o 5,9% (m.in. wyrobów z papieru i tektury – o 8,3%).

Wyszczególnienie	2011				2012					2011	
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	IX	I-IX	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100									struktura w %	
Przemysł	109,1	105,8	106,1	109,7	104,9	102,8	99,9	102,5	94,8	100,0	100,0
górnictwo i wydobywanie.....	104,6	106,4	97,3	103,2	94,1	91,8	94,3	93,4	96,6	5,0	5,6
przetwórstwo przemysłowe.....	110,2	106,2	106,4	110,7	105,4	103,4	100,3	103,0	94,4	84,3	83,7
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.....	100,3	100,1	105,7	102,8	104,4	101,2	97,8	101,5	99,6	8,6	8,5
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja.....	107,4	105,2	109,4	105,0	103,5	100,8	97,5	100,5	95,8	2,1	2,2
Z przemysłu ogółem – działy:											
wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego.....	97,0	99,8	91,1	94,6	88,4	88,6	95,5	90,8	99,5	2,4	2,7
produkcja artykułów spożywczych.....	103,5	103,7	106,5	109,7	108,1	106,9	104,5	106,5	100,6	16,0	15,3
produkcja napojów.....	100,3	107,7	91,9	118,0	103,2	102,0	106,6	104,0	97,1	1,8	1,8
produkcja odzieży.....	107,9	111,3	109,5	104,0	101,7	97,4	103,3	100,8	97,5	0,6	0,6
produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny.....	110,9	100,8	99,1	98,4	107,1	104,6	100,5	104,0	96,8	2,3	2,3
produkcja papieru i wyrobów z papieru.....	109,4	105,2	107,3	110,0	106,5	107,6	103,5	105,9	96,6	2,6	2,6
produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej.....	97,4	100,1	99,3	130,0	98,3	101,5	95,3	98,3	95,0	8,2	7,8
produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych.....	109,1	94,2	95,4	176,0	113,4	110,7	103,1	108,9	102,0	5,2	4,8
produkcja wyrobów farmaceutycznych.....	94,3	97,8	78,2	81,5	92,1	92,0	87,4	90,6	84,6	0,9	1,0
produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych.....	121,0	110,5	109,9	111,1	104,1	101,4	99,9	101,7	93,9	5,6	5,6
produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych.....	129,8	118,9	107,2	108,5	102,5	97,1	94,6	97,5	86,2	3,9	4,2
produkcja metali.....	130,8	116,0	120,0	89,7	105,7	99,4	96,4	100,4	94,2	4,1	4,4
produkcja wyrobów z metali.....	121,8	120,0	116,9	116,4	115,0	108,1	104,0	108,7	98,4	6,1	5,9
produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych.....	100,9	80,9	88,6	97,2	101,6	102,9	98,1	100,9	84,5	2,9	3,0
produkcja urządzeń elektrycznych.....	104,2	122,0	112,5	100,6	108,4	109,8	103,1	106,9	97,4	3,7	3,7
produkcja maszyn i urządzeń.....	91,3	98,6	94,6	100,9	111,9	109,9	105,2	108,9	98,0	3,1	3,0
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep..	120,0	110,8	113,5	110,6	98,6	92,3	92,9	94,7	87,3	9,3	10,0
produkcja pozostałego sprzętu transportowego.....	119,8	117,6	137,2	161,5	101,9	136,0	104,2	114,2	96,1	1,3	1,1
produkcja mebli.....	128,0	115,3	118,3	120,5	96,3	92,3	88,5	92,3	81,9	2,3	2,6

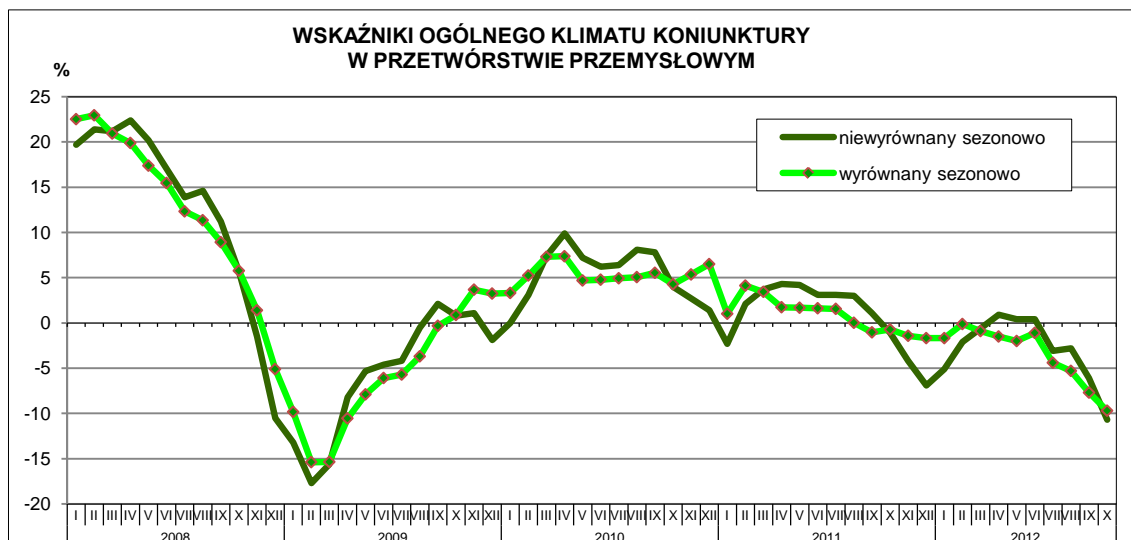

Produkcja artykułów spożywczych (stanowiąca 16,0% produkcji sprzedanej przemysłu) była o 6,5% wyższa niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku (kiedy notowano wzrost o 4,6%). Zwiększyła się sprzedaż we wszystkich grupach, w tym w produkcji olejów i tłuszczów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego – o 24,4%, wyrobów piekarskich i mącznych – o 15,8%, w przetwarzaniu i konserwowaniu mięsa oraz w produkcji wyrobów z mięsa – o 11,9%, produkcji pozostałych artykułów spożywczych – o 10,3%, przetwarzaniu i konserwowaniu ryb, skorupiaków i mięczaków – o 9,1%, przetwarzaniu i konserwowaniu owoców i warzyw – o 7,8%, wytwarzaniu wyrobów mleczarskich – o 3,1%, produkcji gotowych pasz i karmy dla zwierząt – o 2,6% oraz w wytwarzaniu produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych – o 1,2%.

W porównaniu z okresem styczeń–wrzesień ub. roku zmniejszyła się sprzedaż m.in. w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 5,3%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 2,5%) oraz koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 1,7%).

Z obserwowanych w okresie dziewięciu miesięcy br. 237 **wyrobów i grup wyrobów przemysłowych** produkcja 116 była wyższa niż przed rokiem, w tym m.in. węgla kamiennego, węgla brunatnego, gazu ziemnego, siarki, mięsa drobiowego, margaryny oraz produktów do smarowania, mleka, masła, serów podpuszczkowych dojrzewających, serów niedojrzewających i twarogu, cukru, piwa, papierosów, tarcicy iglastej, płyt pilśniowych, benzyny silnikowej, olejów napędowych, olejów opałowych, nawozów mineralnych lub chemicznych azotowych, stali surowej, wyrobów walcowanych na gorąco, komputerów, chłodziarek i zamrażarek, zmywarek do naczyń, pralek automatycznych, ciągników rolniczych, samochodów ciężarowych i ciągników drogowych do ciągnięcia naczep, wagonów kolejowych towarowych oraz rowerów. Niższa niż przed rokiem była natomiast produkcja 121 wyrobów i grup wyrobów, w tym m.in. produktów uboju bydła i cieląt oraz trzody chlewnej, wędlin, wódki czystej, win owocowych, obuwia, tarcicy liściastej, koksu, nawozów mineralnych lub chemicznych fosforowych, opon, cementu, rur stalowych, miedzi rafinowanej, odkurzaczy, kuchni gazowych z piekarnikiem, samochodów osobowych, pojazdów do transportu publicznego oraz energii elektrycznej.

W październiku br. **ogólny klimat koniunktury** w przetwórstwie przemysłowym oceniany jest negatywnie, najsłabiej od marca 2009 r. Pogorszyły się pesymistyczne oceny bieżące oraz prognozy dotyczące ogólnej sytuacji gospodarczej, portfela zamówień oraz produkcji. Utrzymują się trudności w regulowaniu bieżących zobowiązań finansowych, przewidywania w tym zakresie są bardziej pesymistyczne od formułowanych w poprzednich miesiącach. Przedsiębiorcy nie przewidują zmian cen wyrobów przemysłowych. Planowane jest ograniczenie zatrudnienia w skali większej niż zapowiadano przed miesiącem.

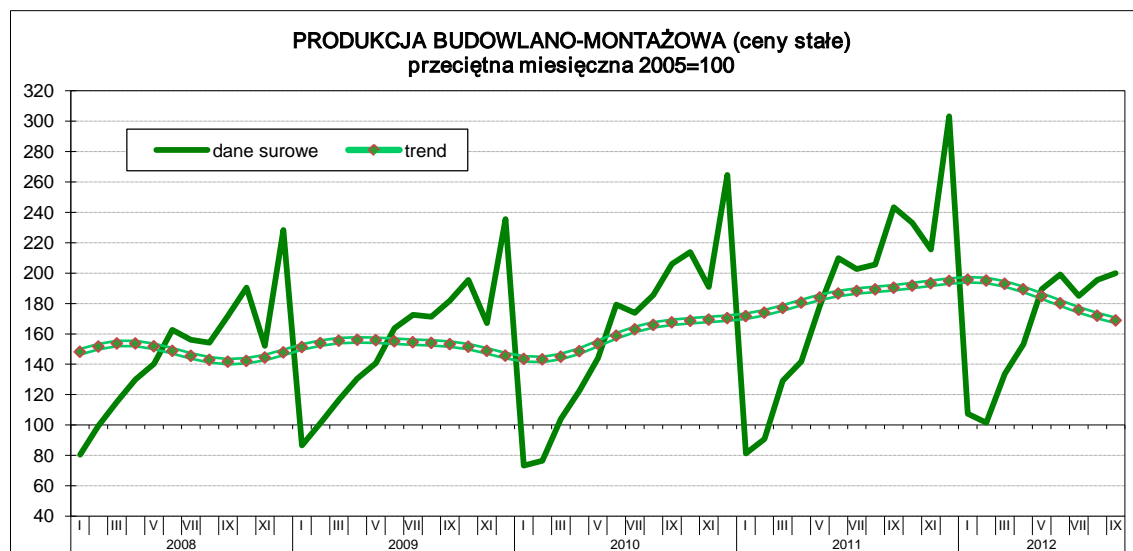
W październiku br. stan zapasów wyrobów gotowych określany jest przez przedsiębiorców jako nadmierny w stosunku do zapotrzebowania. Wzrost nadwyżek zapasów w ujęciu miesięcznym sygnalizowany jest m.in. przez producentów skór i wyrobów skórzanych oraz pozostałego sprzętu transportowego. Spadek nadmiernych zapasów zgłaszają natomiast m.in. producenci papieru i wyrobów z papieru oraz odzieży.

Wykorzystanie mocy produkcyjnych w przetwórstwie przemysłowym zgłaszane przez przedsiębiorców w październiku br. wynosi 75% (przed rokiem 76%). Zwiększyło się wykorzystanie mocy produkcyjnych w produkcji m.in. odzieży, w naprawie, konserwacji i instalowaniu maszyn i urządzeń oraz w produkcji artykułów spożywczych, napojów, wyrobów tytoniowych. Zmniejszenie wykorzystania mocy produkcyjnych notowano m.in. w produkcji wyrobów farmaceutycznych, wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych oraz skór i wyrobów skórzanych.

Wśród barier ograniczających bieżącą działalność przedsiębiorstw w październiku br. najbardziej uciążliwymi są niedostateczny popyt na rynku krajowym, niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej, koszty zatrudnienia oraz wysokie obciążenia na rzecz budżetu. W ujęciu rocznym najbardziej zwiększyło się znaczenie niepewności ogólnej sytuacji gospodarczej.

Budownictwo

W okresie trzech kwartałów br. **produkcja budowlano-montażowa**⁷ zrealizowana na terenie kraju była o 1,4% wyższa niż przed rokiem (wobec wzrostu w analogicznym okresie ub. roku o 18,2%). Po osłabieniu dynamiki w II kwartale, w okresie lipiec-wrzesień br. odnotowano spadek produkcji budowlano-montażowej w skali roku.

We wrześniu br. pogłębił się notowany w trzech poprzednich miesiącach spadek produkcji budowlano-montażowej w skali roku (do 17,8% wobec spadku o 5,0% przed miesiącem). Niższa niż przed rokiem była produkcja we wszystkich działach budownictwa. Obserwowano zmniejszenie sprzedaży robót o charakterze remontowym i inwestycyjnym.

Po wyeliminowaniu czynników o charakterze sezonowym produkcja we wrześniu br. zmniejszyła się o 9,5% w skali roku (wobec spadku o 4,7% w poprzednim miesiącu), natomiast w porównaniu z sierpniem br. obniżyła się o 2,0%.

⁷ W cenach stałych, w jednostkach budowlanych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2011				2012				2011	
	I-III	I-VI	I-IX	IX	I-III	I-VI	I-IX	IX	I-IX	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100								struktura w %	
Ogółem	118,8	120,8	118,2	118,1	114,9	108,0	101,4	82,2	100,0	100,0
roboty budowlane o charakterze:										
inwestycyjnym	116,8	119,7	115,1	114,1	114,5	106,7	102,1	80,3	66,0	65,6
remontowym.....	122,9	123,0	124,8	126,6	115,6	110,6	100,3	85,8	34,0	34,4
Budowa budynków.....	108,3	104,1	104,4	109,5	104,8	108,8	100,1	77,1	38,9	39,6
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	126,7	139,6	130,1	120,7	136,8	108,7	102,1	85,1	37,0	36,7
Roboty budowlane specjalistyczne	130,7	129,6	128,4	132,0	110,1	105,8	102,6	86,1	24,1	23,7

W okresie styczeń-wrzesień br. wzrost sprzedaży obserwowano we wszystkich działach budownictwa: nieznaczny w robotach związanych z budową budynków – o 0,1% (w tym w jednostkach specjalizujących się w robotach budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych odnotowano spadek o 1,4%), budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej – o 2,1% oraz w robotach budowlanych specjalistycznych – o 2,6%.

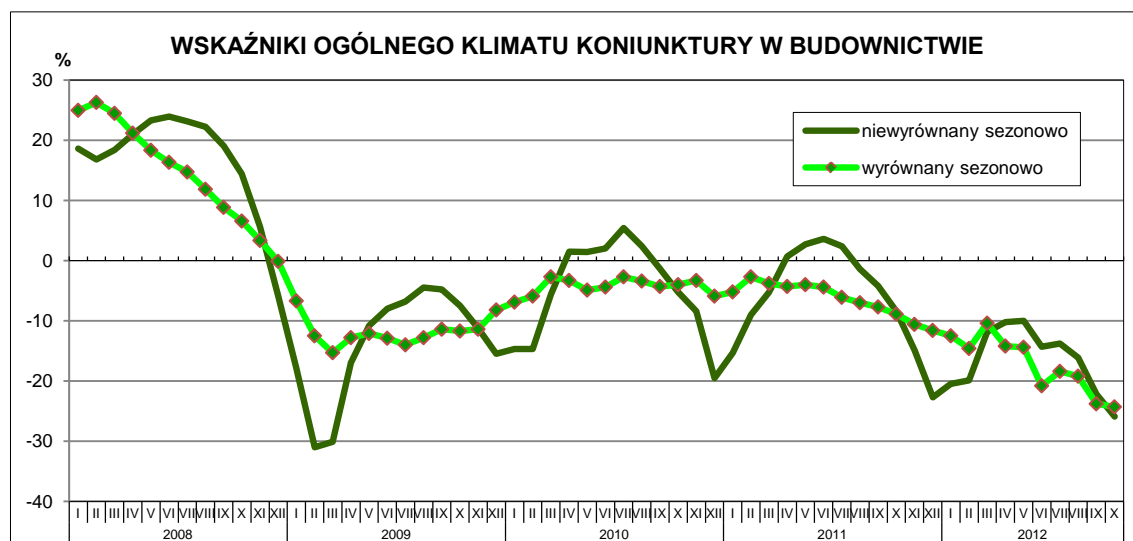
Spśród podmiotów zajmujących się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej wzrost produkcji w ujęciu rocznym odnotowały przedsiębiorstwa specjalizujące się w robotach związanych z budową dróg kołowych i szynowych (o 1,9%), mające największy udział w tym dziale. Większa niż przed rokiem była także produkcja w podmiotach specjalizujących się w robotach związanych z budową pozostałych obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 13,8%). Spadek wystąpił natomiast w jednostkach zajmujących się głównie robotami związanymi z budową rurociągów, linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych (o 3,4%).

Wśród przedsiębiorstw zajmujących się robotami budowlanymi specjalistycznymi najbardziej zwiększyła się w porównaniu z okresem styczeń-wrzesień ub. roku produkcja w przedsiębiorstwach zajmujących się głównie wykonywaniem robót budowlanych wykończeniowych (o 30,5%). Znaczny wzrost obserwowano również w jednostkach wykonujących instalacje elektryczne, wodnokanalizacyjne i pozostałe instalacje budowlane (o 12,8%). Spadek odnotowano natomiast w podmiotach specjalizujących się w pozostałych specjalistycznych robotach budowlanych (o 9,7%) oraz przedsiębiorstwach zajmujących się rozbiórką i przygotowaniem terenu pod budowę (o 17,5%).

W strukturze produkcji budowlano-montażowej ogółem wyższy niż przed rokiem był udział budynków mieszkalnych i niemieszkalnych. Zmniejszył się natomiast udział obiektów inżynierii lądowej i wodnej, w tym głównie autostrad, dróg ekspresowych, ulic i dróg pozostałych oraz rurociągów sieci rozdzielczej i linii kablowych rozdzielczych.

Struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej wg rodzajów obiektów budowlanych przedstawia się następująco:

Rodzaje obiektów	Struktura w %	
	I-IX 2011	I-IX 2012
O G Ó Ł E M	100,0	100,0
Budynki razem	41,0	45,5
Budynki mieszkalne	12,7	14,8
w tym:		
mieszkalne jednorodzinne.....	1,3	1,6
o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe.....	10,0	11,4
Budynki niemieszkalne	28,3	30,7
w tym:		
biurowe	3,1	3,8
handlowo-usługowe	6,8	6,5
przemysłowe i magazynowe	8,6	9,7
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej....	6,7	7,3
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	59,0	54,5
w tym:		
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe.....	26,0	22,6
drogi szynowe, drogi kolei napowietrznych lub podwieszanych.....	3,1	3,4
mosty, wiadukty i estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne	4,3	4,6
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe.....	5,5	5,3
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze.....	9,2	8,2
oczyszczalnie wód i ścieków	2,0	1,5
kompleksowe budowlę na terenach przemysłowych.....	4,6	4,9
obiekty pozostałe, gdzie indziej nie sklasyfikowane.....	2,6	2,5

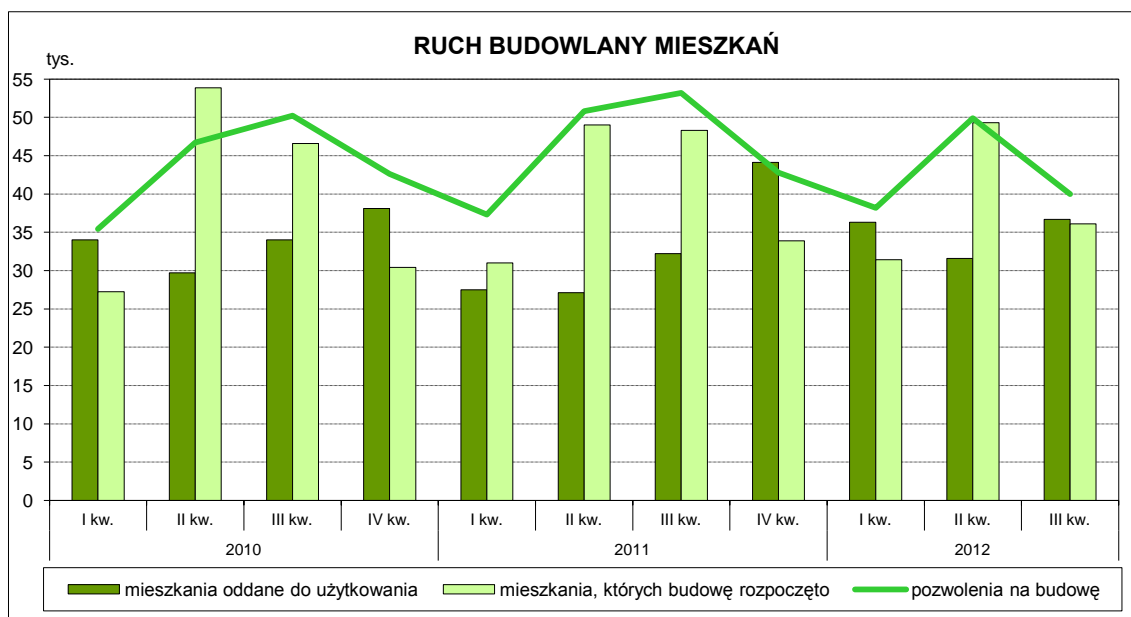
W październiku br. **ogólny klimat koniunktury** w budownictwie jest bardziej pesymistyczny niż poprzednich miesiącach. Pogorszają się negatywne oceny bieżące i prognozy dotyczące produkcji, sytuacji finansowej oraz portfela zamówień na roboty budowlano-montażowe. W najbliższych miesiącach przedsiębiorcy planują większą niż

zapowiadano we wrześniu redukcję zatrudnienia. Przewidywany jest dalszy spadek cen robót budowlano-montażowych. W październiku br. jako główne bariery w prowadzeniu działalności budowlanej przedsiębiorcy nadal wskazują koszty zatrudnienia oraz konkurencję na rynku. Utrzymują się również trudności związane m.in. z uzyskaniem kredytu. W porównaniu z październikiem ub. roku najbardziej wzrosło znaczenie bariery związanej z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej, natomiast spadło m.in. znaczenie utrudnień związanych z niedoborem wykwalifikowanych pracowników.

Budownictwo mieszkaniowe

W okresie trzech kwartałów br. oddano do użytkowania więcej mieszkań niż przed rokiem. Znacząco mniejsza była liczba wydanych pozwoleń na budowę oraz liczba mieszkań rozpoczętych.

Według wstępnych danych⁸ w okresie trzech kwartałów br. oddano do użytkowania 104,6 tys. mieszkań, tj. o 20,5% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Lepsze niż przed rokiem efekty uzyskano w większości form budownictwa, z wyjątkiem społecznego czynszowego (spadek o 42,4% do 896 mieszkań). W budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem przekazano o 40,9% więcej mieszkań niż przed rokiem, a w indywidualnym – o 10,5%. Wzrost obserwowano także w budownictwie spółdzielczym (z 2300 przed rokiem do 3008 mieszkań), komunalnym (z 1450 do 1617) i zakładowym (ze 145 do 165).

W okresie styczeń-wrzesień br. we wszystkich województwach odnotowano wzrost liczby mieszkań przekazanych do użytkowania, największy w województwie dolnośląskim (o 45,0%), zachodniopomorskim (o 35,9%) oraz mazowieckim (o 31,3%)

We wrześniu br. przekazano do użytkowania 12,6 tys. mieszkań, tj. o 15,9% więcej niż przed rokiem. Wzrost notowano w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 14,8% do 5,3 tys. mieszkań) oraz indywidualnym (o 12,5% do 6,3 tys.). Więcej mieszkań do użytkowania oddano także w budownictwie spółdzielczym (463 wobec 152) oraz komunalnym (386 wobec 13). Mniej mieszkań przekazano do użytkowania

⁸ Dane meldunkowe – mogą ulec zmianie po opracowaniu sprawozdań kwartalnych.

w budownictwie społecznym czynszowym (spadek z 500 do 183) oraz zakładowym (z 23 do 3 mieszkań).

Liczba mieszkań oddanych do użytkowania kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	I-IX 2011				I-IX 2012			
	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	analogiczny okres roku poprzedniego=100	przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w m ²	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	analogiczny okres roku poprzedniego=100	przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w m ²
Ogółem	86839	100,0	88,9	110,7	104621	100,0	120,5	104,9
Indywidualne.....	51727	59,6	102,7	142,9	57153	54,6	110,5	139,5
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem.....	29662	34,1	76,7	65,4	41782	39,9	140,9	64,5
Spółdzielcze	2300	2,6	59,0	59,8	3008	2,9	130,8	58,6
Spółeczne czynszowe	1555	1,8	63,4	49,7	896	0,9	57,6	50,6
Komunalne	1450	1,7	68,8	40,2	1617	1,5	111,5	43,2
Zakładowe	145	0,2	76,3	74,0	165	0,2	113,8	67,2

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w okresie styczeń-wrzesień br. wyniosła 104,9 m² i była o 5,8 m² mniejsza niż przed rokiem.

We wrześniu br. pogłębił się obserwowany od maja br. spadek w skali roku liczby mieszkań, na które **wydano pozwolenia** (o 35,2% do 12,6 tys. – spadek największy od listopada 2008 r.) i liczby **mieszkań rozpoczętych** (o 34,4% do 12,4 tys. – spadek największy od grudnia 2008 r.).

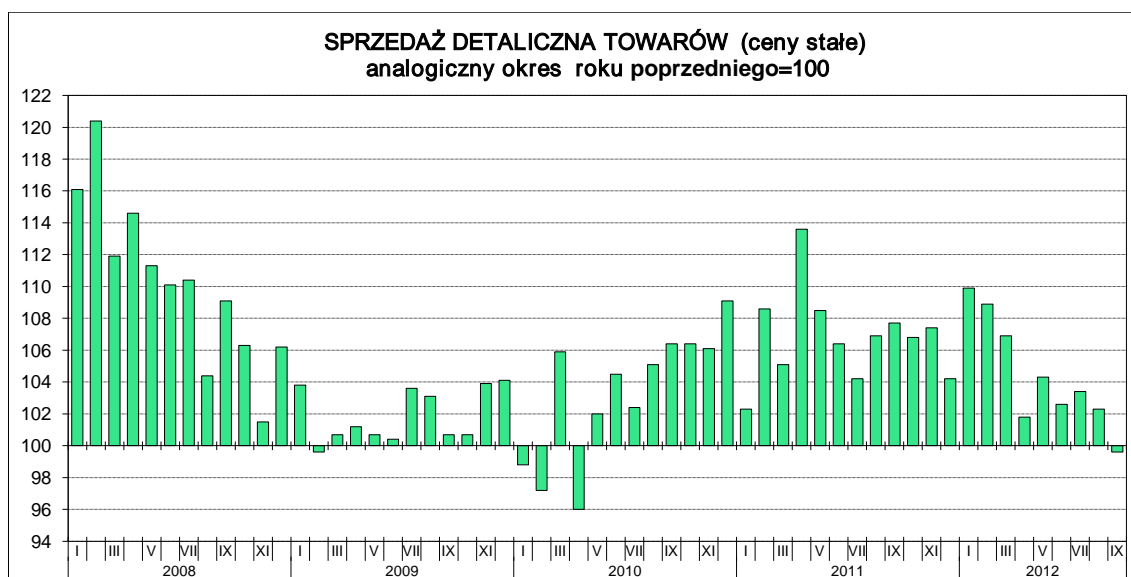
Liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia i których budowę rozpoczęto kształtowała się następująco:

Formy budownictwa mieszkaniowego	Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia			Mieszkania, których budowę rozpoczęto		
	I-IX 2012					
	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	analogiczny okres roku poprzedniego=100	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	analogiczny okres roku poprzedniego=100
Ogółem	128097	100,0	90,6	116767	100,0	91,0
Indywidualne.....	69303	54,1	90,3	66708	57,1	87,6
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem.....	54816	42,8	91,2	46122	39,5	99,8
Spółdzielcze.....	1454	1,1	63,4	1773	1,5	110,8
Spółeczne czynszowe	229	0,2	112,3	1184	1,0	45,9
Komunalne.....	2014	1,6	107,6	830	0,7	61,2
Zakładowe.....	281	0,2	278,2	150	0,2	41,6

W końcu września br. **w budowie** było 735,9 tys. mieszkań, tj. o 0,3% więcej niż przed rokiem (wzrost najniższy od maja 2010 r.).

Rynek wewnętrzny

W okresie styczeń-wrzesień br. **sprzedaż detaliczna**⁹ w skali roku rosła wolniej niż przed rokiem. Wpłynęło na to znaczne osłabienie dynamiki w II i III kwartale br. We wrześniu br. odnotowano niewielki spadek sprzedaży detalicznej w skali roku.

Sprzedaż detaliczna w okresie trzech kwartałów br. zwiększyła się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 4,1% (wobec 7,4% przed rokiem). Wzrost obserwowano w większości grup, w tym wysoki – w przedsiębiorstwach zajmujących się handlem meblami, rtv, agd (o 19,0%) oraz prowadzących pozostałą sprzedaż detaliczną w niewyspecjalizowanych sklepach (o 13,1%). Znacznie wrosła również sprzedaż w przedsiębiorstwach handlujących pojazdami samochodowymi, motocyklami, częściami (o 8,9%). Niewielkie zwiększenie notowano w jednostkach zajmujących się handlem paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi (o 1,4%) oraz handlujących żywnością, napojami i wyrobami tytoniowymi (o 1,3%, po spadku przed rokiem). Znaczące obniżenie sprzedaży miało miejsce natomiast w grupie „prasa, książki i pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach” (o 12,4% wobec wzrostu o 2,6% przed rokiem).

W III kwartale br. sprzedaż detaliczna rosła w skali roku wolniej niż w poprzednich okresach (wzrost o 1,9%). Wpłynął na to m.in. spadek sprzedaży w grupach „żywność, napoje i wyroby tytoniowe” oraz „pojazdy samochodowe, motocykle, części” (odpowiednio o 1,5% i 0,8%). Przyspieszenie dynamiki w stosunku do obserwowanej w poprzednich kwartałach miało natomiast miejsce w przedsiębiorstwach handlujących włóknem, odzieżą i obuwiem (zwiększenie sprzedaży o 18,1%). Utrzymał się znaczący

⁹ W cenach stałych, w przedsiębiorstwach handlowych i niehandlowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

wzrost w grupie „pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach” (12,6%). Po spadku w poprzednim kwartale, sprzedaż w podmiotach handlujących paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi tylko nieznacznie przekroczyła poziom sprzed roku (o 0,2%).

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) sprzedaży detalicznej kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2011				2012					2011	
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	IX	I-IX	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100									struktura w %	
O g ó ł e m^a	106,0	108,8	107,1	106,9	108,4	102,7	101,9	104,1	99,6	100,0	100,0
w tym:											
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	110,2	111,3	100,9	95,4	123,8	105,3	99,2	108,9	93,2	8,7	8,7
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	104,7	105,9	111,2	106,9	105,7	99,3	100,2	101,4	97,6	20,6	19,8
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	95,5	99,3	99,0	97,4	104,9	100,6	98,5	101,3	96,2	25,4	25,9
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	128,9	130,6	127,1	128,3	115,3	111,5	112,6	113,1	113,4	9,7	9,2
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	117,6	112,2	110,5	115,9	105,3	108,6	102,8	105,7	102,7	4,7	4,7
Włókno, odzież, obuwie	116,5	120,6	105,9	113,5	111,3	103,4	118,1	110,7	117,3	4,7	4,7
Meble, rtv, agd	105,4	106,9	103,2	106,7	119,3	121,5	116,6	119,0	114,8	7,2	6,5
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach ..	99,1	106,0	102,4	112,2	94,9	89,1	80,7	87,6	84,4	4,7	5,6
Pozostałe	109,7	115,6	115,0	114,5	104,0	98,7	100,6	100,9	96,0	13,7	14,3

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii wg przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wolumenu sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.

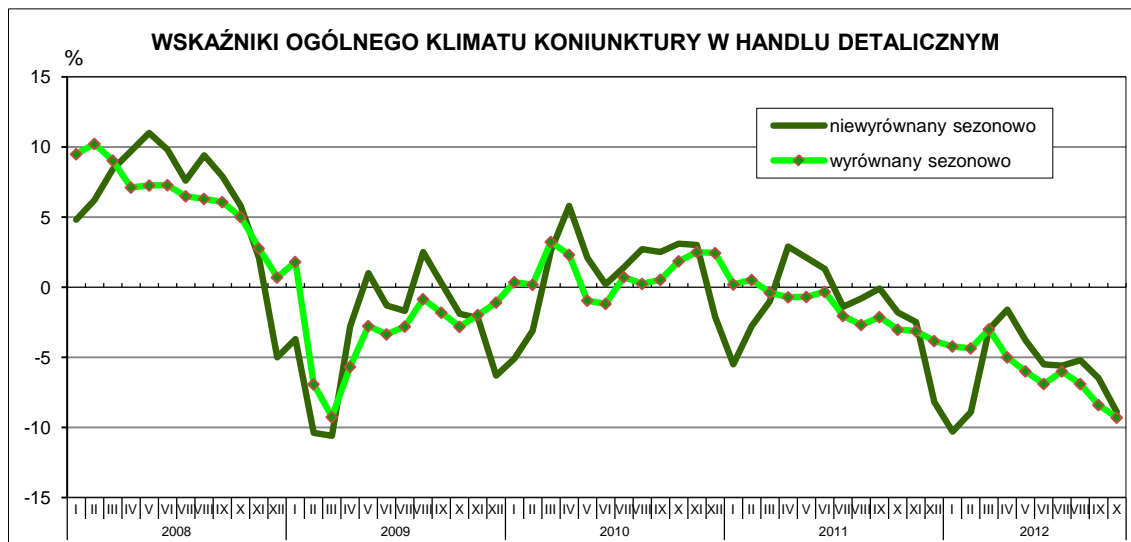
Sprzedaż detaliczna we wrześniu br. ukształtowała się na poziomie nieco niższym niż przed rokiem (spadek o 0,4% wobec wzrostu o 2,3% w sierpniu br. oraz o 7,7% przed rokiem). Zmniejszenie sprzedaży notowano w ponad połowie badanych grup, w tym znaczące – w grupie „prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach” (o 15,6%) oraz „pojazdy samochodowe, motocykle, części” (o 6,8%). Obniżyła się również sprzedaż w grupie „żywność, napoje i wyroby tytoniowe” (o 3,8%) oraz „paliwa stałe, ciekłe i gazowe” (o 2,4%). Wzrost utrzymał się m.in. w grupie „meble, rtv, agd” (14,8%) oraz „pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach” (13,4%).

Sprzedaż hurtowa¹⁰ w przedsiębiorstwach handlowych w okresie trzech kwartałów br. była o 5,2% wyższa niż przed rokiem, a w przedsiębiorstwach hurtowych – większa o 8,3% (przed rokiem wzrost wyniósł odpowiednio 13,7% oraz 12,9%). Znaczący, chociaż wolniejszy niż przed rokiem, wzrost sprzedaży notowano w grupach „półprodukty

¹⁰ W cenach bieżących, w przedsiębiorstwach handlowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

i odpady pochodzenia nieruchomości oraz złom” (12,6%) oraz „narzędzia technologii informacyjnej i komunikacyjnej, maszyny, urządzenia i dodatkowe wyposażenia” (8,9%).

We wrześniu br., po raz pierwszy od stycznia 2010 r., obserwowano spadek sprzedaży hurtowej w przedsiębiorstwach handlowych, który wyniósł 4,7% w skali roku (w tym w przedsiębiorstwach hurtowych – 1,5%).

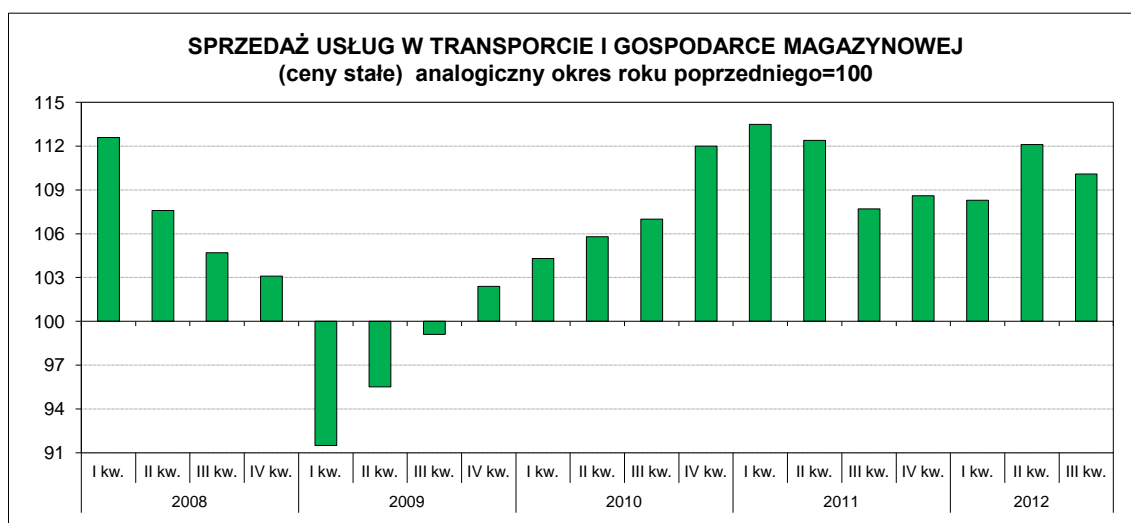

W październiku br. **ogólny klimat koniunktury** w handlu detalicznym jest oceniany bardziej negatywnie niż we wrześniu br. Pesymistyczne i gorsze niż przed miesiącem oceny koniunktury formułują jednostki mikro, małe i średnie, przy nieco mniej pozytywnych ocenach przedsiębiorstw dużych. Bardziej negatywne niż przed miesiącem są wskazania dotyczące koniunktury w branży „pojazdy samochodowe”, „artykuły gospodarstwa domowego ogółem” oraz „żywność”. Dodatni wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury utrzymuje się w branży „włókno, odzież, obuwie”. Nadal niekorzystne są prognozy ogółu jednostek handlowych dotyczące zdolności do regulowania zobowiązań finansowych, przy pogarszających się również negatywnych ocenach bieżących w tym zakresie. Pesymistyczne i gorsze niż przed miesiącem są przewidywania dotyczące zamówień u dostawców oraz popytu na towary, jak również oceny bieżące oraz prognozy związane ze sprzedażą. Utrzymuje się nadmierny poziom zapasów towarów. Przedsiębiorstwa przewidują spadek zatrudnienia zbliżony do prognozowanego we wrześniu. Ceny towarów w najbliższych trzech miesiącach mogą rosnąć nieco wolniej niż przewidywano we wrześniu br.

Wśród najbardziej znaczących barier utrudniających działalność ankietowanych firm w październiku br. nadal wymieniana jest konkurencja na rynku, koszty zatrudnienia, niedostateczny popyt oraz wysokie obciążenia na rzecz budżetu. W porównaniu z sytuacją sprzed roku najbardziej zwiększyło się znaczenie utrudnień związanych z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej oraz wysokimi obciążeniami na rzecz budżetu.

Transport

W okresie trzech kwartałów br. sprzedaż usług¹¹ w jednostkach transportu ogółem¹² w cenach stałych zwiększyła się o 10,2% w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku (przed rokiem notowano wzrost o 11,1%). We wrześniu br. dynamika była znacznie wolniejsza niż w poprzednich miesiącach. W rezultacie w trzecim kwartale br. wzrost sprzedaży w skali roku był nieco słabszy niż w drugim kwartale, ale szybszy niż w pierwszym.

W okresie styczeń-wrzesień br. spośród grup o znaczącym udziale w transporcie ogółem największy wzrost sprzedaży w skali roku wystąpił w transporcie samochodowym (o 15,9%) oraz w magazynowaniu i działalności usługowej wspomagającej transport (o 9,9%). Spadek notowano natomiast w transporcie kolejowym (o 5,9%) oraz lotniczym (o 0,7%). We wrześniu br. wzrost sprzedaży usług w jednostkach transportu ogółem wyniósł w skali roku 6,7% (wobec 11,2% w sierpniu br.).

Przewozy ładunków ogółem w okresie styczeń-wrzesień br. wyniosły 341,9 mln ton, tj. o 2,0% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku. Spadek przewozów obserwowano we wszystkich rodzajach transportu, z wyjątkiem samochodowego. We wrześniu br. przewieziono 40,4 mln ton ładunków – o 1,5% mniej niż przed rokiem.

W okresie trzech kwartałów br. **transportem kolejowym** przewieziono 170,4 mln ton ładunków (o 8,4% mniej niż przed rokiem), a spadek przewozów notowano w większości grup ładunków. W komunikacji międzynarodowej przewozy ładunków zmniejszyły się o 9,9% (w tym notowano spadek przewozów ładunków importowanych o 16,4% i tranzytowych o 3,5%; natomiast przewozy ładunków eksportowanych

¹¹ Obejmująca wpływy za przewozy ładunków, pasażerów, bagażu i poczty, przeładunki, spedycję, składowanie i magazynowanie ładunków oraz inne usługi związane z obsługą transportu.

¹² W cenach stałych; w przedsiębiorstwach transportowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

pozostały na poziomie podobnym do ubiegłorocznego). Zmniejszyły się również przewozy w komunikacji wewnętrznej – o 7,8%. We wrześniu br. transportem kolejowym przewieziono 20,2 mln ton ładunków (spadek o 4,6% w skali roku). Średniodobowe przewozy ładunków we wrześniu br. były o 5,0% większe niż przed miesiącem.

Transportem samochodowym zarobkowym od początku roku przewieziono 124,7 mln ton ładunków, tj. o 8,7% więcej niż przed rokiem, natomiast we wrześniu br. – 14,6 mln ton (wzrost o 2,0% w skali roku). Potencjał przewozowy transportu samochodowego zarobkowego zwiększył się od początku roku o 4,4%.

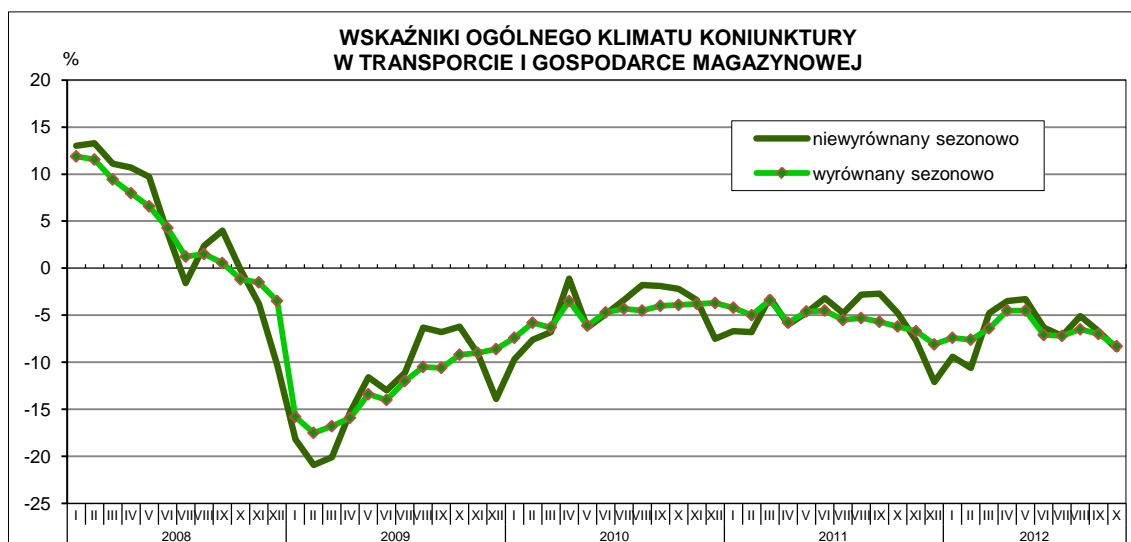
Transportem rurociągowym przetłoczono w okresie trzech kwartałów br. 39,4 mln ton ropy i produktów naftowych (o 1,3% mniej niż przed rokiem), a we wrześniu br. – 4,6 mln ton (o 5,0% więcej niż w analogicznym miesiącu ub. roku).

Przewozy ładunków **transportem morskim** od początku roku wyniosły 5,4 mln ton (o 3,7% mniej niż przed rokiem), natomiast we wrześniu br. przewieziono 0,6 mln ton ładunków (spadek odpowiednio o 19,7%).

W **portach morskich** od początku roku przeładowano 42,1 mln ton ładunków, tj. o 2,2% mniej niż przed rokiem. Wpłynął na to spadek przeładunków w grupie ładunków masowych ciekłych – o 24,1% (w tym ropy naftowej – o 25,5%). Wzrosły natomiast przeładunki kontenerów (o 13,5%), pozostałych ładunków drobnicowych (o 10,4%), ładunków masowych suchych (o 3,4%) oraz ładunków tocznych (o 1,4%). We wrześniu br. w portach morskich przeładowano 5,8 mln ton ładunków (o 25,3% więcej niż przed rokiem).

W okresie styczeń–wrzesień br. spadek przeładunków obserwowano w portach: Szczecin (o 10,3% do 5,4 mln ton), Gdańsk (o 6,1% do 16,7 mln ton), Police (o 3,9% do 1,4 mln ton) oraz Gdynia (o 3,2% do 9,4 mln ton). Wzrost odnotowano jedynie w porcie Świnoujście (o 13,1% do 8,6 mln ton).

Środkami komunikacji publicznej w okresie trzech kwartałów br. przewieziono 538,6 mln pasażerów – o 9,0% mniej niż przed rokiem. Transportem samochodowym przewieziono 328,1 mln pasażerów (spadek o 16,2%). Wzrost przewozów zaobserwowano natomiast w transporcie lotniczym (o 9,2% do 5,5 mln pasażerów) oraz kolejowym (o 4,8% do 204,3 mln pasażerów).

W październiku br. wskaźnik **ogólnego klimatu koniunktury** w sekcji transport i gospodarka magazynowa jest ujemny, gorszy od notowanego we wrześniu br. Wpłynęły na to niekorzystne, gorsze niż przed miesiącem, prognozy popytu, sprzedaży oraz sytuacji finansowej. Oceny bieżące w tym zakresie są również pesymistyczne i zbliżone do zgłaszanych we wrześniu br. Negatywnie, gorzej niż przed miesiącem postrzegana jest bieżąca i przyszła sytuacja finansowa. W najbliższych miesiącach spodziewany jest wzrost cen usług transportowych oraz redukcja zatrudnienia.

Łączność

W okresie trzech kwartałów br. sprzedaż usług w łączności wzrosła w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku w tempie zbliżonym do obserwowanego przed rokiem. W III kwartale br. odnotowano niewielki spadek sprzedaży w skali roku.

Sprzedaż usług łączności ogółem¹³, obejmująca wpływy za usługi pocztowe i kurierskie oraz za usługi telekomunikacyjne w okresie trzech kwartałów br. była o 3,3% wyższa niż przed rokiem (wobec wzrostu o 3,2% w analogicznym okresie ub. roku). Wzrosła zarówno sprzedaż usług telekomunikacyjnych – o 3,3%, jak również usług pocztowych i kurierskich – o 3,8%.

W końcu września br. liczba abonentów i użytkowników (usługi z przedpłatą) **telefonii ruchomej (komórkowej)** ukształtowała się na poziomie 53,1 mln (w tym ok. 54% to użytkownicy) i była o 7,5% większa niż przed rokiem oraz o 4,7% wyższa niż w końcu grudnia ub. roku. Na 100 mieszkańców przypadało 137,8 abonentów i użytkowników (wobec 131,5 w końcu grudnia ub. roku oraz 128,2 przed rokiem). W ciągu trzech kwartałów br. przybyło ok. 2,4 mln abonentów i użytkowników (wobec 1,9 mln przed rokiem).

Utrzymał się spadek liczby **telefonicznych łączy głównych**¹⁴, zapoczątkowany w 2005 r. W końcu września br. ich liczba w sieci publicznej telefonii przewodowej wyniosła ok. 6,1 mln i była o ok. 12% niższa niż w końcu ub. roku. Na 100 mieszkańców przypadało 15,9 łączy (w końcu ub. roku 17,9). Liczba łączy w dostęпах ISDN¹⁵ w końcu września br. wyniosła ok. 971 tys. (w tym ok. 94% zainstalowano w miastach) i była o ok. 8% mniejsza niż w końcu ub. roku.

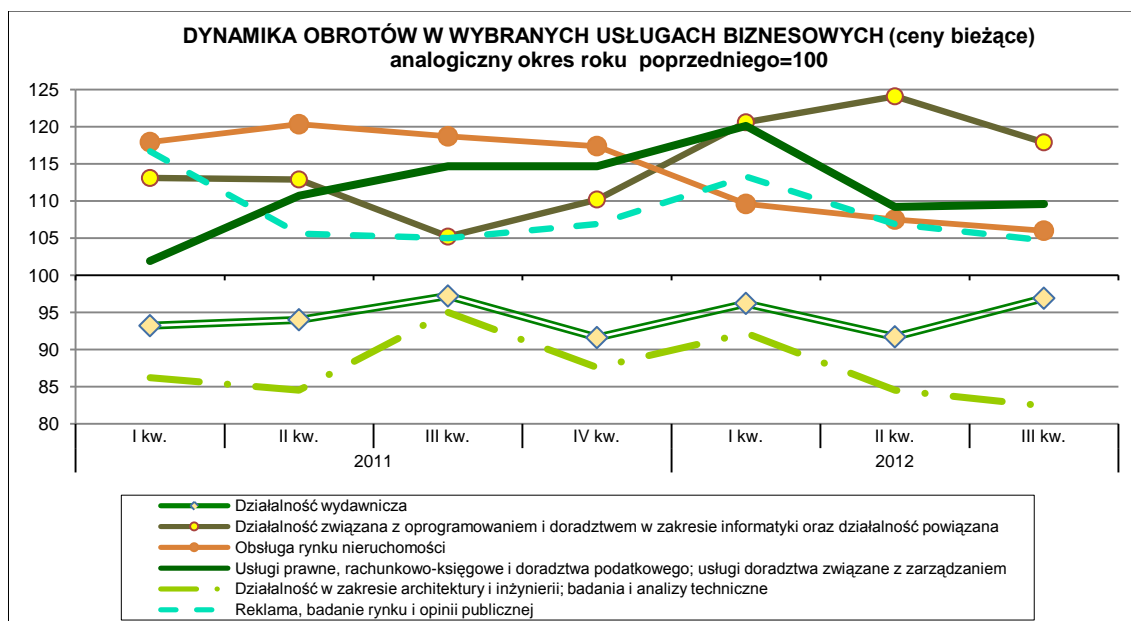
¹³ W cenach stałych, w jednostkach łączności o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

¹⁴ Standardowe łącza główne (abonenci telefonii przewodowej) powiększone o liczbę łączy w dostęпах ISDN.

¹⁵ ISDN – telefoniczna sieć cyfrowa z integracją usług, umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci do transferu głosu, obrazu, faksów, danych.

Usługi biznesowe

W okresie styczeń–wrzesień br. w skali roku obserwowano wzrost obrotów¹⁶ w większości grupowań z zakresu **usług biznesowych**¹⁷, przy czym w III kwartale br. w wielu obszarach notowano osłabienie dynamiki.

Szybciej niż w okresie trzech kwartałów ub. roku rosły obroty m.in. w podmiotach zajmujących się działalnością związaną z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalnością powiązaną (wzrost o 20,9%) oraz w jednostkach świadczących usługi prawne, rachunkowo-księgowe i doradztwa podatkowego; usługi doradztwa związane z zarządzaniem (o 12,8%). Nieznacznie wolniejszy niż przed rokiem, ale nadal wysoki, wzrost obrotów notowano w przedsiębiorstwach zajmujących się reklamą, badaniem rynku i opinii publicznej (8,3%). Znaczne osłabienie dynamiki obserwowano w firmach prowadzących działalność związaną z obsługą rynku nieruchomości (wzrost o 7,7%). Utrzymał się notowany przed rokiem spadek obrotów w usługach z zakresu architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych (o 14,2%) oraz działalności wydawniczej (o 5,1%).

¹⁶ W cenach bieżących, w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

¹⁷ Usługi biznesowe to usługi związane z obsługą działalności gospodarczej. Badaniem objęto wybrane grupowania Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007: z sekcji Informacja i komunikacja działły: działalność wydawnicza, działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana, działalność usługowa w zakresie informacji; sekcję Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; z sekcji Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna: dział działalność prawnicza, rachunkowo-księgowa i doradztwo podatkowe, grupę doradztwo związane z zarządzaniem oraz działły: działalność w zakresie architektury i inżynierii, badania i analizy techniczne; reklama, badanie rynku i opinii publicznej; pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; z sekcji Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca działły: działalność związana z zatrudnieniem; działalność detektywistyczna i ochroniarska, grupę sprzątanie obiektów oraz dział działalność związana z administracyjną obsługą biur i pozostała działalność wspomagająca prowadzenie działalności gospodarczej.

Bilans płatniczy

Według wstępnych danych, **saldo rachunku bieżącego bilansu płatniczego**¹⁸ w sierpniu br. było ujemne i wyniosło minus 633 mln EUR, tj. poprawiło się o 1038 mln EUR w porównaniu z analogicznym miesiącem ub. roku. Korzystniejszy wynik salda rachunku bieżącego spowodowany był m.in. wzrostem dodatniego salda usług oraz znacznie mniejszą niż przed rokiem kwotą ujemnego salda obrotów towarowych. Eksport towarów zwiększył się w porównaniu z sierpniem ub. roku o 4,3% do 12030 mln EUR, a import obniżył się o 3,0% do 12078 mln EUR. W rezultacie **saldo obrotów towarowych** ukształtowało się na poziomie minus 48 mln EUR (wobec minus 921 mln EUR przed rokiem). **Saldo usług** wyniosło 538 mln EUR (wobec 366 mln EUR w sierpniu ub. roku), a na jego wartość wpłynęły dodatnie salda usług transportowych (303 mln EUR), podróży zagranicznych (177 mln EUR) oraz pozostałych usług (58 mln EUR). Przychody z tytułu eksportu usług ukształtowały się na poziomie 2731 mln EUR (wzrost o 13,4%), a rozchody z tytułu importu usług wyniosły 2193 mln EUR (wzrost o 7,4%). Ujemne **saldo dochodów** poprawiło się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 41 mln EUR do minus 1519 mln EUR. Na wysokość salda dochodów w znacznym stopniu wpływało ujemne saldo dochodów z inwestycji (minus 1676 mln EUR). Dochody uzyskane przez bezpośrednich inwestorów zagranicznych z tytułu ich zaangażowania kapitałowego w polskich podmiotach ukształtowały się na poziomie 1013 mln EUR. **Saldo transferów bieżących** w sierpniu br. było dodatnie i wyniosło 396 mln EUR (wobec 444 mln EUR przed rokiem), przy czym wartość przychodów wzrosła o 57 mln EUR do 810 mln EUR, a rozchodów o 23 mln EUR do 414 mln EUR.

Rachunek kapitałowy zamknął się dodatnim saldem w wysokości 76 mln EUR (wobec 373 mln EUR w sierpniu ub. roku), a kwoty przychodów i rozchodów ukształtowały się odpowiednio na poziomie 97 mln EUR oraz 21 mln EUR (wobec 421 mln EUR oraz 48 mln EUR przed rokiem).

Saldo rachunku finansowego bilansu płatniczego w sierpniu br. wyniosło 1975 mln EUR (wobec 1035 mln EUR w analogicznym okresie ub. roku). **Saldo inwestycji zagranicznych w Polsce** było dodatnie i ukształtowało się na poziomie 2303 mln EUR, przy czym wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych wyniosła 1257 mln EUR. **Polskie inwestycje za granicą** wyniosły 462 mln EUR, w tym polskie inwestycje bezpośrednie za granicą ukształtowały się na poziomie minus 301 mln EUR. Na wielkość **salda rachunku finansowego** wpływały również inwestycje portfelowe: aktywa w wysokości 39 mln EUR, a pasywa w kwocie 1819 mln EUR oraz pozostałe inwestycje:

¹⁸ Opracowano na podstawie materiałów NBP.

aktywa wyniosły minus 200 mln EUR, a pasywa minus 773 mln EUR. Saldo pochodnych instrumentów finansowych ukształtowało się na poziomie 134 mln EUR.

Wartość **aktywów rezerwowych** w sierpniu br. wzrosła o 318 mln EUR.¹⁹ Stan oficjalnych aktywów rezerwowych na koniec sierpnia br. wyniósł 82529 mln EUR.

Bilans płatniczy kształtował się następująco:

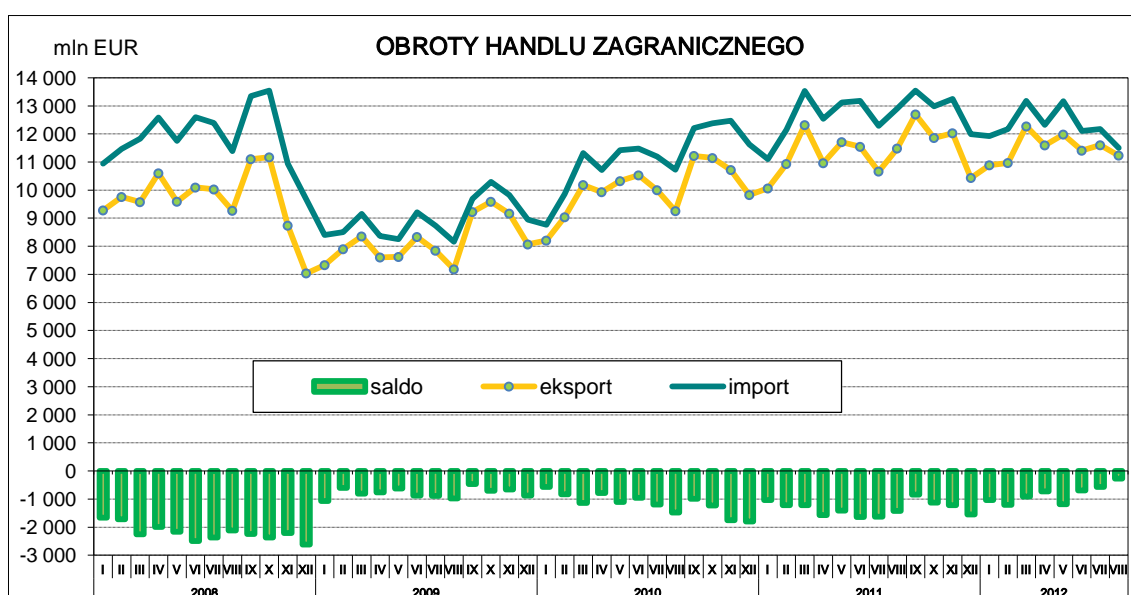
Wyszczególnienie	VIII 2011	VIII 2012	IX 2011–VIII 2012 ^a
	w mln EUR		
A. RACHUNEK BIEŻĄCY	-1671	-633	-14716
Saldo obrotów towarowych	-921	-48	-6906
Eksport	11533	12030	143412
Import	12454	12078	150318
Saldo usług	366	538	4702
Przychody	2408	2731	28474
Rozchody	2042	2193	23772
Saldo dochodów	-1560	-1519	-16154
Przychody	557	655	5991
Rozchody	2117	2174	22145
Saldo transferów bieżących	444	396	3642
Przychody	753	810	9357
Rozchody	309	414	5715
B. RACHUNEK KAPITAŁOWY	373	76	9561
Przychody	421	97	9856
Rozchody	48	21	295
C. RACHUNEK FINANSOWY	1035	1975	15573
Polskie inwestycje bezpośrednie za granicą	190	-301	557
Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce	1097	1257	6430
Inwestycje portfelowe – aktywa	504	39	795
Udziałowe papiery wartościowe	477	31	293
Dłużne papiery wartościowe	27	8	502
Inwestycje portfelowe – pasywa	2509	1819	10743
Udziałowe papiery wartościowe	-188	397	3002
Dłużne papiery wartościowe	2697	1422	7741
Pozostałe inwestycje – aktywa	-557	-200	-25
NBP	0	0	-1
Sektor rządowy	-4	-4	-20
Monetarne Instytucje Finansowe	-896	-597	320
Pozostałe sektory	343	401	-324
Pozostałe inwestycje – pasywa	-2626	-773	-4160
NBP	-154	-113	138
Sektor rządowy	21	751	1655
Monetarne Instytucje Finansowe	-2061	-985	-5888
Pozostałe sektory	-432	-426	-65
Pochodne instrumenty finansowe	-82	134	1233
D. SALDO BŁĘDÓW I OPUSZCZEŃ	-328	-110	-5678
Razem A-D	-591	318	4740
E. OFICJALNE AKTYWA REZERWOWE	591	-318	-4740

^a Dane skumulowane są prezentowane krocząco w ujęciu 12 miesięcy.

¹⁹ Po uwzględnieniu różnic kursowych i zmian wyceny wartość aktywów rezerwowych spadła o 886 mln EUR.

Handel zagraniczny

Obroty handlu zagranicznego w złotych w okresie styczeń–sierpień br. zwiększyły się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku. Szybszy wzrost eksportu niż importu wpłynął na poprawę ujemnego salda wymiany ogółem. Wyższe były obroty w złotych ze wszystkimi grupami krajów oprócz importu z krajów rozwiniętych (w tym krajów UE), który ukształtował się na zbliżonym do ubiegłorocznego poziomie. Podobnie jak w poprzednich okresach, najszybciej rozwijała się wymiana z krajami Europy Środkowo-Wschodniej.

Eksport **w cenach bieżących** (liczony w złotych) był wyższy niż przed rokiem o 10,2% i wyniósł 391,3 mld zł, natomiast import wzrósł o 5,1% do 419,5 mld zł, w wyniku czego znacznie poprawiło się ujemne saldo obrotów i wyniosło 28,2 mld zł (wobec minus 44,1 mld zł przed rokiem). Obroty wyrażone w euro zwiększyły się po stronie eksportu o 2,5% do 91,9 mld EUR, a po stronie importu obniżyły się o 2,3% do 98,5 mld EUR. Wymiana zamknęła się ujemnym saldem w wysokości 6,6 mld EUR (przed rokiem minus 11,1 mld EUR). W przypadku obrotów w dolarach USA odnotowano spadek – eksportu o 5,3% do 118,7 mld USD, a importu o 9,6% do 127,4 mld USD. Ujemne saldo ukształtowało się na poziomie 8,7 mld USD (przed rokiem minus 15,6 mld USD).

Eksport **w cenach stałych** w okresie styczeń–lipiec br. był wyższy niż w analogicznym okresie ub. roku o 3,8%, a import – niższy o 2,8%. W obrotach z krajami UE wolumen eksportu zwiększył się o 1,7%, z krajami rozwijającymi się o 21,1%, a z krajami Europy Środkowo-Wschodniej o 20,4%. Wolumen importu z krajów Europy Środkowo-Wschodniej wzrósł o 7,0%, natomiast z krajów UE i rozwijających się obniżył się – odpowiednio o 4,3% i o 2,2%.

Ceny transakcyjne (liczone w złotych) towarów eksportowanych i importowanych ogółem w okresie styczeń–lipiec br. były wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (wzrost odpowiednio o 7,3% i 10,0%), w rezultacie **wskaźnik terms of trade** ogółem wyniósł 97,5 (wobec 98,6 przed rokiem).

W obrotach towarowych z krajami UE wskaźnik terms of trade wyniósł 100,1 (wobec 101,3 w okresie styczeń–lipiec ub. roku).

W wymianie handlowej z krajami Europy Środkowo-Wschodniej wskaźnik terms of trade kształtował się na niekorzystnym poziomie 88,6 (w okresie styczeń–lipiec ub. roku 84,8), co spowodowane było znacznym wzrostem cen towarów importowanych – o 21,9% (w tym zwłaszcza paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych, głównie sprowadzanych z Rosji), przy mniejszym wzroście cen towarów eksportowanych – o 8,0%.

W obrotach z krajami rozwijającymi się w okresie styczeń–lipiec br. wskaźnik terms of trade wyniósł 93,5 (wobec 100,8 w analogicznym okresie ub. roku), na co wpłynął szybszy wzrost cen towarów importowanych (o 11,5%) niż eksportowanych (o 4,3%).

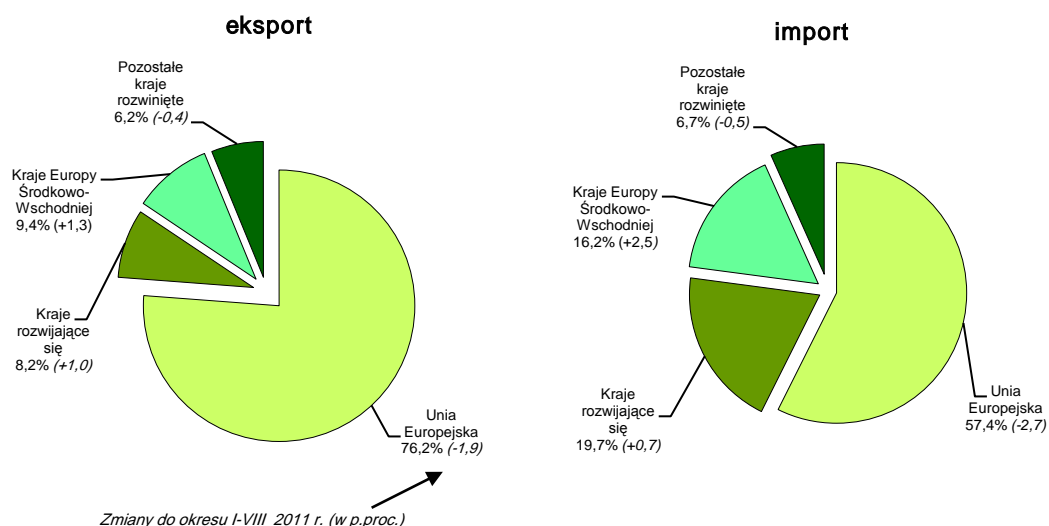
Obroty handlu zagranicznego kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I–VIII 2012						I–VIII 2011	I–VIII 2012
	w mln zł	w mln EUR	w mln USD	I–VIII 2011=100			struktura w %	
				zł	EUR	USD		
EKSPORT	391290,8	91944,5	118667,5	110,2	102,5	94,7	100,0	100,0
Kraje rozwinięte.....	322322,5	75714,4	97719,8	107,2	99,7	92,2	84,7	82,4
w tym Unia Europejska.....	298123,9	70029,8	90382,5	107,4	99,9	92,4	78,1	76,2
w tym strefa euro.....	205012,3	48148,8	62142,5	106,3	98,9	91,4	54,3	52,4
Kraje rozwijające się.....	31928,1	7513,6	9696,8	124,6	116,1	107,1	7,2	8,2
Kraje Europy Śr.-Wsch.....	37040,2	8716,5	11250,9	128,3	119,6	110,2	8,1	9,4
IMPORT^a	419476,8	98542,8	127362,9	105,1	97,7	90,4	100,0	100,0
Kraje rozwinięte.....	268866,6	63165,7	81569,9	100,0	93,1	86,0	67,3	64,1
w tym Unia Europejska.....	240599,4	56524,3	72975,1	100,3	93,4	86,2	60,1	57,4
w tym strefa euro.....	189072,1	44421,2	57346,1	101,4	94,3	87,1	46,7	45,1
Kraje rozwijające się.....	82820,8	19464,4	25122,8	109,1	101,6	93,9	19,0	19,7
Kraje Europy Śr.-Wsch.....	67789,4	15912,7	20670,2	124,2	115,5	107,4	13,7	16,2
SALDO	-28186,0	-6598,3	-8695,4	x	x	x	x	x
Kraje rozwinięte.....	53455,9	12548,7	16149,9	x	x	x	x	x
w tym Unia Europejska.....	57524,5	13505,5	17407,4	x	x	x	x	x
w tym strefa euro.....	15940,2	3727,6	4796,4	x	x	x	x	x
Kraje rozwijające się.....	-50892,7	-11950,8	-15426,0	x	x	x	x	x
Kraje Europy Śr.-Wsch.....	-30749,2	-7196,2	-9419,3	x	x	x	x	x

a Dane dot. importu w podziale na grupy krajów prezentowane są **wg kraju pochodzenia**. Dane dot. importu **wg kraju wysyłki** dostępne są w Informacji bieżącej o wynikach wstępnych *Obroty handlu zagranicznego ogółem i wg krajów I–VIII 2012 r.* na stronie internetowej GUS: http://www.stat.gov.pl/gus/5840_obroty_handlu_zagr_PLK_HTML.htm

W okresie styczeń–sierpień br. **w strukturze geograficznej** obrotów towarowych notowano w skali roku spadek udziału krajów rozwiniętych (w tym krajów UE), przy wzroście znaczenia pozostałych grup krajów.

STRUKTURA GEOGRAFICZNA OBROTÓW HANDLU ZAGRANICZNEGO w okresie styczeń–sierpień 2012 r.

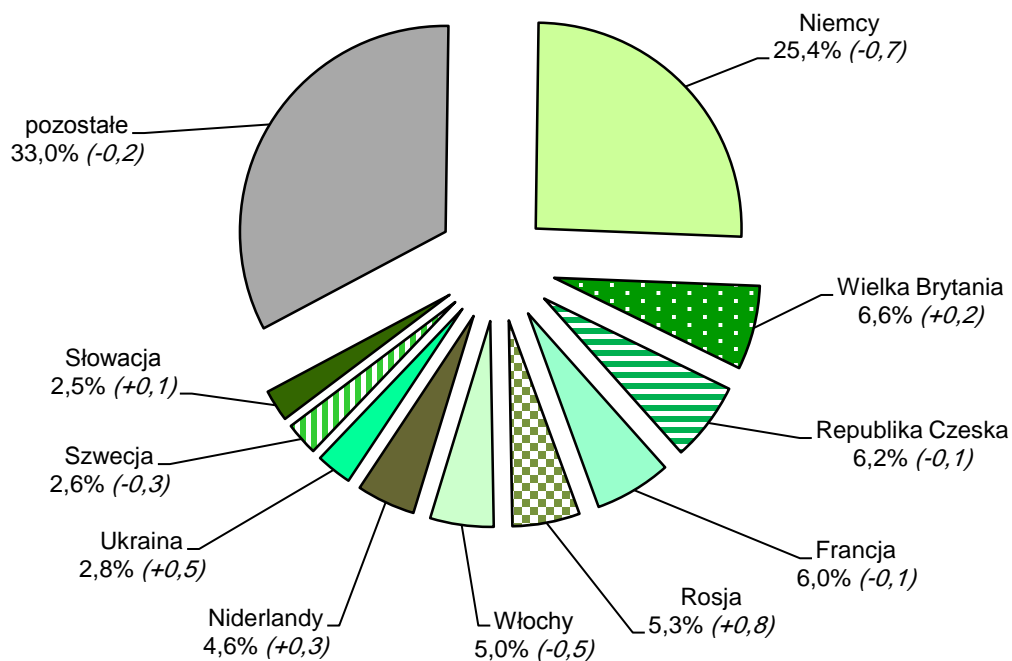
W obrotach z krajami **Unii Europejskiej** eksport wzrósł o 7,4% osiągając poziom 298,1 mld zł, natomiast import zwiększył się nieznacznie – o 0,3% do 240,6 mld zł, co spowodowało poprawę dodatniego salda wymiany z 37,7 mld zł przed rokiem do 57,5 mld zł. Obroty wyrażone w euro obniżyły się po stronie eksportu o 0,1% do poziomu 70,0 mld EUR, a po stronie importu – o 6,6% do 56,5 mld EUR. Dodatkowo saldo zwiększyło się i wyniosło 13,5 mld EUR (wobec 9,5 mld EUR w okresie styczeń–sierpień ub. roku). Eksport w dolarach USA był niższy o 7,6%, natomiast import – o 13,8%, w wyniku czego saldo wyrażone w tej walucie wzrosło do 17,4 mld USD (przed rokiem 13,2 mld USD). Udział krajów UE obniżył się w eksporcie z 78,1% w okresie styczeń–sierpień ub. roku do 76,2%, a w imporcie – z 60,1% do 57,4%.

Wartość eksportu w obrotach z **Niemcami** wzrosła o 7,4% do poziomu 99,5 mld zł, a importu – o 1,4% do 90,0 mld zł. Wymiana zamknęła się dodatnim saldem w wysokości 9,5 mld zł (przed rokiem 3,8 mld zł). Obroty z Niemcami wyrażone w euro obniżyły się w eksporcie o 0,1%, a w imporcie o 5,7%. Dodatkowo saldo wyniosło 2,2 mld EUR (przed rokiem 1,0 mld EUR). Udział Niemiec w wymianie ogółem zmniejszył się w eksporcie z 26,1% do 25,4%, a w imporcie – z 22,2% do 21,5%.

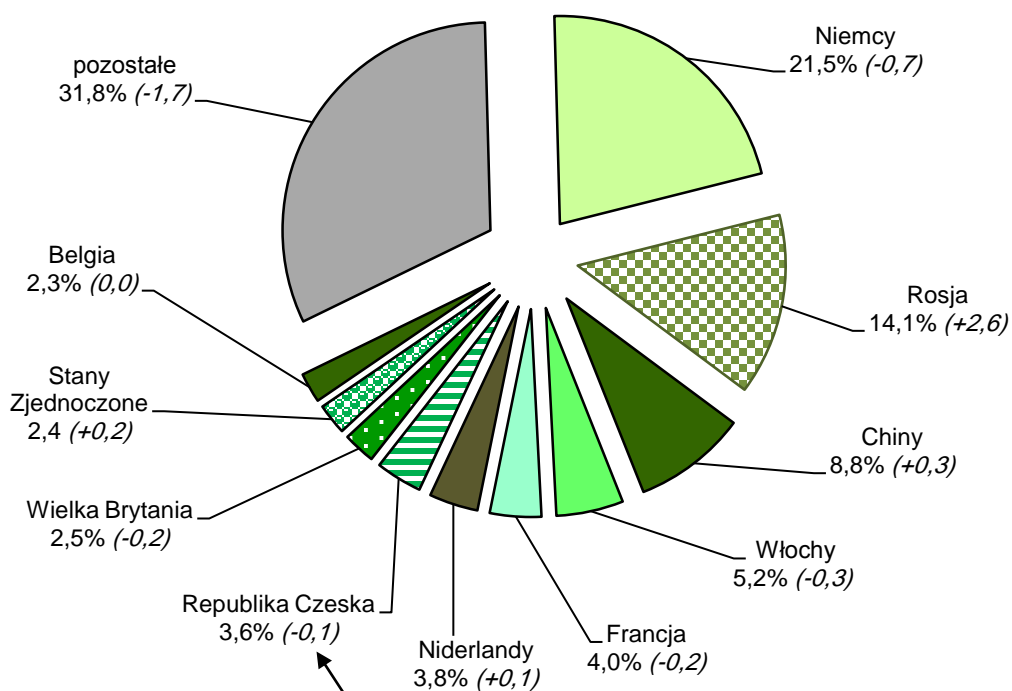
W obrotach z Niemcami wg grup towarowych SITC odnotowano m.in. wzrost eksportu odbiorników telewizyjnych, spalinowych silników tłokowych i ich części, części i akcesoriów do pojazdów oraz mebli i ich części, natomiast spadek – m.in. samochodów osobowych. W imporcie m.in. nieznacznie zwiększyła się wartość dostaw artykułów z tworzyw sztucznych, natomiast obniżyła się – części i akcesoriów do pojazdów, tworzyw sztucznych w formach podstawowych oraz spalinowych silników tłokowych i ich części.

STRUKTURA GEOGRAFICZNA OBROTÓW HANDLU ZAGRANICZNEGO w okresie styczeń–sierpień 2012 r.

eksport

import

Zmiany do okresu I-VIII 2011 r. (w p.proc.)

Wśród naszych partnerów handlowych, kolejne pozycje po Niemczech zajmowały w eksporcie – W. Brytania (6,6%), Republika Czeska (6,2%), Francja (6,0%), Rosja (5,3%), Włochy (5,0%), Niderlandy (4,6%), Ukraina (2,8%), Szwecja (2,6%) i Słowacja (2,5%), a w imporcie – Rosja (14,1%), Chiny (8,8%), Włochy (5,2%), Francja (4,0%), Niderlandy (3,8%), Republika Czeska (3,6%), W. Brytania (2,5%), Stany Zjednoczone (2,4%) oraz Belgia (2,3%).

Obroty towarowe z krajami **Europy Środkowo-Wschodniej** w porównaniu z okresem styczeń–sierpień ub. roku zwiększyły się w eksporcie o 28,3% do poziomu 37,0 mld zł, a w imporcie o 24,2% do 67,8 mld zł; w rezultacie ujemne saldo pogłębiło się z minus 25,7 mld zł przed rokiem do 30,8 mld zł. Obroty wyrażone w euro w eksporcie wyniosły 8,7 mld EUR, a w imporcie 15,9 mld EUR i były wyższe odpowiednio o 19,6% i o 15,5%, natomiast ujemne saldo wyniosło 7,2 mld EUR (wobec minus 6,5 mld EUR przed rokiem). Eksport i import w dolarach USA wzrosły odpowiednio o 10,2% i o 7,4%, a ujemne saldo ukształtowało się na poziomie 9,4 mld USD (wobec minus 9,0 mld USD w analogicznym okresie ub. roku). W wyniku znacznego wzrostu obrotów udział tej grupy krajów zwiększył się w eksporcie ogółem z 8,1% przed rokiem do 9,4%, a w imporcie ogółem – z 13,7% do 16,2%.

W porównaniu z okresem styczeń–sierpień ub. roku **Rosja** przesunęła się z szóstego na piąte miejsce wśród naszych partnerów handlowych w eksporcie, natomiast w imporcie pozostała na drugiej pozycji. Eksport do Rosji zwiększył się o 31,0% i wyniósł 20,7 mld zł, natomiast import wzrósł o 28,7% do poziomu 59,3 mld zł. Ujemne saldo obrotów wyniosło 38,6 mld zł (wobec minus 30,3 mld zł przed rokiem). Obroty z Rosją wyrażone w euro zwiększyły się o 22,0% w eksporcie i o 19,6% w imporcie, a ujemne saldo wyniosło 9,0 mld EUR (minus 7,6 mld EUR przed rokiem). Wartość wymiany liczonej w dolarach USA zwiększyła się w eksporcie o 12,5%, a w imporcie o 11,3%. Ujemne saldo ukształtowało się na poziomie 11,8 mld USD (minus 10,7 mld USD w analogicznym okresie ub. roku). Udział Rosji wzrósł w eksporcie ogółem z 4,5% w okresie styczeń–sierpień ub. roku do 5,3%, a w imporcie – z 11,5% do 14,1%.

W obrotach z Rosją wg grup towarowych SITC wyższy niż przed rokiem był m.in. eksport obuwia, owoców i orzechów świeżych lub suszonych, mebli i ich części, sprzętu telekomunikacyjnego oraz części i akcesoriów do pojazdów. W imporcie, poza ropą naftową, odnotowano wzrost wartości dostaw kauczuku syntetycznego oraz propanu i butanu skroplonego, natomiast spadek – węgla.

W obrotach ogółem wg nomenklatury SITC odnotowano wzrost wartości dostaw we wszystkich sekcjach towarowych, z wyjątkiem eksportu olejów, tłuszczów i wosków zwierzęcych i roślinnych oraz importu różnych wyrobów przemysłowych. W strukturze towarowej eksportu, w wyniku wysokiej dynamiki obrotów, zwiększył się m.in. udział żywności i zwierząt żywych, natomiast obniżył się – maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego. W imporcie wzrósł m.in. udział paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych, przy zmniejszającym się znaczeniu towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowca oraz różnych wyrobów przemysłowych.

Dynamika i struktura obrotów ogółem wg sekcji SITC kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I–VIII 2012		I–VIII 2011	
	w mln zł	I–VIII 2011=100	struktura w %	
EKSPORT	391290,8	110,2	100,0	100,0
w tym:				
Żywność i zwierzęta żywe	38548,2	121,6	9,9	8,9
Napoje i tytoń	5252,3	119,6	1,3	1,2
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw	9497,8	110,6	2,4	2,4
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne	19200,2	108,1	4,9	5,0
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	595,1	95,4	0,2	0,2
Chemikalia i produkty pokrewne	35782,3	112,2	9,1	9,0
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca	84961,7	110,5	21,7	21,7
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	146921,4	106,1	37,6	39,0
Różne wyroby przemysłowe	49092,6	110,4	12,6	12,5
IMPORT	419476,8	105,1	100,0	100,0
w tym:				
Żywność i zwierzęta żywe	28641,0	110,3	6,8	6,5
Napoje i tytoń	2570,9	109,8	0,6	0,6
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw	14966,6	111,6	3,6	3,4
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne	55066,5	111,6	13,1	12,4
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	1870,3	112,6	0,5	0,4
Chemikalia i produkty pokrewne	59353,8	101,9	14,2	14,6
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca	74973,8	100,7	17,9	18,7
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	131685,4	104,2	31,4	31,7
Różne wyroby przemysłowe	37916,2	99,3	9,0	9,6

Eksport **produktów rolno-spożywczych** w porównaniu z okresem ośmiu miesięcy ub. roku był wyższy o 20,3% i wyniósł 45817,3 mln zł (10770,6 mln EUR), a import wzrósł o 11,1% do poziomu 36399,9 mln zł (8556,3 mln EUR). Obroty zamknęły się większym niż przed rokiem dodatnim saldem w wysokości 9417,4 mln zł (2214,3 mln EUR) wobec 5329,8 mln zł (1344,6 mln EUR) w okresie styczeń–sierpień ub. roku. W wyniku systematycznego wzrostu obrotów towarami rolno-spożywczymi zwiększył się ich udział w wymianie ogółem – w eksporcie z 10,7% przed rokiem do 11,7%, a w imporcie z 8,2% do 8,7%. Odnotowano wzrost wartości obrotów towarami rolno-spożywczymi ze wszystkimi grupami krajów, w tym eksportu do krajów rozwiniętych – o 17,2% (do krajów UE o 16,5%), do krajów rozwijających się – o 27,2% i do krajów Europy Środkowo-Wschodniej – o 39,9% oraz importu z krajów rozwiniętych – o 7,6% (w tym z krajów UE o 7,7%) i z krajów rozwijających się – o 16,9%. Znaczny wzrost importu z krajów Europy Środkowo-Wschodniej (o 59,6%) wpłynął na wzrost udziału tej grupy krajów w imporcie produktów rolno-spożywczych z 3,4% przed rokiem do 4,8%.

Obroty towarowe produktami rolno-spożywczymi (wg CN) przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	I-VIII 2012							
	eksport				import			
	w mln zł	w mln EUR	I-VIII 2011= =100	struktura w %	w mln zł	w mln EUR	I-VIII 2011= =100	struktura w %
Produkty rolno-spożywcze.....	45817,3	10770,6	120,3	100,0	36399,9	8556,3	111,1	100,0
Przetwory spożywcze.....	21447,6	5041,2	121,2	46,8	14742,6	3466,0	113,1	40,5
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego.....	15257,6	3586,8	117,5	33,3	9270,7	2178,7	111,4	25,5
Produkty pochodzenia roślinnego.....	8293,5	1950,7	127,5	18,1	10131,1	2381,6	106,5	27,8
Oleje i tłuszcze.....	818,6	191,9	92,2	1,8	2255,5	530,0	118,9	6,2

Eksport **zbóż** w porównaniu z okresem styczeń–sierpień ub. roku zwiększył się o 65,2% i wyniósł 792,6 tys. ton o wartości 755,1 mln zł (178,3 mln euro). Na rynki zagraniczne dostarczano głównie pszenicę i kukurydzę, a największym ich odbiorcą byli Niemcy. Import zbóż był o 1,9% wyższy niż przed rokiem i wyniósł 1272,8 tys. ton o wartości 1356,7 mln zł (319,3 mln EUR), z czego prawie połowę stanowiła pszenica, a jedną trzecią – kukurydza. Sprowadzano także m.in. jęczmień, ryż i żyto. Dostawy pochodziły głównie z Republiki Czeskiej, Węgier, Niemiec i Słowacji.

W strukturze **rozdysponowania importu według głównych kategorii ekonomicznych** w porównaniu z okresem styczeń–sierpień ub. roku obniżył się udział importu dóbr inwestycyjnych z 14,9% do 14,4% oraz towarów przeznaczonych na cele konsumpcyjne z 19,6% do 19,3%, wzrósł natomiast udział importu towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie z 65,5% do 66,3%. Odnotowano wzrost importu we wszystkich grupach towarowych, w tym towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie o 6,3%, towarów konsumpcyjnych o 3,8% oraz dóbr inwestycyjnych o 1,2%.

Pieniądz

W końcu września br. **подаж pieniądza M3²⁰** wyniosła 892819,5 mln zł i była wyższa o 1,3% niż w końcu ub. roku oraz o 0,3% niższa niż przed miesiącem.

Komponenty podaży pieniądza M3 oraz aktywa systemu bankowego^a kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2011		2012			
	IX	XII	VIII	IX	zmiana w stosunku do	
					VIII 2012	XII 2011
w mln zł						
Podaż pieniądza (M3).....	829472,9	881496,3	895533,8	892819,5	-2714,3	11323,2
pieniądz gotówkowy w obiegu	99332,8	101848,6	103077,3	103176,0	98,7	1327,4
depozyty i inne zobowiązania	714932,4	761896,9	769878,1	771381,1	1503,0	9484,2
pozostałe składniki M3.....	15207,7	17750,8	22578,4	18262,4	-4316,0	511,6
Aktywa zagraniczne netto	122458,4	140521,8	163833,3	161092,1	-2741,1	20570,4
Aktywa krajowe netto	707014,5	740974,6	731700,5	731727,3	26,8	-9247,2
należności	856708,1	880770,8	900706,0	903231,2	2525,2	22460,4
zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego	97816,3	121624,2	93211,0	86104,0	-7107,0	-35520,2
saldo pozostałych pozycji netto	-247509,9	-261420,4	-262216,4	-257607,9	4608,6	3812,6

^a Stan w końcu okresu.

Zasoby pieniądza gotówkowego w obiegu (poza kasami banków) w końcu września br. wyniosły 103176,0 mln zł i zwiększyły się w porównaniu z grudniem ub. roku o 1,3%, a w stosunku do sierpnia br. wzrosły o 0,1%.

Depozyty i inne zobowiązania, stanowiące główną pozycję w strukturze podaży pieniądza (M3), w końcu września br. wyniosły 771381,1 mln zł i wzrosły o 1,2% w stosunku do końca ub. roku. Zwiększyły się depozyty i inne zobowiązania wobec niemonetarnych instytucji finansowych – o 25,1%, funduszy ubezpieczeń społecznych oraz instytucji samorządowych – po 14,8%, instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 12,8%, a także gospodarstw domowych – o 4,4%. Obniżył się natomiast stan depozytów i innych zobowiązań wobec przedsiębiorstw (o 13,5%).

²⁰ Opracowano na podstawie danych NBP.

W stosunku do poprzedniego miesiąca depozyty i inne zobowiązania zwiększyły się o 0,2%, w tym wobec instytucji samorządowych – o 7,0%, niemonetarnych instytucji finansowych – o 6,5%, instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 1,1% oraz wobec gospodarstw domowych – o 0,2%. Stan depozytów i innych zobowiązań zmniejszył się wobec funduszy ubezpieczeń społecznych – o 26,0% oraz przedsiębiorstw – o 2,0%.

Pozostałe składniki M3 na koniec września br. wyniosły 18262,4 mln zł. Wartość tej pozycji zwiększyła się w stosunku do grudnia ub. roku o 2,9%, a w porównaniu ze stanem na koniec sierpnia br. spadła o 19,1%.

Kolejnym czynnikiem wpływającym na stan zasobów pieniądza były **aktywa zagraniczne netto**, które w końcu września br. wyniosły 161092,1 mln zł. Ich wartość w stosunku do końca ub. roku wzrosła o 14,6%, a porównaniu z sierpniem br. obniżyła się o 1,7%.

Aktywa krajowe netto na koniec września br. wyniosły 731727,3 mln zł i obniżyły się w stosunku do końca ub. roku o 1,2%, a w stosunku do poprzedniego miesiąca nie uległy istotnej zmianie.

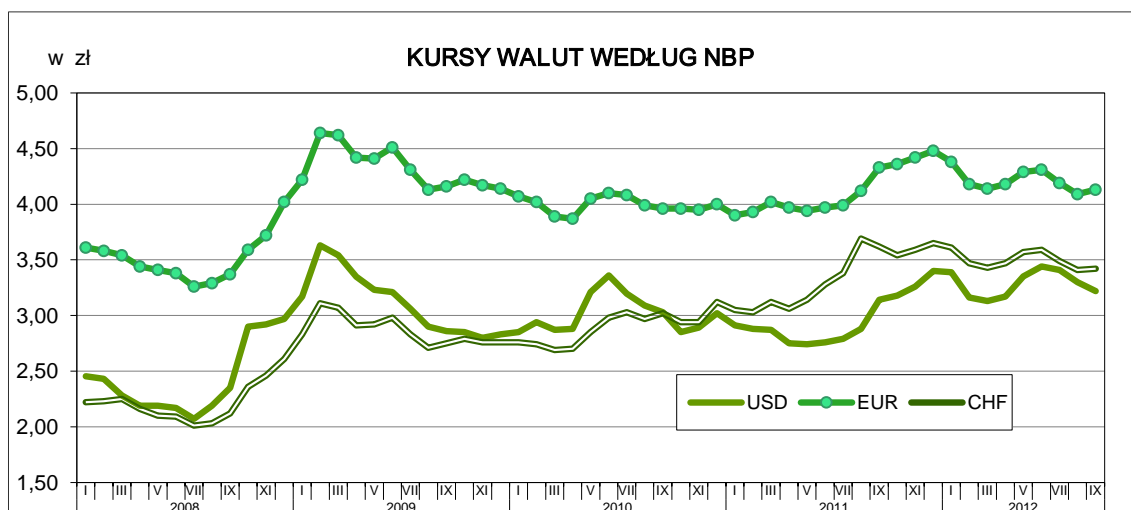
Należności, stanowiące największą pozycję w strukturze aktywów krajowych netto, na koniec września br. ukształtowały się na poziomie 903231,2 mln zł i wzrosły w porównaniu z końcem ub. roku o 2,6%. Zwiększyły się należności od niemonetarnych instytucji finansowych – o 29,9%, instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 8,9%, przedsiębiorstw – o 5,2%, instytucji samorządowych – o 0,2% oraz gospodarstw domowych – o 0,1%. Należności od funduszy ubezpieczeń społecznych obniżyły się o 79,9%.

W stosunku do końca sierpnia br. należności zwiększyły się o 0,3%, w tym od niemonetarnych instytucji finansowych – o 11,7%, instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 2,7%, przedsiębiorstw – o 0,3% oraz instytucji samorządowych – o 0,2%. Stan należności od gospodarstw domowych obniżył się o 0,5%.

Zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego wyniosło na koniec września br. 86104,0 mln zł. Zadłużenie to zmniejszyło się o 29,2% w porównaniu z końcem ub. roku, a w stosunku do stanu na koniec sierpnia br. było niższe o 7,6%.

Czynnikiem obniżającym stan zasobów pieniądza było ujemne **saldo pozostałych pozycji netto** w kwocie 257607,9 mln zł, które poprawiło się w relacji do stanu na koniec ub. roku o 3812,6 mln zł, a w stosunku do poprzedniego miesiąca – o 4608,6 mln zł.

Podstawowe stopy procentowe Narodowego Banku Polskiego we wrześniu br. nie uległy zmianie w stosunku do obowiązujących od 10 maja br. i wyniosły odpowiednio: stopa lombardowa – 6,25%, stopa redyskonta weksli – 5,00%, stopa referencyjna – 4,75%, stopa depozytowa – 3,25%.

Średni miesięczny **kurs dolara amerykańskiego** w Narodowym Banku Polskim wyniósł we wrześniu br. 321,54 zł/100 USD i wzrósł w stosunku do analogicznego miesiąca ub. roku o 2,3%, a w porównaniu ze średnim kursem z grudnia ub. roku był niższy o 5,3%. W stosunku do sierpnia br. kurs obniżył się o 2,6%.

Średni miesięczny **kurs euro** w Narodowym Banku Polskim ukształtował się na poziomie 413,14 zł/100 EUR i obniżył się w stosunku do września ub. roku o 4,7%, a w porównaniu ze średnim kursem z grudnia ub. roku był niższy o 7,7%. W porównaniu z sierpniem br. kurs ten wzrósł o 1,0%.

Średni miesięczny **kurs franka szwajcarskiego** w Narodowym Banku Polskim we wrześniu br. wyniósł 341,68 zł/100 CHF i zmniejszył się w stosunku do analogicznego miesiąca ub. roku o 5,6%, a w porównaniu ze średnim kursem z grudnia ub. roku był niższy o 6,3%. W stosunku do poprzedniego miesiąca kurs zwiększył się o 0,3%.

Budżet państwa

W okresie styczeń–wrzesień br. **dochody** budżetu państwa²¹ wyniosły 213924,2 mln zł (tj. 72,8% kwoty założonej w ustawie budżetowej na 2012 r.), a **wydatki** 235046,5 mln zł (odpowiednio 71,5%). **Deficyt** ukształtował się na poziomie 21122,3 mln zł, co stanowiło 60,4% planu.

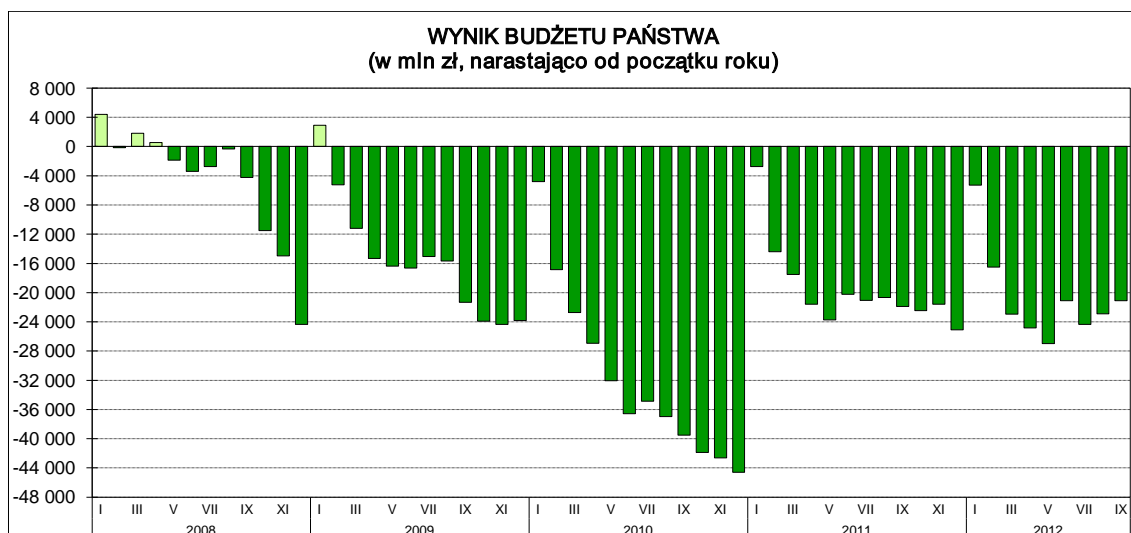
Dochody i wydatki budżetu państwa kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa na 2012 r.	I-IX 2012		
		wykonanie	realizacja ustawy budżetowej	struktura
	w mln zł		w %	
Dochody ogółem	293766,1	213924,2	72,8	100,0
dochody podatkowe.....	264803,0	183355,1	69,2	85,7
w tym:				
podatki pośrednie.....	196118,0	135276,9	69,0	63,2
w tym podatek akcyzowy	62600,0	44589,9	71,2	20,8
podatek dochodowy od osób prawnych	26635,0	18912,1	71,0	8,8
podatek dochodowy od osób fizycznych	40250,0	28347,9	70,4	13,3
dochody niepodatkowe	27125,2	29633,8	109,2	13,9
w tym wpływy z cła	1830,0	1494,2	81,7	0,7
środki z Unii Europejskiej i z innych źródeł niepodlegające zwrotowi.....	1837,9	935,3	50,9	0,4
Wspólna Polityka Rolna i Rybacka	230,1	125,3	54,5	0,1
fundusze strukturalne i inne	1607,8	810,0	50,4	0,4
Wydatki ogółem	328765,7	235046,5	71,5	100,0
w tym:				
obsługa długu krajowego	32226,0	19261,2	59,8	8,2
obsługa zadłużenia zagranicznego	10770,0	9328,9	86,6	4,0
rozliczenia z budżetem ogólnym UE z tytułu środków własnych	16146,2	14335,2	88,8	6,1
dotacje dla:				
Funduszu Emerytalno-Rentowego	15244,9	11486,2	75,3	4,9
Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	39939,3	32191,1	80,6	13,7
subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego	50217,8	41205,9	82,1	17,5
Deficyt (-) / Nadwyżka (+)	-34999,6	-21122,3	60,4	x
Finansowanie deficytu ^a				
źródła krajowe	21948,4	6378,4	29,1	x
źródła zagraniczne	17585,1	16245,6	92,4	x

^a Obejmuje finansowanie deficytu budżetu państwa i budżetu środków europejskich.

²¹ Opracowano na podstawie informacji Ministerstwa Finansów: „Szacunkowe dane o wykonaniu budżetu państwa za okres styczeń–wrzesień 2012 r.”

Dochody zrealizowane w okresie styczeń–wrzesień br. były wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku o 4,3%, a realizacja ustawy budżetowej w ich zakresie była o 2,3 p.proc. niższa niż przed rokiem. Wpływy z podatków pośrednich wyniosły 135276,9 mln zł (tj. o 0,3% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku), w tym z podatku akcyzowego 44589,9 mln zł (o 4,6% więcej niż przed rokiem). Ich udział w łącznej kwocie dochodów wyniósł odpowiednio 63,2% i 20,8%.

Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych ukształtowały się na poziomie 18912,1 mln zł (o 11,0% więcej niż przed rokiem), a dochodowego od osób fizycznych – 28347,9 mln zł (o 6,2% więcej niż przed rokiem). Ich udział w dochodach ogółem wyniósł odpowiednio 8,8% i 13,3%. Dochody budżetu państwa z tytułu napływu środków z Unii Europejskiej i z innych źródeł niepodlegających zwrotowi stanowiły 50,9% planu i były wyższe o 35,9% od dochodów z tego tytułu uzyskanych w analogicznym okresie ub. roku.

Wydatki poniesione w okresie styczeń–wrzesień br. były o 3,6% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku, a realizacja ustawy budżetowej w ich zakresie była o 0,9 p.proc. niższa niż przed rokiem. Wypłaty subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego były o 3,9% wyższe niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku i wyniosły 41205,9 mln zł, tj. 17,5% wydatków ogółem. Wydatki na obsługę długu krajowego i zagranicznego stanowiły 12,2% wydatków ogółem (przed rokiem 10,5%). Wypłacone do końca września br. dotacje dla Funduszu Emerytalno–Rentowego wyniosły 11486,2 mln zł (o 1,4% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku), a dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – 32191,1 mln zł (o 13,3% mniej), co stanowiło odpowiednio 4,9% i 13,7% wydatków ogółem.

Wydatki bieżące jednostek budżetowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I–VIII 2012			I–VIII 2011
	wykonanie w mln zł	realizacja ustawy budżetowej	struktura	
			w %	
Ogółem wydatki bieżące jednostek budżetowych ...	35340,0	58,1	100,0	100,0
w tym:				
Transport i łączność	1494,6	46,1	4,2	4,1
Nauka	91,9	57,5	0,3	1,2
Oświata i wychowanie	1002,0	66,1	2,8	2,7
Szkolnictwo wyższe	18,1	61,1	0,1	0,1
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	123,6	55,9	0,3	0,3
Ochrona zdrowia	1611,0	64,7	4,6	4,3
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	168,0	70,0	0,5	0,5
Administracja publiczna	6828,1	66,2	19,3	19,0
Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	1105,5	62,3	3,1	3,1
Wymiar sprawiedliwości	6080,2	65,8	17,2	17,2
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	6660,3	65,9	18,8	19,0
Obrona narodowa	7118,1	54,4	20,1	19,5

W okresie styczeń–sierpień br. **wydatki bieżące jednostek budżetowych** były o 2,9% wyższe niż przed rokiem, a ich udział w ogólnej kwocie wydatków budżetu państwa wyniósł 16,6% (wobec 17,0% w analogicznym okresie ub. roku).

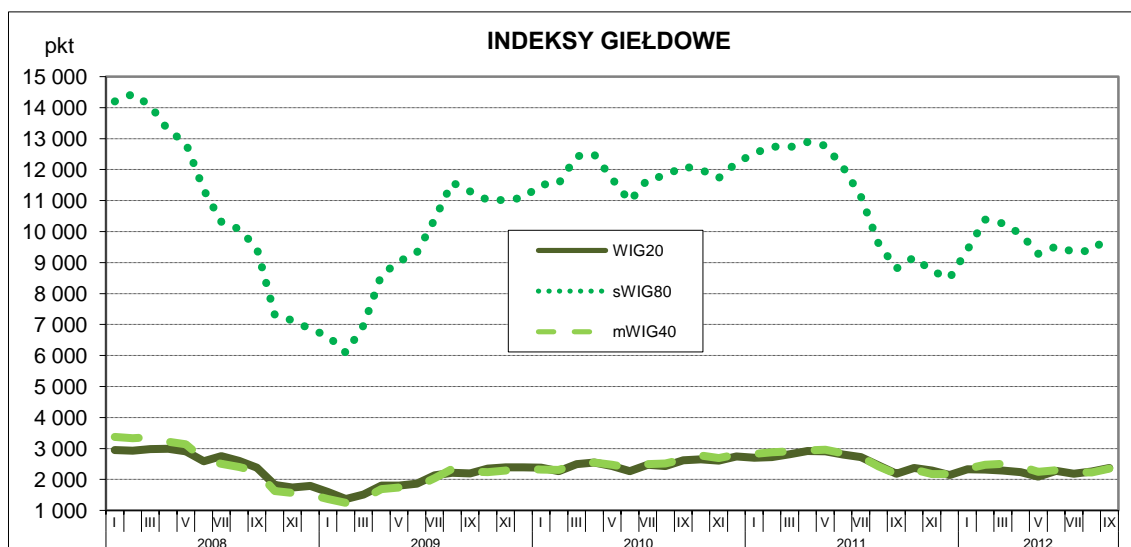
Giełdowy rynek papierów wartościowych

W okresie styczeń–wrzesień br. na **Rynku Głównym** Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie debiutowało 12 spółek, wycofały się 3, a liczba spółek notowanych na koniec okresu wyniosła 435. **Kapitalizacja** na ostatniej sesji we wrześniu br. wyniosła 693,7 mld zł (wzrost o 40,7 mld zł, tj. o 6,2% w stosunku do ostatniej sesji w analogicznym okresie ub. roku).

Obroty w segmencie kasowym Rynku Głównego Giełdy Papierów Wartościowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2011					2012				
	I-IX	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	I-IX 2011=100
	w mln zł									
Akcje										
Sesyjne.....	195155,9	63800,9	63655,8	67699,2	55157,5	54876,9	42134,4	45097,4	142108,7	72,8
Pozasesyjne	14931,2	3911,5	7302,0	3717,7	2572,3	4452,8	3782,7	9445,5	17681,0	118,4
Prawa do akcji										
Sesyjne.....	275,1	70,7	117,0	87,3	0,0	14,4	36,8	43,0	94,2	34,2
Pozasesyjne	46,1	6,3	21,5	18,4	0,0	0,0	6,9	0,1	7,0	15,2
Prawa poboru										
Sesyjne.....	82,6	22,2	52,4	8,1	2,7	36,2	14,7	7,0	57,9	70,1
Pozasesyjne	102,8	2,0	39,1	61,6	5,1	0,6	0,0	0,0	0,6	0,6
Certyfikaty inwestycyjne										
Sesyjne.....	108,2	46,0	28,7	33,4	20,8	16,6	14,5	11,2	42,3	39,1
Pozasesyjne	28,0	0,1	0,0	27,9	12,2	0,0	0,8	0,1	0,9	3,2
Produkty strukturyzowane										
Sesyjne.....	261,9	72,8	64,7	124,4	88,3	41,8	39,5	35,2	116,5	44,5
Pozasesyjne	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	x
ETF										
Sesyjne.....	195,5	62,6	66,4	66,5	64,2	89,6	63,1	43,9	196,6	100,6
Pozasesyjne	24,6	4,8	4,0	15,8	0,0	0,0	0,0	6,0	6,0	24,4

W okresie styczeń–wrzesień br. łączna wartość obrotów **akcjami** wyniosła 159789,7 mln zł (spadek o 23,9% w stosunku do analogicznego okresu ub. roku). W systemie transakcji sesyjnych obroty spadły o 27,2%, natomiast w systemie transakcji pozasesyjnych wzrosły o 18,4%. Wartość obrotów **prawami do akcji** w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosła 101,2 mln zł. Obroty **prawami do akcji** w systemie transakcji sesyjnych wyniosły 94,2 mln zł (wobec 275,1 mln zł przed rokiem). Znacznie zmniejszyły się obroty prawami do akcji w transakcjach pozasesyjnych do 7,0 mln zł (wobec 46,1 mln zł). Obroty **prawami poboru** w transakcjach sesyjnych wyniosły 57,9 mln zł i w porównaniu z okresem styczeń–wrzesień ub. roku spadły o 29,9%. Obroty **certyfikatami inwestycyjnymi** w systemie transakcji sesyjnych ukształtowały się na poziomie 42,3 mln zł (spadek o 60,9% w stosunku do wartości sprzed roku). Zmniejszyły się obroty transakcji sesyjnych **produktami strukturyzowanymi** do 116,5 mln zł (tj. o 55,5%). Obroty **ETF-ami** w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosły w transakcjach sesyjnych i pozasesyjnych odpowiednio 196,6 mln zł i 6,0 mln zł.

Na zamknięciu ostatniej sesji we wrześniu br. większość indeksów giełdowych zanotowała wzrost w relacji do stanu na ostatniej sesji przed rokiem, w tym WIG – o 14,3%, a WIG-Poland – o 15,3%. Największy wzrost odnotowano w sektorze chemicznym (o 57,1%), surowcowym (o 33,5%) i paliwowym (o 15,7%). Spadek wystąpił w sektorze budowlanym (o 30,6%), medialnym (19,7%) oraz deweloperskim (o 15,5%). Zwiększyły się indeksy w sektorze małych spółek sWIG80 (o 11,9%), średnich spółek mWIG40 (o 8,5%) oraz dużych spółek WIG-20 (o 8,3%). Niższy niż w analogicznym okresie ub. roku był natomiast poziom indeksu WIG20short (o 3,4%).

Wartość indeksów giełdowych kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2011				2012			
	stan na zamknięcie ostatniej sesji w miesiącu – w pkt							
	III	VI	IX	XII	III	VI	IX	IX 2011=100
WIG	48729,8	48414,4	38268,8	37595,4	41267,2	40810,9	43739,8	114,3
WIG-POLAND	48061,7	47811,5	37885,6	37217,1	40908,0	40721,4	43697,7	115,3
WIG-UKRAINE	936,0	931,6	763,5	705,1	798,8	649,8	712,1	93,3
WIG-BANKI	7091,8	6801,5	5455,8	5421,0	5894,3	6021,1	6279,7	115,1
WIG-BUDOW	4861,4	4259,0	2393,1	2445,1	2371,6	1602,2	1661,8	69,4
WIG-CHEMIA	6650,9	7588,8	5866,5	6117,0	7944,1	8491,3	9218,9	157,1
WIG-DEWEL	2520,1	2322,2	1496,5	1319,9	1408,4	1236,7	1265,1	84,5
WIG-ENERG	4244,6	4385,8	3646,2	3850,6	3666,1	3612,1	3832,0	105,1
WIG-INFO	1318,4	1258,3	964,3	1079,3	1184,4	1137,4	1065,9	110,5
WIG-MEDIA	3775,2	3385,5	2837,0	2461,9	2625,8	2424,6	2276,9	80,3
WIG-PALIWA	3506,6	3554,7	2675,3	2567,6	2747,0	2744,1	3094,2	115,7
WIG-SPOŻYW	4318,3	4373,1	3501,1	3481,5	3747,4	3284,7	3624,5	103,5
WIG-SUROWC	5030,0	5289,9	3809,1	3388,8	4236,6	4266,2	5086,1	133,5
WIG-TELKOM	1351,0	1397,4	1396,6	1403,1	1460,8	1429,8	1499,7	107,4
RESPECT	2450,2	2494,5	2054,6	2005,1	2204,8	2182,0	2391,8	116,4
WIG-20	2817,0	2802,0	2188,7	2144,5	2286,5	2275,3	2371,4	108,3
WIG20lev	1577,0	1540,2	898,0	837,0	936,1	906,6	965,3	107,5
WIG20short	2472,1	2522,2	3194,3	3267,2	3112,1	3165,2	3084,8	96,6
mWIG40	2912,5	2850,6	2169,5	2173,9	2503,6	2300,1	2353,2	108,5
sWIG80	12727,3	12086,0	8806,2	8496,5	10262,5	9520,2	9850,8	111,9
WIGdiv	1040,0	1045,7	896,4	903,1	981,0	979,5	1033,2	115,3

W okresie styczeń–wrzesień br. wartość transakcji sesyjnych **kontraktami terminowymi** wyniosła 160899,0 mln zł (tj. o 41,9% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku), a transakcje pozasesyjne tym instrumentem kształtowały się na poziomie 6210,7 mln zł (spadek o 12,1%). Zmniejszyły się także obroty w systemie transakcji sesyjnych **opcjami indeksowymi** (o 49,2%) oraz **jednostkami indeksowymi** (o 53,2%).

Obroty w segmencie transakcji terminowych Rynku Głównego Giełdy Papierów Wartościowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2011					2012				
	I-IX	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	I-IX
	w mln zł									2011=100
Kontrakty terminowe										
Sesyjne.....	276846,3	96664,8	79237,3	100944,2	76277,8	55762,2	57665,3	47471,5	160899,0	58,1
Pozasesyjne	7066,0	2213,6	3565,3	1287,2	1475,3	2432,9	1535,8	2242,0	6210,7	87,9
Opcje indeksowe										
Sesyjne.....	226,6	51,8	53,3	121,6	50,1	27,8	39,7	47,7	115,2	50,8
Pozasesyjne	29,2	8,1	5,3	15,8	0,5	2,5	1,7	4,0	8,2	28,1
Jednostki indeksowe ^a										
Sesyjne.....	11,3	1,6	5,9	3,8	1,7	1,2	2,5	1,6	5,3	46,8

^a W latach 2011–2012 nie odnotowano transakcji pozasesyjnych.

W okresie styczeń–wrzesień br. na **rynku NewConnect** debiutowały 73 spółki, wycofały się 4, a liczba spółek notowanych na koniec okresu wyniosła 420. **Kapitalizacja** tego rynku na ostatniej wrześniowej sesji ukształtowała się na poziomie 9371,2 mln zł (wzrost o 20,0% w stosunku do ostatniej sesji przed rokiem). Wartość obrotów **akcjami** w systemie transakcji sesyjnych spadła do 848,9 mln zł (o 39,2%), natomiast obroty w transakcjach pozasesyjnych zwiększyły się do 234,1 mln zł (wobec 73,7 mln zł przed rokiem). Odnotowano znaczący spadek (o 77,7%) obrotów **prawami do akcji**, które w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosły 39,8 mln zł. Zmniejszyły się również obroty **prawami poboru** – z 2,5 mln zł do 0,5 mln zł. Zanotowano spadek indeksu dochodowego NCIndex do 34,7 pkt (wobec 43,7 pkt przed rokiem).

Obroty na Rynku NewConnect kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2011					2012				
	I-IX	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	I-IX 2011=100
	w mln zł									
Akcje										
Sesyjne.....	1395,4	474,8	584,5	336,1	248,1	407,3	237,7	203,9	848,9	60,8
Pozasesyjne	73,7	36,6	15,1	22,0	22,4	47,8	162,0	24,3	234,1	317,6
Prawa do akcji										
Sesyjne.....	178,3	49,9	93,1	35,3	36,7	24,5	8,2	7,1	39,8	22,3
Pozasesyjne	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prawa poboru										
Sesyjne.....	2,5	1,6	0,7	0,2	0,1	0,2	0,0	0,1	0,3	11,8
Pozasesyjne	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,2	x

W okresie styczeń–wrzesień br. obroty obligacjami Skarbu Państwa **na GPW w ramach rynku Catalyst** wyniosły 400,6 mln zł (spadek o 27,4% w stosunku do analogicznego okresu ub. roku). Obroty obligacjami korporacyjnymi zwiększyły się o 410,1 mln zł i wyniosły 761,6 mln zł. Obroty obligacjami komunalnymi wyniosły 6,7 mln zł, tj. mniej niż przed rokiem o 84,2%. Zmniejszyły się obroty obligacjami spółdzielczymi do 92,3 mln zł (tj. o 17,3% w stosunku do końca września ub. roku).

W okresie styczeń–wrzesień br. obroty obligacjami Skarbu Państwa **na BondSpot w ramach rynku Catalyst** wyniosły 19,2 mln zł i były niższe niż przed rokiem o 50,3%. Obroty obligacjami korporacyjnymi zwiększyły się z 43,6 mln zł do 1074,7 mln zł. Obroty obligacjami komunalnymi wyniosły 1,6 mln zł (przed rokiem nie wystąpiły). Nie zanotowano obrotów obligacjami spółdzielczymi i listami zastawnymi.

Obroty^a na Rynku Catalyst kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2011					2012				
	I-IX	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	I-IX 2011=100
	w mln zł									

GPW

Obligacje Skarbu Państwa	551,7	205,6	145,5	200,6	159,4	148,7	87,9	164,0	400,6	72,6
Obligacje Korporacyjne.....	351,5	57,4	70,7	223,4	133,9	423,3	114,3	224,0	761,6	216,7
Obligacje Komunalne.....	42,3	9,3	22,1	10,8	1,8	2,5	1,3	2,9	6,7	15,8
Obligacje Spółdzielcze.....	111,6	23,5	46,2	41,9	51,2	35,5	31,3	25,5	92,3	82,7
Listy zastawne.....	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,3	0,0	0,4	x

BondSpot^b

Obligacje Skarbu Państwa	38,6	14,4	10,5	13,8	22,2	15,5	1,0	2,7	19,2	49,7
Obligacje Korporacyjne.....	43,6	13,1	10,1	20,5	1060,9	12,7	1029,3	32,7	1074,7	x
Obligacje Komunalne.....	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,7	0,3	1,6	x
Listy zastawne.....	23,2	7,0	16,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	x

^a Suma wartości obrotów dla rynku regulowanego i alternatywnego systemu obrotów.

^b W latach 2011–2012 nie odnotowano transakcji obligacjami spółdzielczymi.

Ruch graniczny z krajami spoza strefy Schengen

Według danych Straży Granicznej, w okresie styczeń–wrzesień br. dokonano 28,1 mln **odpraw osób w ruchu granicznym**²² między Polską a krajami spoza obszaru Schengen (o 3,2 mln więcej niż przed rokiem). Odprawy osobowego ruchu granicznego rejestrowano na 72 przejściach zlokalizowanych na granicy z Rosją, Białorusią i Ukrainą oraz na lotniskach i w portach morskich.

W okresie trzech kwartałów br. **poza granicę strefy Schengen** różnymi drogami (lądową, powietrzną i morską) **wyjechało 4,9 mln Polaków**, tj. nieco więcej niż w analogicznym okresie ub. roku (4,6 mln). Wyjeżdżając poza strefę Schengen Polacy najczęściej korzystali z transportu lotniczego – 2,8 mln osób i z przejść drogowych – 2,0 mln osób (przed rokiem odpowiednio 2,6 mln i 2,0 mln osób). Przejściami kolejowymi oraz morskimi do krajów spoza strefy Schengen udało się po 40,0 tys. osób (wobec odpowiednio 47,6 tys. i 36,5 tys. w okresie styczeń–wrzesień ub. roku). Najwięcej obywateli polskich w okresie trzech kwartałów br. wyjechało przez lądowe przejścia graniczne z Ukrainą – 1,0 mln (wobec 1,3 mln rok wcześniej). Przez przejścia z Rosją i Białorusią wyjechało odpowiednio 0,7 mln i 0,4 mln Polaków (w analogicznym okresie ub. roku – 0,3 mln i 0,4 mln osób).

W okresie styczeń–wrzesień br. na granicy wschodniej oraz na lotniskach i w portach morskich zarejestrowano 9,2 mln **cudzoziemców wjeżdżających do Polski spoza strefy Schengen**, tj. o 16,9% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Straż Graniczna odnotowała 4,5 mln przyjazdów obywateli Ukrainy (o 18,9% więcej niż rok wcześniej), 2,5 mln obywateli Białorusi (wzrost o 7,3%) oraz 1,1 mln obywateli Rosji (wzrost o 36,8%). Obcokrajowcy przyjeżdżający do Polski korzystali głównie z przejść drogowych – 7,8 mln przyjazdów (wobec 6,6 mln przed rokiem). Liczba korzystających z transportu lotniczego osiągnęła 0,9 mln osób (0,8 mln w okresie trzech kwartałów ub. roku), natomiast liczba osób przyjeżdżających koleją pozostała na poziomie zbliżonym do notowanego przed rokiem i wyniosła 0,5 mln. Na przejściach morskich w okresie dziewięciu miesięcy br. odnotowano 65,7 tys. przyjazdów cudzoziemców (wobec 69,0 tys. w analogicznym okresie ub. roku).

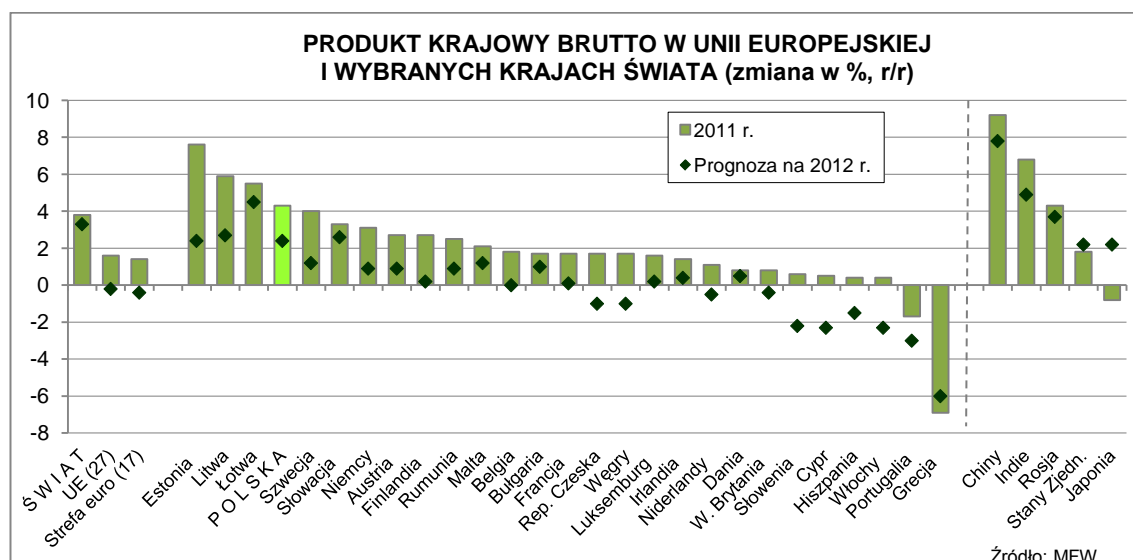
²² Liczba odpraw w osobowym ruchu granicznym to suma wjazdów i wyjazdów z Polski. Jedna osoba wjeżdżająca do lub wyjeżdżająca z Polski jest ujmowana w danych Straży Granicznej tyle razy, ile razy granicę tę przekracza.

Na wschodniej granicy Polski (z wyłączeniem granicy z Litwą) w okresie styczeń–wrzesień br. dokonano 20,5 mln odpraw, tj. o 13,8% więcej niż przed rokiem. Ruch lądowy na granicy wschodniej stanowił 73,1% rejestrowanych przyjazdów i wyjazdów ogółem (wobec 72,4% rok wcześniej). W porównaniu z analogicznym okresem ub. roku liczba przyjeżdżających cudzoziemców przez tą granicę zwiększyła się o 17,0%, a liczba wyjeżdżających Polaków wzrosła o 2,4%. Największy ruch graniczny odnotowano na przejściach lądowych z Ukrainą – 11,2 mln osób (w tym 89,9% to cudzoziemcy). Granicę z Białorusią przekroczyło 6,5 mln osób, głównie cudzoziemców – 81,7% odpraw. W ruchu granicznym z Rosją odprawiono 2,8 mln osób, z czego 51,7% stanowili cudzoziemcy.

W okresie trzech kwartałów br. na **granicy morskiej**, w ruchu pomiędzy portami polskimi a portami na terenie państw spoza strefy Schengen, odprawiono 213,5 tys. osób (przed rokiem 210,4 tys. osób), natomiast na **polskich lotniskach** odprawiono 7,3 mln osób (wobec 6,7 mln w okresie styczeń–wrzesień ub. roku).

Sytuacja gospodarcza na świecie i w wybranych krajach

Według najnowszych prognoz Międzynarodowego Funduszu Walutowego²³ **produkt krajowy brutto na świecie w 2012 r.** zwiększy się w skali roku o 3,3% (wobec wzrostu o 3,8% w 2011 r.), natomiast w 2013 r. – o 3,6%. Istotny wpływ na tempo wzrostu gospodarczego mają kraje rozwijające się, a w szczególności kraje azjatyckie. Nadal najszybciej będą rozwijać się Chiny, gdzie w bieżącym roku przewidywany jest wzrost produktu krajowego brutto o 7,8% w skali roku (wobec 9,2% w 2011 r.). Relatywnie korzystne są prognozy wzrostu PKB dla grupy krajów należących do ASEAN-5²⁴ (o 5,4% wobec 4,5% w 2011r.). Tempo wzrostu gospodarczego w Indiach w bieżącym roku będzie niższe niż w 2011 r. (4,9% wobec 6,8%). Dynamika PKB w 2012 r. w Rosji będzie nieco wolniejsza od obserwowanej w 2011 r. (wzrost o 3,7% wobec 4,3%). Wśród pozaeuropejskich krajów rozwiniętych gospodarczo, relatywnie szybko będą rozwijać się Stany Zjednoczone (wzrost o 2,2% wobec 1,8% w 2011 r.). Poprawa sytuacji prognozowana jest również dla gospodarki Japonii, gdzie po spadku o 0,8% w 2011 r., PKB w 2012 r. ma wzrosnąć o 2,2%. Mniej optymistyczne prognozy MFW dotyczą Unii Europejskiej, która w 2012 r. odnotuje spadek PKB o 0,2% (wobec wzrostu o 1,6% w 2011 r.), w tym w strefie euro – o 0,4%, m.in. za sprawą Grecji, gdzie obserwowany będzie najgłębszy spadek – o 6,0%, a także Portugalii (spadek o 3,0%) i Włoch (o 2,3%). Gospodarka Niemiec zarówno w bieżącym, jak i przyszłym roku wzrośnie o 0,9% w skali roku. Na tle krajów członkowskich UE prognozy dla Polski są relatywnie korzystne: w 2012 r. PKB wzrośnie o 2,4%, natomiast w 2013 r. o 2,1% (wobec 4,3% w 2011 r.). W bieżącym roku szybsze niż w Polsce tempo wzrostu produktu krajowego brutto w skali roku przewidywane jest dla Łotwy (o 4,5%), Litwy (o 2,7%) oraz Słowacji (o 2,6%).

²³ World Economic Outlook, October 2012, MFW.

²⁴ Indonezja, Malezja, Filipiny, Tajlandia oraz Wietnam.

W II kwartale br. w Unii Europejskiej ogółem odnotowano spadek **produktu krajowego brutto**²⁵ o 0,3% (wobec wzrostu o 0,1% w poprzednim kwartale oraz o 1,7% w analogicznym okresie ub. roku). Nadal trudna sytuacja utrzymywała się w Grecji²⁶, gdzie PKB był niższy o 6,3% niż przed rokiem. Znaczne zmniejszenie produktu krajowego brutto w skali roku obserwowano w Portugalii oraz we Włoszech (odpowiednio o 3,3% oraz o 2,6%). Spadek PKB notowano także w Belgii, Irlandii, Wielkiej Brytanii, Niemczech, Danii, Republice Czeskiej, na Węgrzech, w Hiszpanii, Słowenii oraz na Cyprze (w granicach 0,3%–2,3% w skali roku), a spośród ww. krajów jedynie w Niemczech oraz na Węgrzech skala spadku była mniejsza niż w I kwartale br. Największy wzrost PKB w II kwartale br. w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku obserwowano na Łotwie (o 4,6%), Słowacji (o 3,0%), na Litwie (o 2,8%), w Estonii (o 2,7%) oraz Polsce (o 2,5%), przy czym we wszystkich wymienionych krajach tempo wzrostu uległo spowolnieniu w porównaniu z notowanym w poprzednim kwartale. W Niemczech oraz we Francji wzrost PKB był również nieco wolniejszy niż w poprzednim kwartale (odpowiednio 1,0% i 0,3% wobec 1,2% i 0,4%).

W Stanach Zjednoczonych w II kwartale br. obserwowano wzrost produktu krajowego brutto o 2,1% skali roku, ale jego tempo uległo spowolnieniu w stosunku do notowanego w I kwartale br. (2,4%). W Japonii, po spadku PKB w kolejnych kwartałach ub. roku, w II kwartale br. produkt krajowy brutto rósł w skali roku szybciej niż w okresie styczeń–marzec br. (wzrost o 3,3% wobec 2,8%). Wolniej niż w I kwartale br. rozwijała się gospodarka Chin (wzrost PKB w II kwartale br. o 7,6% wobec 8,1% w I kwartale).

Spożycie prywatne²⁵ w II kwartale br. w Unii Europejskiej ogółem zmniejszyło się o 0,5% w skali roku (wobec spadku o 0,6% w poprzednim kwartale oraz wzrostu o 0,2% w II kwartale ub. roku). Spadek spożycia prywatnego obserwowano w 15 krajach członkowskich, największy w Grecji²⁶ (o 8,0% w II kwartale br. wobec spadku o 8,7% w I kwartale br.) oraz Portugalii (odpowiednio o 5,9% wobec spadku o 5,6%). Relatywnie duże spadki (w granicach 2,0%–4,6%) obserwowano na Cyprze, w Hiszpanii, Słowenii, Republice Czeskiej, we Włoszech oraz na Malcie. Do krajów charakteryzujących się najwyższą dynamiką spożycia należały natomiast Łotwa (wzrost o 7,0%), Litwa (o 4,8%), Bułgaria (o 4,4%) oraz Rumunia (o 3,5%). W Polsce wzrost spożycia prywatnego w II kwartale br. był mniejszy niż w poprzednim kwartale (0,9% wobec 1,2%). W Niemczech notowano przyspieszenie tempa wzrostu spożycia z 0,6% w I kwartale br. do 1,5% w II kwartale br. Wzrost spożycia prywatnego w Stanach Zjednoczonych utrzymał się na poziomie zbliżonym do notowanego w I kwartale br. (1,9% wobec 1,8%), natomiast w Japonii obserwowano spowolnienie dynamiki spożycia (ze wzrostu o 3,7% w I kwartale br. do 3,2% w II kwartale br.).

²⁵ Dane wyrównane sezonowo.

²⁶ Dane niewyrównane sezonowo.

W II kwartale br. w Unii Europejskiej ogółem **nakłady brutto na środki trwałe**²⁷ zmniejszyły się w skali roku o 2,5% (wobec spadku o 0,8% w poprzednim kwartale i wzrostu o 1,5% w II kwartale ub. roku). Najgłębszy spadek nakładów obserwowano w Irlandii (19,8%), Grecji²⁸ (o 19,4%), na Cyprze (o 18,9%) oraz w Portugalii (o 16,4%), przy czym w Grecji skala spadku była mniejsza niż przed kwartałem. W znacznym stopniu obniżyły się nakłady brutto na środki trwałe we Włoszech (o 9,5%), w Hiszpanii (o 9,4%) i Słowenii (o 7,9%). W Niemczech, po wzroście w I kwartale br. o 0,5%, w II kwartale br. odnotowano spadek nakładów (o 0,7%). W największym stopniu nakłady brutto na środki trwałe zwiększyły się w Estonii (o 25,1%), na Łotwie (o 17,5%) i w Rumunii (o 15,4%). Relatywnie wysoką, jednak słabszą niż w I kwartale br., dynamiką charakteryzowały się Polska i Szwecja (wzrost po 2,7%) oraz Austria (o 2,3%). Wzrost nakładów inwestycyjnych notowano w Stanach Zjednoczonych i Japonii (odpowiednio o 7,1% i 4,8% w II kwartale br. wobec 8,4% i 4,0% w poprzednim kwartale).

W 2011 r. w Unii Europejskiej obserwowano poprawę relacji **deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych**²⁹ do produktu krajowego brutto w porównaniu z rokiem poprzednim (z -6,5% do -4,4%). We wszystkich krajach członkowskich, z wyjątkiem Cypru, relacja deficytu do PKB poprawiła się. Najgłębszy deficyt notowano po raz kolejny w Irlandii (-13,4%), był on jednak o 17,5 p.proc. niższy niż w roku poprzednim. Trudną sytuację obserwowano także w Grecji oraz Hiszpanii, gdzie deficyt w relacji do PKB wyniósł -9,4%. Wśród krajów członkowskich, w których deficyt nie przekroczył ustalonego kryterium konwergencji (-3,0% PKB), znalazły się Malta (-2,7%), Austria (-2,5%), Bułgaria (-2,0%), Dania (-1,8%), Niemcy (-0,8%), Finlandia (-0,6%), Luksemburg (-0,3%) oraz Szwecja, Estonia i Węgry, gdzie notowano nadwyżkę sektora instytucji rządowych i samorządowych w granicach od 0,4% do 4,3%. W Polsce deficyt wyniósł -76680 mln zł, co stanowiło -5,0% PKB (wobec -7,9% w 2010 r.).

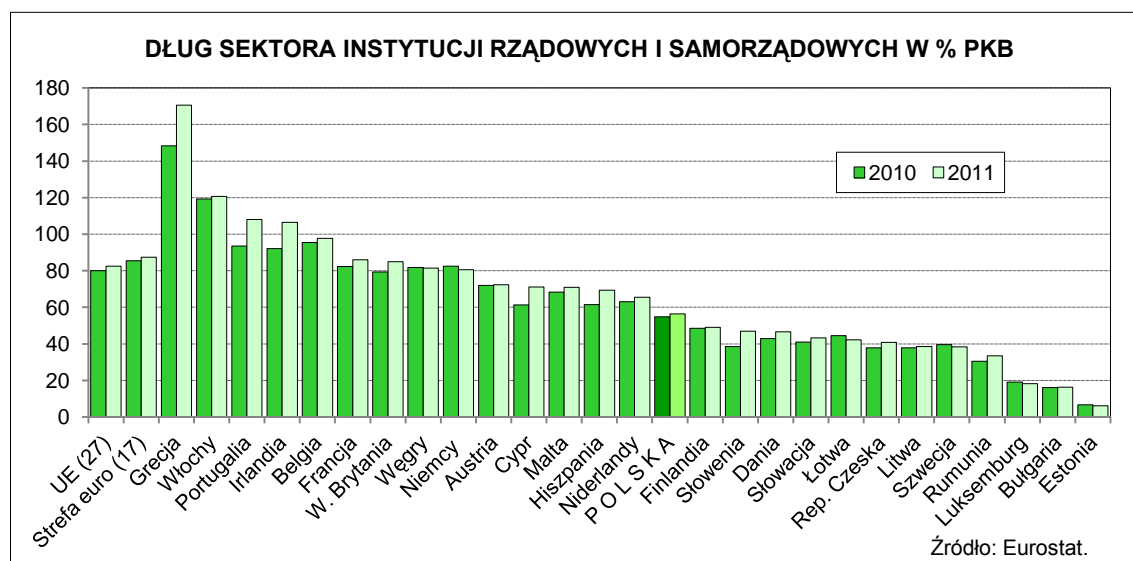
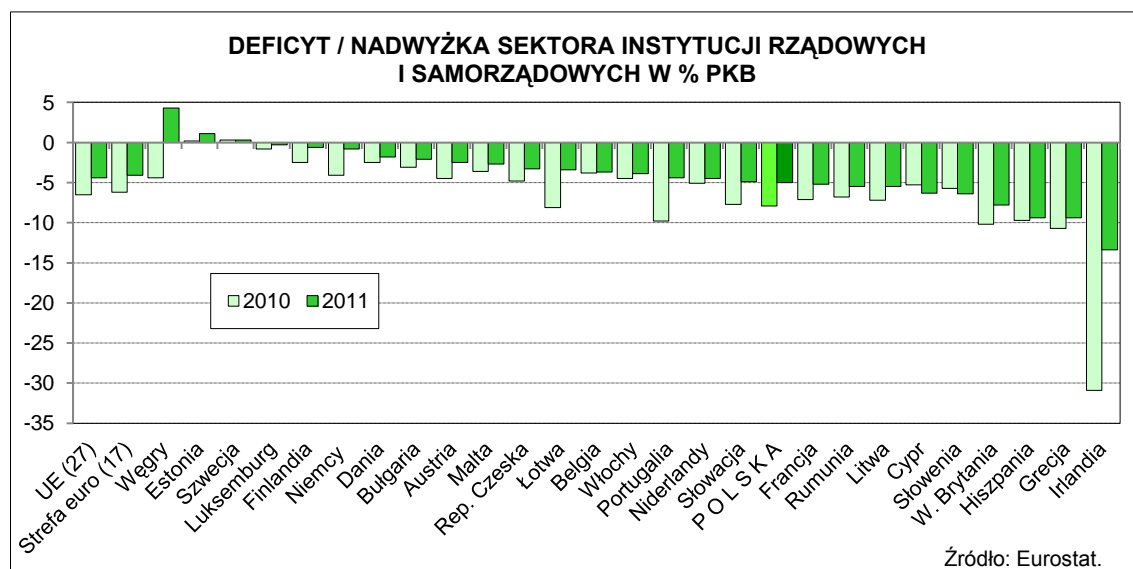
W Unii Europejskiej pogorszeniu w skali roku uległa relacja **długu sektora instytucji rządowych i samorządowych**²⁹ do PKB – w 2011 r. wyniosła 82,5% PKB i była o 2,5 p.proc. wyższa niż w roku poprzednim. Dopuszczalny poziom długu (60% PKB) przekroczyło 14 państw UE. W najtrudniejszej sytuacji były nadal Grecja i Włochy, gdzie dług sektora instytucji rządowych i samorządowych wyniósł odpowiednio 170,6% i 120,7% PKB. Wysoki poziom długu odnotowano także w Portugalii, Irlandii, Belgii, we Francji, w Wielkiej Brytanii, na Węgrzech i w Niemczech (w granicach

²⁷ Dane wyrównane sezonowo.

²⁸ Dane niewyrównane sezonowo.

²⁹ Druga notyfikacja fiskalna – Komunikat Eurostatu z dn. 22.10. br. w sprawie nadwyżki/deficytu oraz długu sektora instytucji rządowych i samorządowych; dane mogły ulec zmianie względem Komunikatu z dn. 23.04. br. W Polsce zmiana deficytu (z -5,1% na -5,0%) oraz długu (z 56,3% na 56,4%) w relacji do produktu krajowego brutto związana jest z rewizją danych.

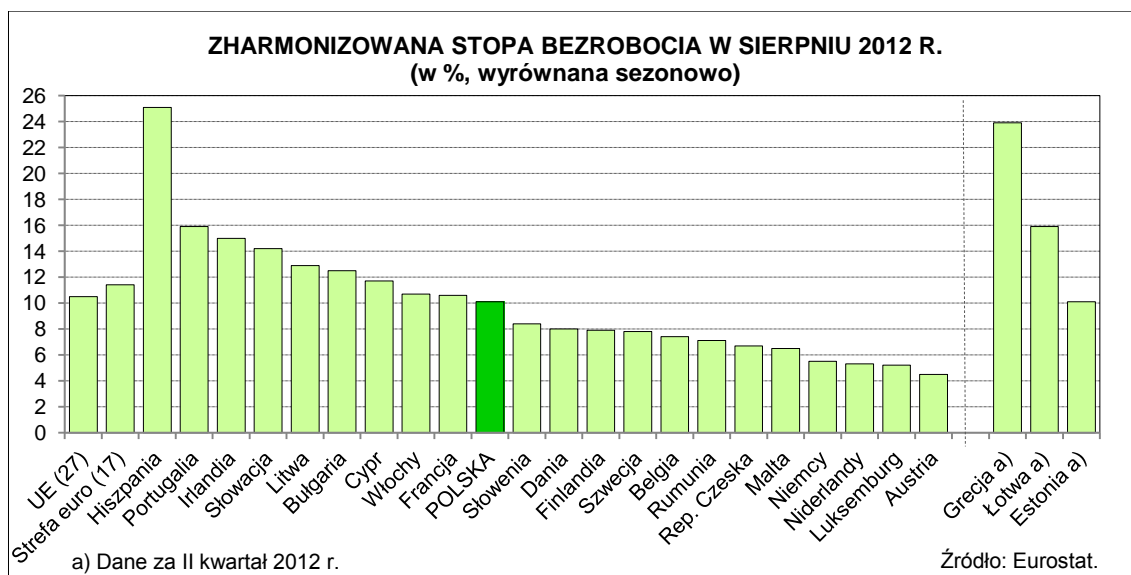
od 108,1% do 80,5%). W Polsce dług sektora instytucji rządowych i samorządowych wyniósł 859076 mln zł, co stanowi 56,4% PKB (wobec 54,8% w 2010 r.). Najniższą relację długu do produktu krajowego brutto notowano w Estonii, Bułgarii oraz Luksemburgu (odpowiednio 6,0%, 16,3% i 18,2%).

Zharmonizowana stopa bezrobocia³⁰ w Unii Europejskiej ogółem w sierpniu br., podobnie jak w dwóch poprzednich miesiącach, wyniosła 10,5% i była o 0,8 p.proc. wyższa niż przed rokiem. Najwyższy wskaźnik bezrobocia w ostatnich miesiącach utrzymywał się w Hiszpanii oraz Grecji; jednocześnie były to kraje o największym przyroście stopy bezrobocia w skali roku. Wysoki wskaźnik bezrobocia obserwowano również w Bułgarii, na Litwie, Słowacji, w Irlandii oraz Portugalii (w granicach 12,5%-

³⁰ Dane wyrównane sezonowo; z uwzględnieniem szacunków dla Grecji, Węgier oraz Wielkiej Brytanii dla Estonii i Łotwy.

15,9%), przy czym na Litwie nastąpiła znacząca poprawa wskaźnika względem poziomu notowanego w sierpniu ub. roku (spadek o 2,1 p.proc.). Wyższą niż przeciętnie dla UE stopę bezrobocia obserwowano również na Cyprze, we Włoszech i Francji. W Polsce w sierpniu br. wskaźnik bezrobocia wyniósł 10,1% i zwiększył się w skali roku o 0,4 p.proc. Najniższą stopę bezrobocia notowano w Austrii (4,5%), Luksemburgu (5,2%), Niderlandach (5,3%) oraz Niemczech (5,5%), jednak spośród wymienionych krajów jedynie w Niemczech obserwowano poprawę w tym zakresie w skali roku (o 0,3 p.proc.). W Stanach Zjednoczonych wskaźnik bezrobocia wyniósł 8,1% i był niższy o 0,2 p.proc. niż przed miesiącem i o 1,0 p.proc. niż przed rokiem. W Japonii od początku bieżącego roku obserwowano sukcesywne obniżanie się stopy bezrobocia – do 4,2% w sierpniu br. (tj. mniej o 0,1 p.proc. niż w lipcu br. i o 0,2 p.proc. niż w sierpniu ub. roku).

Produkcja przemysłowa³¹ w Unii Europejskiej ogółem w sierpniu br., podobnie jak przed miesiącem, była mniejsza o 1,8% skali roku (wobec wzrostu o 4,5% w sierpniu ub. roku). W największym stopniu obniżyła się produkcja w Luksemburgu (o 5,9%) oraz we Włoszech (o 5,2%). Zmniejszeniu uległa również produkcja przemysłowa w Irlandii, Wielkiej Brytanii, Niemczech, Finlandii, Rumunii, Niderlandach, Estonii, Portugalii, Republice Czeskiej oraz Hiszpanii (w granicach 0,6%–3,2%), przy czym w Wielkiej Brytanii, Estonii oraz Hiszpanii spadek produkcji był głębszy niż obserwowany w lipcu br. Podobnie jak w poprzednich miesiącach, najwyższą dynamiką produkcji przemysłowej charakteryzowała się Słowacja, choć obserwowano nieznaczne spowolnienie jej tempa wzrostu (z 18,4% w lipcu br. do 17,0% sierpniu br.). Relatywnie wysoki wzrost w przemyśle notowano również na Litwie i Łotwie (odpowiednio o 11,1% oraz 8,1%).

³¹ Dane wyrównane dniami roboczymi; z uwzględnieniem szacunków dla Austrii, Belgii, Cypru oraz Węgier.

Zwiększyła się również produkcja w Bułgarii, Grecji, Szwecji, Słowenii oraz na Malcie (w granicach 2,0%–4,7%). W Polsce produkcja przemysłowa rosła wolniej niż w lipcu br. i była o 1,7% większa niż przed rokiem. Nieznacznie wzrosła w skali roku produkcja w przemyśle w Danii i we Francji (odpowiednio o 0,7% i 0,3%).

W okresie styczeń–lipiec br. wartość **wymiany handlowej** (w EUR) w ujęciu rocznym wzrosła w większości krajów Unii Europejskiej. Wzrost importu obserwowano w 19 krajach, największy na Łotwie, w Bułgarii oraz na Malcie. Obniżenie wartości importu miało natomiast miejsce m.in. w Grecji, na Cyprze, we Włoszech oraz w Portugalii. Wartość eksportu była wyższa niż przed rokiem we wszystkich krajach UE, z wyjątkiem Luksemburga, gdzie obserwowano spadek o 2,2%. Do krajów, w których odnotowano najwyższą dynamikę eksportu należały Łotwa, Grecja oraz Słowacja.

Spośród krajów UE najwyższym dodatnim saldem wymiany handlowej w okresie styczeń–lipiec br. charakteryzowały się nadal Niemcy (109,1 mld EUR wobec 88,5 mld EUR w analogicznym okresie poprzedniego roku), przy czym eksport tego kraju w skali roku zwiększył się o 5,4%, a import – o 2,4%. Podobnie jak przed rokiem, wysokie dodatnie saldo obrotów towarowych odnotowano także w Niderlandach (29,1 mld EUR) oraz Irlandii (24,8 mld EUR). Najwyższe ujemne saldo obrotów towarowych wystąpiło w Wielkiej Brytanii i wyniosło minus 85,1 mld EUR. W efekcie szybszego wzrostu importu niż eksportu (odpowiednio o 9,3% i 4,0%), wartość deficytu w tym kraju zwiększyła się w skali roku o 17,4 mld EUR. Relatywnie wysokie ujemne saldo charakteryzowało również Francję oraz Hiszpanię, gdzie obserwowano jego poprawę z odpowiednio minus 51,3 mld EUR i minus 27,2 mld EUR w okresie styczeń–lipiec ub. roku do minus 48,9 mld EUR oraz minus 20,5 mld EUR w analogicznym okresie bieżącego roku. W krajach tych notowano wzrost wartości towarów eksportowanych (odpowiednio o 4,8% i 1,9%), natomiast po stronie importu we Francji obserwowano wzrost w skali roku o 3,2%, a w Hiszpanii – spadek o 2,7%. W Polsce w okresie styczeń–lipiec br., przy znacznie wyższej dynamice eksportu niż importu (wzrost odpowiednio o 4,6% i o 0,7%), notowano zmniejszenie deficytu w obrotach handlu zagranicznego w skali roku (z minus 9,3 mld EUR do minus 6,4 mld EUR).

W Unii Europejskiej ogółem we wrześniu br. utrzymał się notowany w sierpniu br. wzrost **cen towarów i usług konsumpcyjnych (HICP³²)** w skali roku – 2,7%. Podobnie jak w poprzednich miesiącach, najbardziej zwiększyły się ceny na Węgrzech – o 6,4%. Wysoką dynamiką cen charakteryzowały się także Rumunia i Estonia (wzrost odpowiednio o 5,4% i 4,1%). W Polsce ceny towarów i usług konsumpcyjnych rosły w takim samym tempie jak przed miesiącem (o 3,8%). Do najniższych należała dynamika cen w Grecji (wzrost o 0,3%), Szwecji (o 1,0%), na Łotwie (o 1,9%) oraz w Niemczech (o 2,1%).

Ceny wybranych surowców na rynkach światowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2011		2012			
	I-XII	wrzesień	sierpień	wrzesień		
	w dolarach USA				wrzesień 2011=100	przeciętna 2011=100
IMF – Primary Commodity Indices						
Ropa naftowa (APSP ³³) [za baryłkę].....	104,0	100,8	105,3	106,3	105,4	102,2
Gaz ziemny [za 1000 m ³]	381,5	400,0	410,4	409,7	102,4	107,4
Węgiel kamienny ³⁴ [za tonę]	129,6	131,3	97,5	96,4	73,4	74,4
Bawełna ^a [za funt]	154,6	116,7	84,4	84,2	72,1	54,4
Miedź [za tonę]	8823,5	8300,1	7510,4	8087,7	97,4	91,7
Aluminium [za tonę]	2400,6	2293,5	1843,3	2064,1	90,0	86,0
Rudy żelaza [za tonę].....	167,8	177,2	107,8	99,5	56,1	59,3
Cyna [za tonę].....	26051,4	22526,6	18675,6	20771,3	92,2	79,7
Nikiel [za tonę].....	22909,1	20377,6	15704,0	17288,0	84,8	75,5
Cynk [za tonę].....	2195,5	2075,2	1816,3	2009,9	96,8	91,5
Ołów [za tonę].....	2400,7	2287,7	1897,8	2177,7	95,2	90,7
Uran [za funt]	56,2	52,0	49,3	47,7	91,8	84,9
Pszenica [za tonę]	316,2	315,9	349,4	353,4	111,9	111,8
Kukurydza [za tonę].....	291,8	296,2	332,2	320,7	108,3	109,9
Ryż [za tonę]	551,7	615,6	582,9	590,5	95,9	107,0
Jęczmień [za tonę]	207,2	210,6	267,1	259,8	123,4	125,4
World Bank – Commodity Price Data						
Złoto [za uncję]	1569,0	1771,0	1630,0	1745,0	98,5	111,2
Srebro [za uncję]	35,2	38,13	28,80	33,61	88,1	95,4

a W centach.

³² Brak danych dla Wielkiej Brytanii.

³³ *Average Petroleum Spot Price* – przeciętna cena ważona liczona dla agregatu składającego się z następujących typów ropy naftowej: Brent, Dubai i West Texas Intermediate.

³⁴ Australia – rynki eksportowe.

We wrześniu br. za baryłkę **ropy naftowej** (APSP) płacono średnio 106,3 USD, tj. o 2,2% więcej niż przeciętnie w 2011 r. i o 1,0% więcej niż przed miesiącem. Za 1000 m³ **gazu ziemnego** płacono 409,7 USD (tj. wzrost o 7,4% w porównaniu z 2011 r. przy spadku cen o 0,2% w stosunku do sierpnia br.). We wrześniu br. tona **węgla kamiennego** kosztowała 96,4 USD i była tańsza o 1,1% w stosunku do sierpnia br. oraz o 25,6% w porównaniu z przeciętną ceną w 2011 r.). We wrześniu br. ceny wszystkich podstawowych **metali**³⁵ uległy obniżeniu w stosunku do średnich z 2011 r. W największym stopniu spadły ceny **rud żelaza** (o 40,7%), **niklu** (o 24,5%) oraz **cyny** (o 20,3%). W skali miesiąca obserwowano spadek cen **rud żelaza** oraz **uranu** (odpowiednio o 7,7% i 3,1%), natomiast ceny **niklu, cynku, cyny, aluminium i ołowiu** zwiększyły się w granicach 10,1%-14,7%. Wzrosły ceny **złota** – za uncję płacono we wrześniu br. 1745 USD, tj. o 7,1% więcej niż przed miesiącem i o 11,2% więcej niż przeciętnie w ub. roku. Uncja **srebra** kosztowała 33,61 USD (tj. o 4,6% mniej niż przeciętnie w ub. roku i równocześnie o 16,7% więcej niż przed miesiącem). Cena **bawełny** na rynkach światowych we wrześniu br. była nieznacznie niższa (o 0,3%) niż w sierpniu br., a w porównaniu z przeciętną z ub. roku zmniejszyła się niemal o połowę (o 45,6%). Ceny na rynku **zbóż** kształtowały się na poziomie wyższym niż przeciętnie w 2011 r. Najbardziej w skali roku wzrosły ceny **jęczmienia** (o 25,4%). Więcej niż w ubiegłym roku płacono także za **pszenicę** (o 11,8%), **kukurydzę** (o 9,9%) i **ryż** (o 7,0%). W porównaniu z miesiącem poprzednim obserwowano wzrost cen **ryżu** i **pszenicy** (odpowiednio o 1,3% i 1,2%) oraz spadek cen **kukurydzy** i **jęczmienia** (odpowiednio o 3,4% i 2,7%).

³⁵ Miedź, aluminium, rudy żelaza, cyna, nikiel, cynk, ołów, uran.

Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju

Wyszczególnienie a – 2011 b – 2012		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ¹ w tys. osób		5501	5513	5509	5514	5514	5527	5528	5520	5515	5512	5515	5503
a		5551	5543	5539	5531	5530	5531	5529	5522	5514			
Bezrobotni zarejestrowani (w tys. osób; stan w końcu okresu)		2105	2150	2134	2044	1963	1883	1863	1855	1862	1868	1915	1983
a		2122	2168	2142	2073	2014	1964	1953	1965	1979			
b													
Stopa bezrobocia (w %; stan w końcu okresu)		13,1	13,4	13,3	12,8	12,4	11,9	11,8	11,8	11,8	11,8	12,1	12,5
a		13,2	13,4	13,3	12,9	12,6	12,3	12,3	12,4	12,4			
b													
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw ¹ (w zł)		3391,59	3422,14	3633,54	3597,84	3483,99	3600,47	3611,56	3591,23	3581,94	3617,16	3682,19	4015,37
a		3666,41	3568,32	3770,66	3719,81	3617,98	3754,48	3700,01	3686,45	3640,84			
b													
poprzedni miesiąc=100		88,1	100,9	106,2	99,0	96,8	103,3	100,3	99,4	99,7	101,0	101,8	109,0
a		91,3	97,3	105,7	98,7	97,3	103,8	98,5	99,6	98,8			
b													
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100		105,0	104,1	104,0	105,9	104,1	105,8	105,2	105,4	105,2	105,1	104,4	104,4
a		108,1	104,3	103,8	103,4	103,8	104,3	102,4	102,7	101,6			
b													
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie realne brutto w sektorze przedsiębiorstw ¹		101,5	100,7	99,9	101,5	99,3	101,6	101,3	101,2	101,3	100,9	99,8	99,9
a		103,9	100,1	100,0	99,5	100,3	100,2	98,7	99,0	98,0			
b													
Przeciętna miesięczna emerytura i renta realna brutto: z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych													
a		102,2	102,3	100,1	100,0	99,3	100,2	100,4	100,1	100,6	100,2	99,6	99,8
b		100,4	100,0	101,4	101,2	101,8	100,8	101,1	101,3	101,2			
rolników indywidualnych													
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100		100,5	100,4	98,1	98,2	97,4	98,3	98,7	98,4	98,8	98,5	97,9	97,9
a		98,8	98,5	103,4	103,4	103,6	102,8	103,2	103,3	103,3			
b													
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych: poprzedni miesiąc=100		101,2	100,2	100,9	100,5	100,6	99,6	99,7	100,0	100,1	100,7	100,7	100,4
a		100,7	100,4	100,5	100,6	100,2	100,2	99,5	99,7	100,1			
b													
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100		103,6	103,6	104,3	104,5	105,0	104,2	104,1	104,3	103,9	104,3	104,8	104,6
a		104,1	104,3	103,9	104,0	103,6	104,3	104,0	103,8	103,8			
b													
grudzień poprzedniego roku=100		101,2	101,4	102,3	102,9	103,5	103,1	102,8	102,7	102,8	103,5	104,2	104,6
a		100,7	101,1	101,7	102,2	102,4	102,6	102,1	101,8	101,9			
b													
Wskaźniki cen produkcji sprzedanej przemysłu: poprzedni miesiąc=100		100,4	101,2	101,6	100,7	99,7	100,3	100,4	100,6	101,7	100,1	100,9	100,4
a		100,1	99,5	100,1	100,7	100,4	99,5	99,6	100,0	100,5			
b													
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100		106,2	107,5	109,5	108,8	106,3	105,6	105,9	106,8	108,4	108,5	109,1	108,2
a		107,9	106,0	104,4	104,4	105,2	104,4	103,6	103,0	101,8			
b													
Wskaźniki cen produkcji budowlano-montażowej: poprzedni miesiąc=100		100,1	100,1	100,2	100,2	100,2	100,3	100,2	100,3	100,1	100,1	100,0	100,0
a		99,9	99,9	100,0	100,0	99,9	99,9	99,8	99,8	99,7			
b													
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100		100,3	100,4	100,6	100,6	100,7	100,8	101,1	101,4	101,6	101,6	101,7	101,8
a		101,5	101,4	101,3	101,1	100,9	100,5	100,1	99,7	99,3			
b													

¹ Dotyczy podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju

Wyszczególnienie a - 2011 b - 2012	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	(dok.)
Produkcja sprzedana przemysłu ¹ (ceny stałe ²):													
poprzedni miesiąc=100	a	93,7	115,2	90,7	102,7	101,0	94,0	104,1	112,6	97,6	100,5	95,1	
b	b	95,0	110,7	92,4	104,2	98,0	97,9	99,3	106,1				
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	110,3	110,5	106,8	107,8	102,0	101,8	107,9	107,4	106,4	108,5	107,7	
b	b	109,1	104,8	100,8	102,8	101,2	105,4	100,6	94,8				
Produkcja budowlano-montażowa ¹ (ceny stałe ²):													
poprzedni miesiąc=100	a	30,7	111,5	142,4	109,7	125,9	117,6	96,6	101,5	118,3	95,7	140,6	
b	b	35,5	94,5	131,6	114,6	123,7	105,0	92,9	102,2				
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	111,0	118,7	124,2	115,6	123,9	117,0	116,5	110,8	118,1	108,9	114,6	
b	b	132,2	112,0	103,5	108,1	106,2	94,8	91,3	95,0	82,2			
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku)	a	10289	18329	27500	36973	45726	54568	65064	75965	86839	101027	130954	
b	b	12468	23783	36292	47379	57411	67845	79220	92021	104621			
Sprzedaż detaliczna towarów ¹ (ceny stałe ³):													
poprzedni miesiąc=100	a	70,8	101,8	117,4	101,7	98,3	101,9	101,3	101,5	102,8	93,5	120,3	
b	b	74,9	101,0	115,0	97,0	100,8	100,2	102,2	98,4				
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	102,3	108,6	105,1	113,6	108,5	106,4	104,2	106,9	107,7	106,8	104,2	
b	b	109,9	108,9	106,9	101,8	104,3	102,6	103,4	102,3	99,6			
Wynik budżetu państwa - od początku roku (w mln zł)	a	-2762,0	-14409,2	-17499,7	-21585,5	-23728,3	-20222,2	-21083,6	-20680,7	-21888,5	-22470,4	-25124,4	
b	b	-5301,8	-16515,6	-22968,6	-24819,9	-26981,0	-21085,6	-24338,8	-22911,8	-21122,3			
Średnie kursy walut w zł - NBP:													
100 dolarów USA	a	291,48	287,87	286,88	274,67	274,19	275,86	279,11	287,70	317,69	326,09	339,59	
b	b	338,84	316,08	313,20	317,27	334,72	343,99	340,61	330,21	321,54			
100 euro	a	389,69	392,86	401,74	397,06	393,95	396,95	399,07	412,32	433,32	442,39	447,66	
b	b	437,75	418,40	413,70	417,56	428,84	430,72	418,96	409,12	413,14			
100 franków szwajcarskich	a	305,03	303,12	311,88	305,92	314,00	327,99	338,24	368,94	361,93	354,41	364,68	
b	b	361,35	346,60	343,00	347,36	357,00	358,65	348,84	340,64	341,68			
Handel zagraniczny ⁴ w mln zł													
eksport	a	40153,3	42483,4	48187,9	44225,9	46415,3	45259,8	42486,9	45945,9	52071,3	52126,2	46570,2	
b	b	48366,5	47698,6	51364,4	47966,0	50033,1	49707,6	49305,8	46848,8				
import	a	44300,5	47210,9	52935,3	50553,5	52021,9	51666,4	48956,6	51626,1	56928,9	57444,7	53458,9	
b	b	52959,6	52953,6	55167,1	50966,9	54980,2	52739,3	51720,2	47989,9				
saldo	a	-4147,2	-4727,5	-4747,4	-6327,6	-5606,6	-6406,6	-6469,7	-3456,1	-4857,6	-5318,5	-6888,7	
b	b	-4593,1	-5255,0	-3802,7	-3000,9	-4947,1	-3031,7	-2414,4	-1141,1				

¹ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ² Średnie ceny bieżące z 2005 r. ³ Ceny bieżące z okresu poprzedzającego okres badany. ⁴ Od stycznia 2012 r. - dane wstępne.

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

A. Unia Europejska

Wyszczególnienie	PKB			Handel zagraniczny		Zharmonizowana stopa bezrobocia ^a			Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych			Produkcja przemysłowa ^b			Produkcja w budownictwie ^b		
	2011	2012		I-VII 2012	saldo	VIII 2011	2012		IX 2011	2012		VIII 2011	2012		VIII 2011	2012	
		I kw. ^a	II kw. ^a				VII	VIII		VIII	IX		VII	VIII		VII	VIII
	zmiana w % w ujęciu rocznym			w mld euro			w %			zmiana w % w ujęciu rocznym							
UE - 27	1,5	0,1	-0,3	.	.	.	9,7	10,5	10,5	3,3	2,7	2,7	4,5	-1,8	1,5	-6,9	-6,8
Strefa euro - 17	1,4	0,0	-0,4	.	.	.	10,2	11,4	11,4	3,0	2,6	2,6	5,7	-2,8	2,6	-6,2	-5,5
Austria	2,7	1,1	0,8	2,3	2,0	-5,1	3,8	4,6	4,5	3,9	2,3	2,8	7,0	0,6	1,7	5,4	.
Belgia	1,8	0,4	-0,3	1,9	1,3	8,0	7,3	7,5	7,4	3,4	2,6	2,6	7,2	-2,3	.	3,2	.
Bulgaria	1,7	0,5	0,5	2,1	12,5	-3,1	11,1	12,5	12,5	2,9	3,1	3,4	2,9	-0,5	2,0	3,5	1,3
Cypr	0,5	-1,6	-2,3	4,4	-7,2	-2,6	8,0	11,7	11,7	2,5	4,5	3,6	-15,2	-4,9	.	-3,0 ^c	-25,9 ^e
Dania	0,8	0,3	-0,6	2,2	3,2	6,4	7,5	8,0	8,0	2,4	2,6	2,5	4,8	2,3	0,7	-1,6 ^c	-4,9 ^e
Estonia	8,3	3,7	2,7	4,1	7,3	-0,7	13,2 ^c	10,9 ^d	10,1 ^e	5,4	4,2	4,1	20,8	-7,3	-2,8	11,4 ^c	30,0 ^e
Finlandia	2,7	1,8	0,1	0,2	-1,2	-1,2	7,7	7,6	7,9	3,5	3,3	3,4	1,3	2,0	-1,6	8,5	0,2
Francja	1,7	0,4	0,3	4,8	3,2	-48,9	9,6	10,6	10,6	2,4	2,4	2,2	4,4	-3,3	0,3	5,3	-2,0
Grecja	-7,1	-6,5 ^f	-6,3 ^f	12,2	-12,9	-9,0	18,4	25,1	.	2,9	1,2	0,3	-11,6	-5,2	2,6	-34,9 ^c	-28,6 ^e
Hiszpania	0,4	-0,6	-1,3	1,9	-2,7	-20,5	22,0	25,0	25,1	3,0	2,7	3,5	0,0	-5,5	-3,2	-1,3	-0,7
Irlandia	1,4	1,5	-0,5	0,3	0,2	24,8	14,7	14,9	15,0	1,3	2,6	2,4	10,5	4,5	-0,6	-21,8 ^c	-9,0 ^e
Litwa	5,9	4,0	2,8	8,3	6,1	-1,5	15,0	13,0	12,9	4,7	3,4	3,3	6,6	4,3	11,1	16,6 ^c	3,2 ^e
Luksemburg	1,7	0,1	0,8	-2,2	4,7	-3,3	5,1	5,2	5,2	3,8	2,8	3,2	1,3	-4,4	-5,9	-4,5	.
Łotwa	5,5	5,5	4,6	13,9	15,9	-1,5	17,0 ^c	15,4 ^d	15,9 ^e	4,5	1,9	1,9	6,8	5,3	8,1	-0,9 ^c	23,5 ^e
Malta	1,9	-1,0	0,9	7,1	11,5	-1,1	6,2	6,5	6,5	2,8	3,2	2,9	-1,9	3,5	4,7	0,2 ^c	-0,4 ^e
Niderlandy	1,0	-0,8	-0,5	7,1	7,8	29,1	4,4	5,3	5,3	3,0	2,5	2,5	2,0	-3,5	-1,8	3,0	-10,5
Niemcy	3,0	1,2	1,0	5,4	2,4	109,1	5,8	5,5	5,5	2,9	2,2	2,1	8,6	-1,5	-1,6	6,7	1,8
Polska	4,3	3,6	2,5	4,6	0,7	-6,4	9,7	10,0	10,1	3,5	3,8	3,8	5,5	4,6	1,7	10,7	-8,4
Portugalia	-1,7	-2,3	-3,3	9,1	-5,5	-5,6	12,7	15,7	15,9	3,5	3,2	2,9	-1,3	-0,3	-2,8	-10,6	-17,3
Republika Czeska	1,9	-0,5	-1,0	5,4	1,0	7,5	6,6	6,8	6,7	2,1	3,4	3,5	2,7	1,7	-3,1	-10,7	-1,7
Rumunia	2,5	1,1	1,6	0,8	0,7	-5,3	7,5	7,0	7,1	3,5	4,0	5,4	8,0	2,2	-1,7	4,5	-4,9
Słowacja	3,2	3,1	3,0	10,5	4,7	1,5	13,5	14,2	14,2	4,4	3,8	3,8	4,3	18,4	17,0	-7,6	-12,4
Słowenia	0,6	-0,7	-2,2	1,3	-0,3	0,1	8,0	8,4	8,4	2,3	3,1	3,7	-1,5	1,6	4,2	-31,2	-19,9
Szwecja	3,9	1,4	1,3	0,5	-0,3	5,5	7,4	7,5	7,8	1,5	0,9	1,0	2,7	1,3	3,5	4,4	0,2
Węgry	1,6	-1,2	-1,1	1,2	1,8	4,1	10,9	10,7	.	3,7	6,0	6,4	0,6	-2,2	.	12,7	7,7
Wielka Brytania	0,9	-0,1	-0,5	4,0	9,3	-85,1	8,3	7,9	.	5,2	2,5	.	-1,0	-0,5	-0,6	-2,0	-10,1
Włochy	0,4	-1,4	-2,6	4,2	-5,6	4,4	8,4	10,7	10,7	3,6	3,3	3,4	4,8	-7,2	5,2	-0,6	-14,0

a Dane wyrównane sezonowo. b Dane wyrównane dniami roboczymi. c II kw. 2012 r. d I kw. 2011 r. e II kw. 2012 r. f Dane niewyrównane sezonowo.

Wyszczególnienie

a Dane wyrównane sezonowo. *b* II kw. 2011 r. *c* I kw. 2012 r. *d* II kw. 2012 r. *e* I kw. 2011 r. *f* Osoby w wieku 15 lat i więcej. *g* Osoby w wieku 15-64 lata.

Uwaga do części B: przeliczeń danych dotyczących handlu zagranicznego w oparciu o dane zawarte w bazie OECD dokonano w Departamencie Analiz i Opracowań Zbiorczych GUS.

Źródło: EUROSTAT, OECD, GUS — dane pobrano w dn. 19.10.2012 r.